

*Hrvati mi idu na jetra
Nikakvo čudo: družim se s njima
Već trideset i osam godina.*

*Kao prvo, svi se znadu.
Drugo, ostavljaju smeće za sobom.
Treće, u stanju su da vam probiju uši
S revolucijom i ženama.
Dim njihovih cigareta puni barove
U trokutu između Münchena,
Vancouvera i sidnejskih dokova:*

*U lijevoj mladi luk
U desnoj komad pečene janjetine
U džepu Katekizam hrvatskih kamikaza.*

*Dodajmo tome da uvijek nalaze
Ispriku za svoje postupke;
Kao veliki ruski državni
Uvijek nađu prikladan savjet:
Zašto ne pišeš osjećajne pjesme?
Ti bi trebao biti borbeniji!
Od tebe smo s pravom očekivali više.
Govore Hrvati.*

*Vi mozete zajebavati poeziju,
Ali ne i mene, odgovaram ja.*

*I to je dovoljno da se uvrijede
-Bilo što je dovoljno da se uvrijede-*

*Zapale novu cigaretu i
Emigriraju nekuda.
Ponekad ih ne vidim godinama
Ponekad desetljećima.*

*Ja pokupim smeće za njima
I ugradim ga u sljedeću pjesmu.
Ne moram naglašavati da žalim
Što se tako lako vrijeđaju.*

*Ali hrvatski pjesnik ima pravo
I domoljubnu dužnost
Da kaže što mu ide na jetra.*

U mom slučaju to su Hrvati.

*Možda je posrijedi onaj panični osjećaj
Da su ti ljudi dio moje sudbine?*

*Možda je razlog u činjenici
Da polako ali sigurno gubim živce?
Možda.*

*Dopuštam razne mogućnosti, ali ne vidim
Nikakvoga razloga za čuđenje.*

Prvo, moram vam se ispričati, dragi čitatelji, zbog toga što smo pjesmu s ovakvim riječnikom tiskali u HRVATSKOJ ISKRI, u novinama kojima je "prosta" riječ strana. No, moralo se pokazati dobrim primjerom tko je i kakav pisac ove pjesme. A sada se vjerojatno pitate što je ovoj danas, pa nam u Motrišta stavlja pjesme. Ova pjesma je, nažalost, važna, jer pisac te pjesme je Boris Maruna, ravnatelj Hrvatske Matice Iseljenika, čovjek koji nas dijaspore, iseljenike "vodi" i "predstavlja" u Hrvatskoj. Zašto sam stavila ovu pjesmu? Ova pjesma je pismeni dokaz kako Boris Maruna razmišlja o svom narodu, posebno o nama izvan domovine, koji eto, nismo po njegovu ukusu i zamislite, a on mora NAS predstavljati, NAS koji mu se gotovo gadimo, jer tako barem ja čitam njegovu pjesmu.

Neki ljudi nemaju srama. Takve ljude možete sresti i u našoj zajednici, i na visokim su pozicijama, no što smo izgleda "viši", manje srama imamo, valjda zbog dobrih plaća. Eto, po svom poslu srećem mnoge ljude, mnogo puta sam ljuta i razočarana stavom i riječima raznih, no u cjelini ja svoj narod zaista volim i ponosna sam na njega u svakom trenutku njegovog života. Mi, kao niti jedan narod na ovom svijetu, nismo anđeli, i među nama ima i ovakvih i onakovih, no nikad neću izreći riječi, a niti pomisliti ovakove riječi kao što je izrekao drug Maruna, koji je, zamislite, ravnatelj Hrvatske Matice Iseljenika! Da se je bar odrekao te pjesme, kasnije (kad je možda došao k sebi), pa bi onda mogli reći kako ju je napisao u času ludosti, pijanstva ili bolesti - što je moguće, no napisati nešto takovo i tiskati to u čak najnovijem ISELJENIČKOM ZBORNIKU 2001 je čak i pljuska nama, koje, recimo - "predstavlja".

Kako rekoh, neki ljudi nemaju srama. Tako srama nema ni Boris Maruna, ravnatelj Hrvatske Matice Iseljenika, ne samo zbog ove pjesme, već i zbog intervjuja koji je dao Večernjem listu 9. ožujka ove godine (pročitajte ga na str. 5) u kojem on, zamislite, on koji nas predstavlja - govori kako bi mi trebali glasovati samo za Predsjednika! Ja sam jasno i glasno rekla u prošlim Motrištima kako gledam na ove i buduće izbore, no pravna država je važna, demokracija je važna, samo jedna mala greškica može ostaviti dojam nečeg neodređenog, ili krivog, a to, ja sam sigurna, niti jedna vlast bilo koje zemlje ne želi. I kad već netko čini grešku, a uz njega stoji sluga pokorni koji sam klima - protiv naše volje, a taj recimo "zastupa nas" - da li taj čovjek može nas dalje više zastupati?

U ovim mojim teškim riječima, jer tražim ovdje s ovoga uredničkog mjesta mjesta da se makne Boris Maruna sa čela Hrvatske Matice, jer nas i naše želje on uopće ne sluša, ne uvažuje, niti razumije, a da ne spomenemo koliko drži do nas (pročitajte si ponovno njegovu "pjesmu"), u ovim riječima nema nikakvog zauzimanja pozicije u prepirci gosp. Belje i Marune, već ono ljudsko što se zove "da li taj čovjek ima uopće srama u sebi" i kvalifikacije da i dalje predstavlja ljude koji ga a/ ne zanimaju; b/ izgleda da mu se gade; c/ uopće nas ne razumije d/ ne zastupa demokraciju koju bi, kao naš predstavnik, trebao propagirati e/ ne uvažuje naše mišljenje.

"Sram" je riječ koju izgleda Boris Maruna na poznaje, pa bi ga možda trebalo podsjetiti da kad "namješteni" ravnatelj Hrvatske Matice Iseljenika ide protiv želja onih koje predstavlja - moralo bi ga tako biti sram da ovog trena dađe ostavku. No, bojim se da do toga neće doći, jer kako kažem, neki ljudi nemaju srama. Boris Maruna sigurno nema srama.

Tako ja mislim.

Valentina

Hrvatska ISKRA

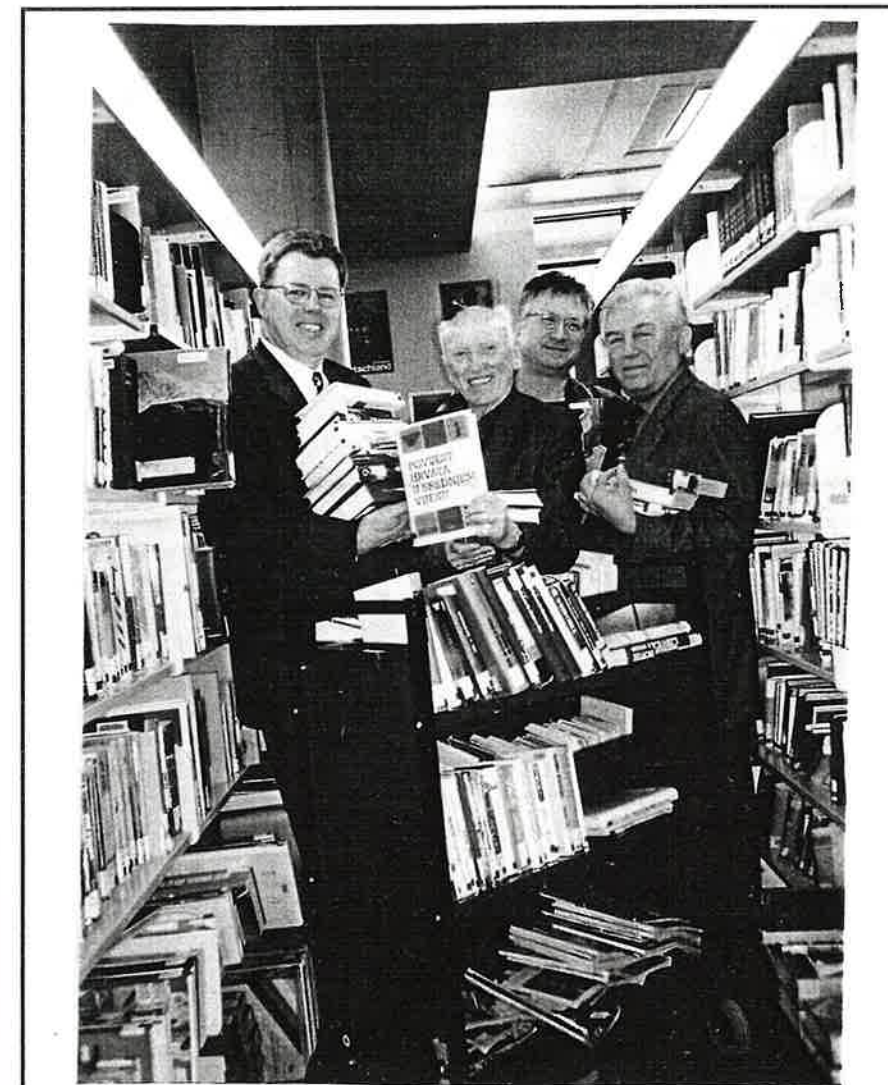
Kanadsko - Hrvatski Vjesnik • Canadian Croatian Journal

(bivši "CIRKULAR" za Toronto i okolicu)

Čitajte

U OVOM BROJU :

- Nakon 9 godina zatočeništva u SRJ oslobođen Vukovarac!
- Psihijatri iz Vršca zreli za Haag!
- Razgovor s Barisom Marunom
- Dan Nezavisnosti 8. listopada 30. svibnja - dan Hrvatskog sabora?
- Ne stidimo se nacije i vjere
- Petriću, kaznili ste hrvatsko biračko tijelo
- Otvorena pučka kuhinja u Kninu
- Hrvatsko Narodno Kazalište
- Tisno....
- Naivna umjetnost od slame kod Bunjevaca
- Zdravlje

Sa svečane predaje hrvatskih knjiga predstavnicima hrvatske zajednice u Mississaugi: gg. Donald P. Mills, Ivica Puhalo, Drago Vučković i Ivo Jolić (s lijeva na desno)

Hrvatska

ISKRA

(Bivši "CIRKULAR" za
Toronto i okolicu
Kanadsko - Hrvatski Vjesnik
Canadian Croatian Journal

Izlazi dva puta mjesečno

Editor-in Chief
Glavni Urednik :
Valentina Krčmar

Contributing Editors:

Damir Borovčak, dr. Darko Desaty
Vlado Đurić, Vlado Kovačević,
Biserka Milinković, Mile Paulić,
Ivica Puhalo, Vinko Zlomislić

Address • Adresa :
1137 Centre Street
Thornhill, Ontario
L4J 3M6

Novi "E-mail": iskra1@look.ca

Telephone • Telefon :

(905) 738 - 0053

Fax :

(905) 738 - 9853

Yearly Subscription - Godišnja
Pretplata :

KANADA: \$60.00
USA: \$50.00

Subscription to "ISKRA" can be
made directly, to the Editor-in-Chief.
Pretplata na "ISKRU" može
se učiniti kod Glavnog Urednika.

Advertising rates :

1/2 page - \$100.00 per issue
\$1,000.00 yearly
\$500.00 per six months

1/3 page - \$50.00 per issue
\$500.00 yearly

1/8 page (business card)
\$25.00 per issue
\$500.00 yearly

Advertising is payable in advance.

"Hrvatska ISKRA" Broj 79, 31. ožujak, 2001.

Sadržaj:

Pismo urednice.....	2	Vijesti iz medicine.....	15
Vijesti iz vaših zajednica.....	3	Mojim očima (i srcem).....	16
Najnovije vijesti.....	4	O zgradi Hrvatskog Narodnog Kazališta.....	17
Nakon 9 godina zatočenja u SRJ oslobođen.....	5	Hrvatska opera.....	18
Nikola Kunac.....	6	Šest desetljeća Gotovčeva Era.....	18
Razgovor s Borisom Marunom.....	6	Milka Tmina - hrvatski slavuj.....	19
Razgovor sa Zlatkom Tomčićem, predsjednikom Hrvatskog Sabora.....	7	Dr.D. Križaj-Kapljić, Jedne svibanjske večeri.....	20
Dan Nezavisnosti 8. listopada.....	8	Naivna umjetnost od slame kod Bunjevaca.....	21
Ne stidimo se nacije i vjere.....	9	Po Hrvatskoj, Tisno.....	22
Šito Čorić o popisu državljana.....	9	V. Zlomislić, Domovino, Hrvat za te živi.....	23
Sudstvo pati od birokratske neučinkovitosti.....	9	Vijesti iz kulture.....	24
Vijesti iz Bosne i Hercegovine.....	10-11	Zanimljivosti.....	25
140 thousand citizens have left Croatia in the last ten years.....	12	Predpočeci Hrvatskog narodnog preporoda.....	26
Obitelji nestalih protiv osnivanja zajedničke komisije za traženje nestalih sa SRJ.....	12	Događaji u našoj zajednici.....	27-28
Owena angažirao Milošević.....	13	Vaši prilazi.....	29
Mladić se vratio kući?.....	13	Vaše zdravlje.....	30
Council of Europe to help Yugoslavia join Pan-European body.....	13	Dozvol'te da se obratim.....	31
D. Borovčak, Hello Toronto-ovdje Zagreb.....	14	Dva dobra recepta.....	31
		Motrišta.....	32
		Prilog HRVATSKOJ ISKRI, Razgovor sa suprugama generala Tihomira Blaškića i Darija Kordića	

• Pismo urednice

Dragi prijatelji

Sigurna sam kako će mnogi od Vas reći nekome: "A nema ni riječi o ovome, ili onome...! Kakve su ti to novine!" I slažem se, u ovom broju, kao i u drugim brojevima HRVATSKE ISKRE nismo pisali o mnogi događajima koji su se dogodili ili u Hrvatskoj, ili BiH, Makedoniji ili na svijetu. Razlog je jednostavno - broj stranica koji ne dozvoljava više nego što uspijemo "zgurati" na taj ograničeni prostor, koji imamo u svakom broju HRVATSKE ISKRE. A vjerujte mi, tako bih rado napisala o mnogo čemu, posebno o događanjima u BiH koji nas sve jako zanimaju, o mafijaškom obračunu pred koji dan na Cvjetnom trgu u Zagrebu, pa o prebrojavanju branitelja iz Domovinskog rata, pa o gospodarstvu, ili o turizmu koji je pod velikim upitnikom, jer Makedonija nije daleko, a za jednog običnog turista - sve je to "pod nosom i nisi valjda lud otići tamo gdje bombe padaju", a da ne govorim o nezaposlenosti itd. Očito je da ima mnogo stvari o čemu bi se moglo pisati, no mjesta samo toliko. Zato, oprostite Vi koji nećete naći ono što Vas zanima ovdje, i pregledajte hrvatske novine, vjerojatno će tamo biti to o čemu želite znati.

Ovaj puta vam donosimo malo više o Hrvatskom Narodnom Kazalištu, kulturnoj instituciji koja nas uvijek očarava, ne samo imenom, već i izgledom. Uz to naći ćete malo o Tisnom, malom mjestu na otoku Murteru, pjesnike ove zajednice, kao i događaje. Kako smo u Korizmi, malo se dogodilo ovih dana, no najveći događaj koji izdvajamo u ovih nekoliko mjeseci je svakako otvaranje "Hrvatske knjižnice" u Streetsvillu. Svakako svratite u knjižnicu, možda bi bilo dobro da se sastanete tamo s prijateljem, popijete kavu uz dobru knjigu ili magazin - za Vama će biti dobro provedeno popodne ili večer. U svakom slučaju naša knjižnica treba knjige: poklonite knjige koje ne trebate ovoj knjižnici, nazovite gosp. Puhala za pomoć (905) 507-1389, jer on je "duša" ovog projekta.

Došlo je proljeće! Što je ovoj, reći ćete - snijega ima još svugdje! Eto, u moje vrtu procvjetale su visibabe!! A osim toga, još je jedan znak proljeća: danas, nakon Rižinog tanjura u župi Naše Gospe Kraljice Hrvata razgovaralo se o cvijeću, pa tako nema sumnje da je proljeće tu. Žene su spominjale ciklame. Jedna od njih je čak i rekla kako ju je "on" zaludio ciklamama, a nije ni jedina (i mene je moj muž zaludio ciklamama). No, to je druga priča, pa ostavimo samo na visibabama, na proljeću koje će, nadam se, biti toplo i prepuno cvijeća i sunca.

Vaša,

Valentina

Dozvol'te da se obratim...

- Eto, samnom sam doveo i našega Matana, koji me ponekad čak i sramoti svojim nepromišljenim političkim istupima, ali ja sam širokogrudan i uvi-jek mu opraštam. Prije pola sata, baš kad sam bio kod njega na pršutu, kažem mu, idem u redakciju Iskre, a on reče da bi mogao poći samnom. Mislim ja, vi ste južnjaci temperamentni pa se možete i prenageliti kakvom izjavom ili čak - nedaj Bože - pozvati ljude na demonstracije... Ali ipak sam ga doveo. Ja sam imao uvijek razumijevanje i za druge. Ma ja volim sve ljude tamo iz one naše regije od Triglava pa do Đevdelijske. To su nam sve prijatelji, a zna se: Austrijanci, Mađžari i pogotovu Bugari, naši su neprijatelji. Zato se ja uvijek sjetim što je rekao jedan naš pametan profesor, mislim da se zvao Mirko Vidović... Dok je još u dijaspori živio napisao je da se Hrvatska ne brani na Jadranu, nego na Strumici! Znače, ja sam malo stariji pa se sjećam toga. Strumica! Tamo se brani Hrvatska i to je prava strategija! Evo vidiš Matane, tu smo u uredništvu novina i slušaj kako ću ja objasniti naše probleme i strateške ciljeve.

- Pa hajde govori Titoljube! Ti si uvijek volio govoriti i u moje ime!

- Ma nemoj Matane da brbljaš! Bolje ti je da šutiš! Uostalom, svima koji ne plaćaju porez u Hrvatskoj treba zabraniti izjašnjavanje o tamošnjim političkim zbivanjima.

- Pa, po tvojem bi onda trebalo zabraniti sudjelovanje u političkom životu Hrvatske i onoj čitavoj armiji nezaposlenih, jer ni oni ne plaćaju porez Hrvatskoj!

- E, njima ne možeš to zabraniti jer su u zemlji, a trebalo bi! No, zato se to može i mora zabraniti dijaspori. Dok u dijaspori ima takvih ljudi koji su spremni kritizirati istaknute pojedince, pogotovo one u aktualnoj vlasti u Hrvatskoj, trebalo bi takvu dijasporu što više izolirati. Trebalo bi ju tako izolirati da ne smeta pozitivne procese koje je započela vlada šestorice.

Malo o svačemu:

Dva DOBRA recepta

Brudet

Više vrsta ribe: škarpine, lignje, ugor, zubatac, malo škampa.

Malo luka se poprži na maslinovom ulju, i stavi u veću zdjelu zajedno sa svom ribom koju imate pri ruci. Dodaje se malo češnjaka, ružmarina, lovorovog lista - zalije sve sa vodom i malo bijelog vina, tako da bude potpuno pokriveno. Pri kraju kuhanja dodaje se paradajz sos, nasjeckan peršin i papar i kuha se otprilike pola sata. Sol se dodaje po ukusu. Tom jelu izvrstan su prilog žganci, malo mekši.

ŠKAMPI NA BUZARU

Jedna glavica luka poprži se na maslinovom ulju, zatim se dodaju škampi, koji se dobro poprže, kako bi postali crveni. Sve se zalije bijelim vinom, kako bi svi škampi bili potpuno u vinu, dodaje se peršin, malo papra i soli po ukusu, prokuha se da jednom dobro zavrije i dobar vam tek!

Ponavljamo ovaj recept - jer u špinat ide 2dl, a ne 2 litre mlijeka.....

ŠPINAT

MATERIJAL: 2 do vrha puna tanjura špinata, 1/2 l kipuće vode; 1 jedaća žlica soli; 5 jedaćih žlica ulja, 5 jedaćih žlica brašna, 1-2 čehulice češnjaka, 2 dl mlijeka;

PRIPREMA: Špinat se očisti i opere i kuha u slanoj vodi dok ne bude mekan. Onda ga se fino skoše ili tjera kroz sito. Zafrig se zalije mlijekom, dodaje špinat, dobro promiješa i prokuha 3 - 4 puta, kako bi se zgusnuo.

Dobrovoljnim radom osniva se prva hrvatska knjižnica i čitaonica u Mississaugi. Za ostvarenje tog, za hrvatsku zajednicu vrijednog projekta, potrebne su, jasno - knjige, te se mole ljudi dobre volje da pomognu s donacijom svojih suvišnih knjiga.

Unaprijed **HVALA!**

Nazovite, molim: Ivicu Puhalo, tel: (905) 507-1389

Dok se to sve ne isprocesuira u Hrvatskoj, dok stabilizacioni resursi ne počnu funkcionirati u cijeloj regiji, naša bi dijaspora trebala ostati po strani. Zato, ako ništa drugo, a ono barem za svaki slučaj. Ljudima iz dijaspore trebalo bi zabraniti dolazak u Hrvatsku, barem za vrijeme izbora, jer oni imaju nemoralnu tendenciju biranja ljudi iz hrvatskih nacionalnih stranaka.

- Ej, Titoljube, boriš li se to ti za probitke ne-Hrvata u Hrvatskoj? - Što više ne-Hrvata u vlasti i pri vlasti - to bolje! Probatačno je to i za Hrvate, samo to oni još ne znaju i zato me trebaju slušati. Pa i ti Matane, to je i za tvoje dobro!

- E moj Titoljube, nisi ti predsjednik Mesić pa da možeš pričati viceve kad ti padne na pamet!

- Slušaj Matane! Naš predsjednik, kao veliki vicmajstor je zaista nezamjenjiv...

- Ali nije nezamjenjiv kao predsjednik...

- A zar nije velik? Zar nije srušio Jugoslaviju dok joj je bio na čelu? A Jugoslavija je bila veća država od Hrvatske!

- Titoljube, moj Titoljube, za Tebe je i Tito bio velik čovjek!

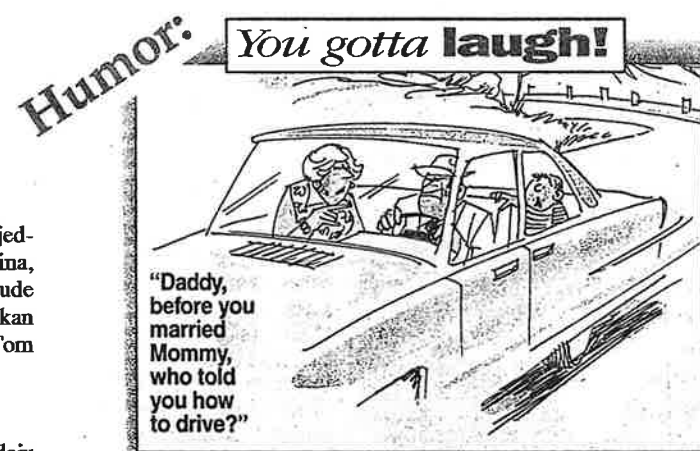
- Pa zar nije? Vidiš da i sada neki po Zagrebu pjevaju: "Druže Tito, ti si krao al" si i nama dao" i "Za vrijeme Tita - bilo je kredita..."

- Pa da, lopovi pjevaju jer je Tito krao, pa je i njima, svojim lopovima dao. I beskonačno štampanje novca bez pokrića - da bi svojim dao kredit - bila je rabota za koju je zaslužio pakao!

- Matane, ti imaš previše negativno mišljenje o Josipu Brozu, a da znadeš kako su mu školska djeca skandirala: Tito je naš - mi smo Titovi!

- Što se mene tiče, oni koji nisu još uspjeli odrasti od Titovih vremena do danas, mogu i dalje skandirati što hoće, jer Tito je njihov i oni su Titovi!

Titoljub Jugičić, glavom i bradom

KORIZMA

Da li imate prikupljanje hrane, novčanih priloga, neophodnih stvari za život, kao sapun, toalet papir itd u vašim sredinama, crkvama, kreditnim zadrugama, društvima? Ako ne, možda bi bilo korisno podsjetiti naše svećenike, časne sestre, ljude iz odbora poslovnih i društvenih klubova na tu korisnu i hvalje vrijednu akciju?

I ne obazirite se na one, koji su bahati i ne vide što se događa oko vas. Nemojte biti ograničeni u svojim pogledima i ne govorite kako pomažete dosta Hrvatskoj. Nažalost ima i ovdje u našoj sredini gladnih i siromašnih - a koji nisu 'BAMOVI'. I ne slušajte one koji vam govore 'što treba pomagati "kanadske bamove" jer i među Kanadanima ima poštenih "bamova".'

Sjetite se kad ste i vi bili u teškoj financijskoj situaciji? Da li Vam je netko pomogao naći posao, dao Vam nešto za dijete, odveo vas autom? Zar ste vi onda isto bili i hrvatski i kanadski propalica, BAM? A onima koji tako misle neka im Bog dađe vid i osjećaj za svog bližnjeg, pa bio on i Samaritanac.

Biserka Milinković

POREMEĆAJI SPAVANJA

Zaspati brzo i lako ne znači uvijek i naspavati se. Hrkanje, škripanje zubima i hodanje u snu ispunjavaju nemirom i bukom mnoge spavaće sobe. Srećom, za sve to postoji lijek.

Nesаница, otežano uspavlјјavanje ili noćna buđenja, nisu једине smetnje koje nam povremeno ili trajno remete noćni odmor. Postoje i brojne druge smetnje zbog kojih uјutro ustaju nenaspavani ne samo ljudi koje te smetnje muče već i oni koji s njima žive. Osim nesаницe, najčešći problemi koji se javljaju noću јesu hrkanje, škripanje zubima, (bruksizam) i mjesečarstvo (somnambulizam). Ako vas muči neki od njih, možda i ne znate da onoga s kim dijelite krevet, noću budite bukom, šetanjem, govorom... Ove se tegobe u raznih ljudi očituju različito, a ovisno o tome mođe im se i doskočiti.

Hrče svaka druga osoba

Novije statistike pokazuju da gotovo 60 posto muškaraca i barem 40 posto žena starijih od četrdeset godina noću hrče.

Dok spavamo, cijelo se tijelo opušta uključujući i meka tkiva nepca i sve mišiće. Ako je masa mekog tkiva nepca veća od normalne, u opuštenom stanju ovaj dio nepca ometa normalan izlazak zraka. Tkivo stoga počinje titrati i postaje izvor tog neugodnog zvuka koji nas noću budi, ali budi i one koji uz nas spavaju. Ako ste prehladeni ili vam je nos začepļjen, stanje se pogoršava jer je disanje dodatno otežano.

Opasni zastoји disanja

S vremenom hrkanje mođe uzrokovati i ozbiljnije tegobe. Uzrok su učestale *apneje*, razdoblja kratkotrajnog prestanka disanja kojima su hrkači podložni. Riječ je o vrlo kratkom razdoblju od četiri ili pet sekundi. Ti se napadi tijekom јedne ноći ponavljaju više puta. Zbog zastoја disanja u sve organe dolazi manja količina kisika. Najveće posljedice trpi krvožilni sustav, ponajprije srce i mozak. Jasno je, dakle, da hrkanje, posebice ono kronično, nije samo "zvučna kulisa", već tegoba koja mođe izazvati niz drugih smetnji. Ono ometa san, uzrokuje glavobolju nakon јutarnјeg buđenja, slabiju koncentraciju tijekom dana, umor, a u težim slučajevima čak i smetnje srca.

Što treba učiniti

Ovisno o simptomima kojima se očituje te o popratnim učincima, hrkanje dijelimo na četiri oblika:

- Prvi se naziva јednostavno hrkanje, nema posljedica i ne ometa san drugim osobama.
- Drugi oblik popraćen je sporadičnim smetnjama koje su svojstvene hrkanju.
- Treći se oblik naziva noćna opstruktivna apneја. Tijekom ноći dolazi do poremećaja, odnosno kratkotrajnog zastoја disanja. Učestale apneје mogu imati posljedice karakteristične za hrkanje - umor, glavobolje...
- Četvrti se oblik naziva kronično hrkanje i očituje se izraženim tegobama tijekom dana.

Postoji način kojim se trajno mođe ukloniti problem hrkanja. Radi se o *uvofaringopalatoplastici*, postupku koji se izvodi laserom sa CO₂.

Operacija traje kratko, oko pola sata, bezopasna je i u pravilu trajno rješava problem. Izvodi se ambulantno, u lokalnoj anesteziji (anestetik u spreju rasprši se samo po sluznici koju treba operirati). Laserom kirurg načini nekoliko rezova na mekanom dijelu nepca i povećava prostor u usnoj šupљini kako bi zrak mogao prolaziti bez prepreke. Ako treba odstraniti više tkiva, liječnik će savjetovati još јedan zahvat.

Nakon zahvata nije potreban nikakav lijek ili postoperativno liječenje. Većinom se postižu vrlo dobri rezultati, a tek u vrlo malom broju slučajeva (otprilike 4 posto) stanje se ni nakon zahvata ne popravlja.

Izbјegnite hrkanje

Oni koje muči hrkanje trebali bi usvojiti neka pravila ponašanja koja se mogu nazvati zajedničkim nazivom "higijena spavanja":

- prije spavanja izbjegavajte alkoholna pića
- prestanite pušiti
- јedite lako probavļјive večere
- riješite se suvišnih kilograma i održavajte primjerenu tјelesnu težinu
- ne spavajte na leđima

Škripanje zubima

Nije riječ o bolesti već o lošoj navici koje smo potpuno nesvjesni i koju sami teško primjećujemo, posebice noću za vrijeme spavanja. Bruksizam je škripanje zubima. Ta prilično učestala navika, posebice u odraslih osoba, s vremenom mođe dovesti do oštećenja zubne cakline, a tada je moguće i otežano, odnosno nepravilno žvakanje.

Vrlo se često bruksizam očituje sasvim јasnim simptomom, posebice ako se ova ružna navika јavlja noću, a to je гдјekad vrlo glasno škripanje zubima. No, nije uvijek tako. Škripanje mođe biti i nečujno pa ga otkrije tek stomatolog pri pregledu zuba, jer trenje zuba o zub ostavlja dobro vidļјive brazde na zubnoj caklini.

Zubna caklina, iako je najtvrdе tkivo našeg tijela, s vremenom se zbog trenja istroši. U težim je slučajevima oštećen čak i dentin, tkivo protkano živcima i sitnim kanalima koje se nalazi ispod zubne cakline.

Istrošenost zubne cakline mođe postupno dovesti do *malokluzije*. Pri tome gornji zubi ne nasјedaju pravilno i potpuno na donje zube, zbog čega postaje nemoguće pravilno i potpuno žvakanje hrane. Osim toga, škripanje zubima mođe izazvati povećanu napetost mišića lica. Stoga se nerijetko ljudi koji noću škripe zubima uјutro bude bolnih i napetih mišićа čeljusti i osjećaju glavobolju u predjelu sljepoočnica.

Jedan od najčešćih uzroka bruksizma je stres. Škripanjem zubima oslobađamo se napetosti nakupļјene tokom dana. Stoga je bruksizam sve učestalija poјаva, jer je sve više ljudi zahvaćeno stresom.

Kako sačuvati zube

Postoje, međutim, i drugi uzroci, koji nisu psihičkog podriјetla. U nekim slučajevima uzrok bruksizmu su prevelike zubne plombe ili krunice na zubu. U ovim slučajevima, noćnim škripanjem zubima nastojimo uspostaviti prirodnu ravnotežu u usnoj šupљini. Dovoljno je taj nedostatak popraviti i problem trajno nestaje.

Danas se posljedice škripanja zubima mogu ublažiti posebi n protezama koje se nose noću. Izrađene su od posebne plastike i slične su zubarskom otisku zubi. Takva se proteza postavlja na zube da spriječi oštećenja zubne cakline pri škripanju zubima. Nije, dakle, riječ o pomaganju koje uklanja uzroke, već o pomaganju koje sprječava posljedice škripanja zubima.

U težim slučajevima bruksizma, kada je zubna caklina oštećena toliko da je dentin ostao nezaštićen, zub se mođe zaštititi fiksnom protezom koja oblikom odgovara prirodnom zubu.

Mjesečarstvo ili somnambulizam

Ako se јavi u dјece ili se јavlja samo povremeno, ova poјаva nije zabrinjavajuća. No, ako se ponavlja učestalo, a posebice ako mjesečari odrasla osoba, somnambulizam mođe biti znak psihičkih tegoba koje treba utvrditi i liječiti liječnik specijalist - psihijatar.

U medicinskom riječniku somnambulizam se objašnjava kao promјena stanja svijesti, odnosno stanje površnog sna, između budnosti i sna, u kojem nismo potpuno svjesni onoga što nas okružuje. Uјutro se ne sjećamo svojih noćnih šetnji ni razgovora, što je dokaz da nismo svjesni onog što noću radimo.

U većini slučajeva somnambulizam se јavlja samo јednom u тјеку јedne ноći i to u prvim satima spavanja, u dijelu sna koji nazivamo *sporovalno spavanje*. Tada se usporava električna aktivnost mozga, tonus mišićа slabi, a otkucaji srca su sporiji i pravilni. Oči su mirne i ne primjećuje se pomicanje očnih јabučica ispod vјeda, što je suprotno od REM razdoblja spavanja.

Neki mjesečari јednostavno i bez vidļјivog razloga sjednu na krevet ili stanu i odmah se skļupčaju na podu ili nastoje dohvatiti nešto što samo oni vide. Često govore i mrlјljaju riječi koje drugi ne razumiju, ali sļijede logičan smisao nekog razgovora kojeg proživļjavaju.

Neki se mjesečari ponašaju znatno drukčije: ustaju iz kreveta i hodaju po kući, sjednu i nastoje dotaknuti ili zagrliti osobu koja im je blizu. Vjerovanje da mjesečare nije dobro dirati za vrijeme njihovih noćnih šetnji nije znanstveno utemeljeno. Treba pažļivo pratiti njihovo ponašanje jer se mođe dogoditi da se ozļijede ili da ozļijede druge osobe koje su im u blizini.

Ako se mjesečar ograniči na kratku šetnju po kući, sjedne na krevet ili govori, doista ga ne treba buditi. No postane li agresivan, hvata predmete ili je očito da proživļjava nešto teško i neugodno, bolje je probuditi ga. (Izvor: Časopis *Vita*, broj 63.)

Dr. Darko Desaty

Vijesti iz vaših zajednica

Generalni konzulat Republike Hrvatske vam predstavlja SUVREMENE HRVATSKE FILMOVE

MARŠAL, V. Brešana	25.03.2001. u 20 h
KAD MRTVI ZAPJEVAJU, K. Papića	8.04.2001. u 20 h
RONDO, Z. Berkovića	9.04.2001. u 20 h
VIDIMO SE, I. Salaja	16.04.2001. u 20 h
MONDO RONDO, G. Rušinovića	29.04.2001. u 20 h

Jackman Hall, Art Gallery of Ontario

317 Dundas Street West, Toronto (ulaz: McCaul St.)

Projekcijama u ovoj dvorani mogu prisustvovati samo punoljetne osobe

* * *

PONOVO SE PRIKAZUJU:

MARŠAL, V. Brešana	31.03.2001. u 15 h
KAD MRTVI ZAPJEVAJU, K. Papića	21.04.2001. u 15 h
Kingsway Theatre	
3030 Bloor St. W. Etobicoke, (Bloor/ Royal York)	
* * *	

Ulaznice po cļjeni od \$ 8.00 mogu se kupiti sat vremena prije projekcije na blagajni kina

Nemojte propustiti ovu izvanrednu prigodu, pogledajte s nama ove izvrsne filmove!

Za daljnje informacije, nazovite 905-277-9051 ili 416-695-1493

POPIS STANOVNIŠTVA U KANADI Ne zaboravite - POPIS je blizu!

Podsjetite Vašu djecu, unuke, kumove da u popis stave HRVATSKI JEZIK i da su HRVATI. Ako tako ne učinite i stavite srpsko - hrvatski nećete biti "popisani" kao Hrvati..

A to znači i manje svih programa i broја Hrvata u Kanadi..

Nažalost, još uvijek nailazim na naše Hrvate koji mi kažu kako govore jugoslavenski (imala sam takav јedan slučaj prošli тјedan) .

Biserka Milinković

DA LI ZNATE ?

Ako imate male penzije i nemate neke druge ili dovoljne prihode za život, možda imate pravo na još neku socijalnu ili državnu pomoć . VI SE MORATE INFORMIRATI O TOME I PODNIJETI ZAHTJEV ZA POMOĆ - jer se ne dobiva automatski.

POSLOVI

Ako tražite posao, u Living Arts Centre, (Square One), Mississauga, 13. travnja, o.g. održat će se "JOB FAIR" . Na takvim skupovima bit će predstavnici kompanija, a neke od njih primati će i molbe za zaposlenje. Izvrsna prilika da možda nadete posao kakav tražite.

Biserka Milinković

SVJETSKI DAN MLADIH - TORONTO 2002

Prema pisanju Catholic Registar već su organizirani odbori po župama i održani prvi sastanci u vezi Svjetskog dana mladih u Torontu iduće godine. Mladi iz cijelog svijeta biti će razmješteni po župama, a župļjani bi pružili gostoprimstvo, omogućili smještaj u svojim domovima mladima svijeta. (B.M.)

For sale * Prodaje se

Croatian bookstore in Cleveland, Ohio, CROATIAN BOOK, under the ownership of Mr. Ivan Dzeba, is the most successful and the best supplied Croatian bookstore outside Croatia. It has a well-developed business relationship with all the publishing houses in Croatia. During the past 30 years, the bookstore has sold all the immigration editions including the most important book editions from Croatia.

Currently, the bookstore contains about 25.000 book copies with about 3000 different titles. There are numerous Croatian audio and video cassettes, including CDs with popular Croatian music. The bookstore has a variety of Croatian hand crafts, flags, coats-of-arms, it also has a stable business co-operation with a large number of bookstores and other business entities in the USA and Canada.

Due to the owner's advanced age, the bookstore is for sale so that this very profitable business, and above all, due to its national importance it can continue promoting Croatia on the North American continent.

For complete information, please contact Mr. Ivan Dzeba at:

CROATIAN BOOK, 6313 St. Clair Avenue

Cleveland, OH 44103

tel 1-216-391-5350,, Fax 1-216-391-4747

SPASIMO PRVU HRVATSKU CRKVVU U AMERICI

Crkva Sv. Nikole u Pittsburghu, Pennsylvania, najstariја je rimokatolička hrvatska župa ne samo u Americi nego i cijeloј zapadnoj hemisferi.

Prema članku gospodina Petra Karlovića u "Našoj Nadi" od siječnja ove године, postoji mogućnost da se ta crkva sruši zbog proširenja autoceste. Iako su gospodin Karlović, јedan od uspješnih poslovnih ljudi, kao i drugi Hrvati te uz pomoć Department of Transportation, Pennsylvania, spremni financijski pomoći taj projekt, tom našem vјerskom, kulturnom i narodnom blagu priјeti rušenje.

Prema drugim izvorima koje sam dobila, i Hrvatska Katolička Zajednica kao i Hrvatska Bratska Zajednica rade na akciji spasavanja te naše crkve. U tu akciju trebamo se uključiti i mi iz Kanade jer to je za sve nas naša baština, dio našeg vјerskog i narodnog bogatstva. Trebalo bi biti dužnost svih nas napisati pismo ili potpisati peticiju i time pomoći spašavanju crkve. Mislimo o tome da ostavimo nešto lijepo i korisno našoj djeci ovdje, na ovim prostorima.

Biserka Milinković

RAZMIŠLJANJA

Nazvala me neku večer јedna našа gospođa, udovica, penzionerka, vrijedna Hrvatica, vјernica. Potaknuta moјim člankom u vezi korizme u prošlom broју HRVATSKE ISKRE zamolila me par riječi o јednoj njenoј prijateljici, s nadom da se "probude" naše zaspale "duše"...

Zaboravļјeni, osamlјeni, bolesni, napuštени, bez topline hrvatske materinje riječi u staračkim domovima žive naši sunarodnjaci. Žive oni i nadaju se da će se netko od poznatih sjetiti da su oni još uvijek živi. Da, živi su i nadaju se da će ih netko obradovati posjetom. I dala mi je ime јedne naše gospođe koja je u јednom staračkom domu u Oakvillu, a koja je puno toga dala za tu našu hrvatsku zajednicu u Torontu.

Ne poznam tu gospođu osobno, ali sam čula za nju pa sam rekla, evo mi prilike da otidem i stisnem joj ruku. Neće znati tko sam, jer i da me pozna, možda me uopće ne bi prepoznala (Alzheimerova bolest) ali ću joj tim stiskom ruke reći hvala za sve što je napravila za sve nas ovdje, a ona će osjetiti toplinu tog ljudskog dodira. I još nešto - NIŠTA NE MOŽE ZAMIJENITI TOPLU, LJUDSKU RIJEČ.

Biserka Milinković

ŠIRITE HRVATSKU ISKRU

MESIĆ: POMILOVAO SAM PETORICU SRBA OSUĐENIH ZA RATNE ZLOČINE, A SVI HRVATI BIT ĆE PUŠTENI IZ SRPSKIH ZATVORA

ZAGREB, 25. ožujka (Hina) - Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić izjavio je za "Nedjeljni Vjesnik" da je potpisao pomilovanje petorice Srba osuđenih u Hrvatskoj za ratne zločine. "Potpisao sam ta pomilovanja. Radi se o osobama kojima je ostalo još nekoliko mjeseci do konačnog izdržavanja kazne u hrvatskim zatvorima, a kazne su po devet, osam ili sedam godina" - rekao je Mesić. Imena pomilovanih nije želio reći dok se, kako je kazao, "službeno ne objave".

Hrvatski mediji objavili su ovih dana da Komisija Predsjednika Republike za pomilovanja razmatra mogućnost pomilovanja petorice ili šestorice Srba osuđenih u Hrvatskoj za ratne zločine, a kako bi se u zamjenu na slobodu pustila trojica Hrvata koji u srpskim zatvorima služe kazne za navodnu špijunažu u korist Hrvatske.

Pojašnjavajući odluku o pomilovanju, Mesic je podsjetio da su i u Jugoslaviji amnestirana trojica Hrvata, od kojih bi svaki trebao izdržavati još po pet godina kazne, te da je "s jugoslavenske strane dobra vijest da će i posljednji Hrvati napustiti zatvore u Srbiji".

"Mi s naše strane pokazujemo dobru volju da u tih nekoliko mjeseci ljudima omogućimo povratak u normalan život. Oni jesu osuđeni za ratni zločin, ali su kaznu skoro izdržali. Što za nas znači njihovih preostalih dva ili tri mjeseca zatvora ako time postignemo cilj koji nam je ovdje jedini važan, a to je da definitivno vratimo svoje građane iz Srbije, a našim osuđenim građanima srpske nacionalnosti omogućimo za nekoliko mjeseci ranije povratak u normalan život" - istaknuo je Mesić.

Ustvrdio je da nije bilo političkih sugestija koga pomilovati. Izabrani su oni starije životne dobi i oni kojima je ostalo malo do završetka izdržavanja kazne, pojasnio je predsjednik Mesić kriterije Komisije, dodavši: "Takav sam prijedlog Komisije dobio na potpis, ali svakako da nisam za svakog pojedinačno ispitivao jesu li ti kriteriji do kraja ispoštovani. Pretpostavljam da jesu."

KOŠTUNICA OSUDIO IZRUCENJE ICTY-U OPTUŽENOG STAKIĆA -

BEograd, 25. ožujka (Hina) - Jugoslavenski predsjednik Vojislav Koštunica kazao je u nedjelju da je uhićenje i izručenje bivšeg ratnog gradonačelnika Prijedora Milomira Stakića Međunarodnom kaznenom sudu (ICTY) u Den Haagu "iznimka koja se nije smjela učiniti". Na sjednici glavnog odbora njegove Demokratske stranke Srbije (DSS) u Beogradu, Koštunica je odbacio službeno objašnjenje MUP-a Srbije kako se radi o "stranom državljaninu" smatrajući da zakon o suradnji s ICTY-em mora biti "cjelovita materija" koja treba obuhvatiti suradnju i u pogledu jugoslavenskih građana ali i onih koji nisu državljani SRJ.

"Iznimka oko Stakića nije se smjela napraviti", ponovio je Koštunica dodajući da se odnosi SRJ i ICTY "moraju temeljiti na pravu". Naglasio je da se u suradnji s ICTY Jugoslavija "mora izboriti za objektivnu sliku o zbivanjima na teritoriju bivše SFRJ". Ističući da je ICTY preuzeo na sebe "napisati povijest i ovog vremena i ovog područja", Koštunica se zauzeo da, kako je kazao, "utičemo na pisanje naše povijesti, koliko je to u našoj moći".

U daljoj kritici Haškog suda Koštunica je ustvrdio da "ima puno problema" u njegovom funkcioniranju te dodao kako se ta institucija treba "rukovoditi principom pravde, a ne selektivne pravde".

Pripadnici MUP-a Srbije uhitili su Stakića u četvrtak navečer i u petak ga predali ICTY-u. Nakon njegova uhićenja MUP je priopćio da je Stakić državljanin BiH, odnosno da nije državljanin SRJ.

Prognanici u hotelima neće ugroziti turističku sezonu na Jadranu

ZAGREB, 25. ožujka - Kako se približava turistička sezona, postavlja se pitanje u kojem je stadiju preseljenje prognanika i izbjeglica iz hotela i turističkih objekata kako bi oni mogli opet preuzeti svoju temeljnu ulogu.

Prema podacima Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, točnije, Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice, prognanici su trenutno smješteni u 24 hotela. Radi se o 1.277 osoba ili 569 obitelji, uglavnom iz Podunavlja. Najveći broj hotela, njih deset, nalazi se na području Zagreba, no, valja napomenuti da su nedavno iseljeni hoteli "Dubrovnik" i "Jaska". Dakle, na jadranskoj obali ima 14 hotela u kojima su trenutno

smješteni prognanici. Prošle je godine ministarstvo kojemu je priritet vraćanje hotela u prvobitnu namjenu iselilo 32 objekta organiziranog smještaja, a od toga 13 hotelsko-turističkih objekata. Od početka ove godine, u Zadru su prognanici iseljeni iz hotela "Pinijski" i "Zagreb", u Zagrebu iz "Dubrovnik" i "Jaske", u Lovranu iz hotel "Park" te iz odmarališta u Labinu.

Pomoćnik ministra za prognanike, povratnike i izbjeglice Lovre Pejković tvrdi da, osim u Zagrebu, na jadranskoj obali uopće nema prognanika koji bi ugrožavali turističku predsezona i sezonu zato što, eventualno, borave u hotelima. "Apartmanski objekt 'Lavica' u Splitu te hoteli 'Liburnija' u Opatiji su u takvom stanju da ionako ne bi ušli u uporabu u turističkoj sezoni", ističe Lovre Pejković, dodajući da većina prognanika, zapravo, ne utječe na funkcioniranje tih objekata, nego da se radi o neriješenim pitanjima privatizacije i sličnog.

"To su ili poduzeća u stečaju ili ne postoje sredstva za popravak objekata, a, uz to, nitko nije kazao da prognanici moraju iseliti", tvrdi Pejković, napominjući da je ministarstvo spremno, ako treba, sve te osobe iseliti da ne ugrožavaju turističku sezonu. "Dok se u vezi s tim objektima ne raščiste problemi u odnosu na privatizaciju, nema smisla maltretirati prognanike iseljenjem", kaže Lovre Pejković. On također najavljuje da će već krajem školske godine veliki dio prognanika s djecom napustiti hotelske objekte.

Lovre Pejković naglašava da nije istina to, što se često spominje, da prognanici uništavaju objekte u kojima žive. "Čest je slučaj da prognanici isele, a turisti odmah uđu u hotel, naravno, ako se radi o normalnoj gradnji, a ne objektima izgrađenim prije Prvoga svjetskog rata ili između dvaju svjetskih ratova", tvrdi Lovre Pejković. "Objekte koji su tada izgrađeni treba srušiti, jer nisu više ni u C kategoriji, a od njih mogu ostati samo fasade", zaključuje pomoćnik ministra za prognanike, povratnike i izbjeglice. (Vjesnik)

Pucnjava u Zagrebu i posljedice

ZAGREB, 25. ožujka - Zamjenik načelnika policije Policijske uprave zagrebačke Zdravko Seničnjak u subotu je smijenjen s te dužnosti odlukom ravnatelja policije Ranka Ostojića. Bivši zamjenik poslan je na godišnji odmor dok se ne odluči koju će novu dužnost obavljati, izvijestio je novinare u nedjelju glasnogovornik zagrebačke policije Goran Volarević. Seničnjakova smjena uslijedila je nakon mafijaškog obračuna u četvrtak u središtu Zagreba, dakle u trenutku kad je policija prozivana s raznih strana da je neučinkovita. No, Volarević nije ni potvrdio niti opovrgnuo povezanost te smjene s atentatom na Vjeku Sliška. "Ne bih htio govoriti o razlozima smjene. Takva odluka diskrecijsko je pravo ravnatelja policije", objasnio je glasnogovornik.

Rekao je da je Sliško, teško ranjen u oružanom obračunu u središtu Zagreba 22. ožujka, i dalje u kritičnom stanju u Bolnici "Sestara milosrdnica". Sliško je tada u glavu pucio James Capau, belgijsko-hrvatski državljanin, koji je u subotu popodne umro u bolnici od posljedica teškog ranjavanja. Na atentatora Capaua pucio je pak Sliškov tjelohranitelj Ivica Bertić-Rus za kojim je raspisana tjeralica. Volarević je opovrgnuo napise da policija navodno pregovara s odbjeglih tjelohraniteljem, kao i izjave pojedinaca koji su navodno vidjeli Bertića nakon obračuna na Cvjetnom trgu.

U vezi s atentatom na Sliška u subotu su ministar unutarnjih poslova Šime Lučin, ravnatelj policije Ranko Ostojić i načelnik Uprave kriminalističke policije Dragutin Cestar održali višesatni sastanak. Prema Volarevićevim riječima, odlučeno je da se dodatno mobiliziraju policijske snage radi pojačane zaštite sigurnosti u gradu. (Vjesnik)

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 79, 31. III. 2001.

Vaši prilozi

IVICA PUHALO:

KAKVI SMO MI TO LJUDI....

"Od oružja u mojem arsenalu"
Đavao reče: "Mržnju pohlepu, zavist i druge
prodat ću čovječe tebi,
no najjače od svega - RAVNODUŠNOST
zadržat ću sebi -
s time se najlakše hvata naivnog Hrvata!"

...Kako to da se one što su "za koplje viši"
i čija se puška "dalje čuje"
jer glavom i rukama uporno rade,
zlobno podkapa, grdi i pljuje
od onog što "Bogu dane krade"?!

...I kako po principu: "Razdjeli pa vladaj" (divide et impera)
(Nije slučajno neka svatko shvati),
mi smo PRVO sve što se svršava sa - CI i NI,
a tek onda HRVATI?!

... I zašto mi, o Bože,
kad vidimo bližnjega uspjeh
i kad netko nešto više može,
ne pružamo ruku, kažemo "Bogu hvala",
već dižemo čašu gorčine - HRVATSKOG JALA?!

... I zašto, kad su u pitanju VELIKI IDEALI,
osobni sukobi, razlike, razmirice, interesi
učine da postanemo - MALI?!
A u "razbi-slogi", stvaranjem duplikata
majstori smo od zanata?!

Sa sastanka odbora za novu "Hrvatsku knjižnicu":
Mira Mayer, Ivan Hrvoić,
Suzana Vajdić, Ivica Puhalo
Ivo Jolić, Michael Bukovac,
Ana Ganza, vel. Ivica Lozić

Toronto Institute of Spinal Health Dr. J. Željko Srbelj, D.C., D.Ac.

Uspješno i profesionalno liječenje boli i ozljeda

- o Boli u leđima
- o Glavobolje
- o Vratne boli
- o Upale zglobova
- o Napetost i bolovi mišića
- o Radničko osiguranje
- o Prometne nesreće
- o Športske ozljede

- o Medicinske usluge
- o Kiropraktične usluge
- o Fizikalne terapije
- o Masiranje
- o Akupunktura
- o Snažno gibanje
- o Tjelesne vježbe
- o Yoga vježbe
- o Vježbe sa leđima

"Ručna Medicina za Kralježnicu"
na dvije adrese:

2522A Keele Street
Toronto, Ontario
416 - 244 - 4900

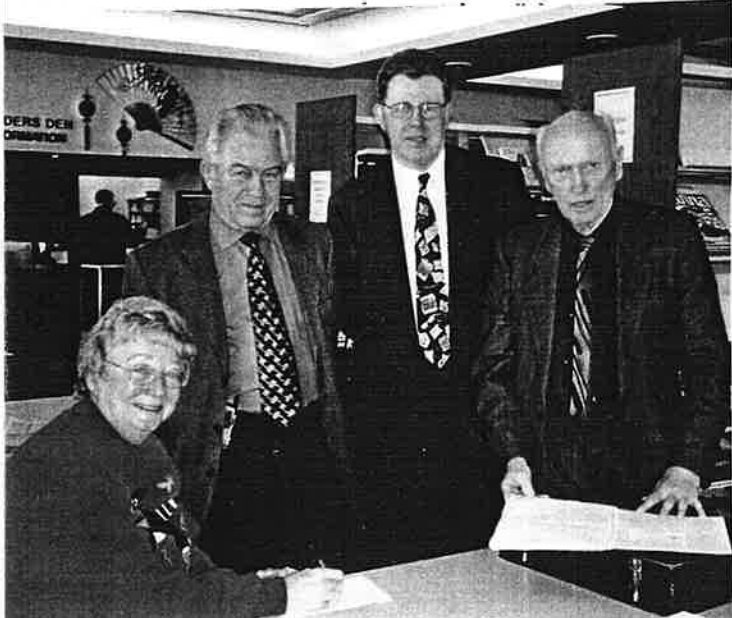
2 Jane Street (kod Bloor St.)
Suite 208, Toronto, Ontario
416 - 760 - 7418

Rižin tanjur, kuharice gđe.
Boljkovac, Ana Buždon i
Eva Mudri

“Croatian-Canadian Library”.

Izabran je i Odbor, radni odbor, s predsjednikom knjižnice gosp. Ivicom Puhalom na čelu, dopredsjednica je gđa. Ana Ganza, tajnik ing. Ivo Jolić i blagajnica gđa. Suzana Vajdić, koja je već počela raditi na prikupljanju sredstava i prikupila \$1,200, što je zaista hvale vrijedno.

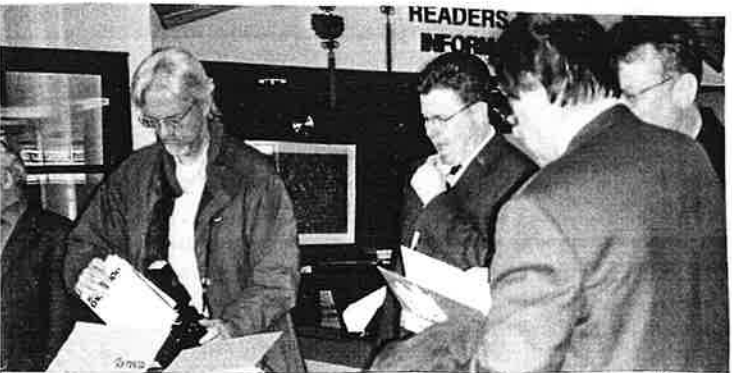
U razgovoru, Lynn McLeod, knjižničarka, sa hrvatskim predstavnicima pri predaji hrvatskih knjiga za knjižnicu

Na ovom sastanku se razgovaralo o mnogim važnim temama za dobar rad ove knjižnice, no jedna tema je svih zabrinjavala: posjete Hrvata knjižnicama uopće. Vrijeme je za ovu zajednicu da prihvati kako smo dosta neodgovornim stavom prema čitanju “izgubili” onaj teški rad koje su kanadske knjižnice i naši dobrovoljci utrošili kako bi odijelili hrvatske knjige od srpskih. Nažalost, mnoge hrvatske knjige su danas micane sa polica u knjižnicama - jer ih nitko nikada, ili vrlo rijetko kada - otvorio - a čitači smo trebali bili mi - Hrvati, koji smo ih trebali upotrebljavati. Postoji šansa da mnogi ljudi nisu mi znali da u Mississauga Central library, kao i u drugim knjižnicama Toronta postoje knjige na hrvatskom jeziku, i to je možda razlog zašto knjige nisu bile dovoljno korištene. Nažalost, ista je situacija kad se govori o magazinima, novinama - nema ih po knjižnicama, jer izgleda da ne postoji interes - a vjerovali ili ne - posebno ova misisaška knjižnica izvrsno je opskrbljena srpskim tiskom. Što to znači - da smo aljkavi, da ne čitamo dovoljno, da nas valjda ne zanimaju događaji u Hrvatskoj - a mnogi od nas su tako glasni!

Ova naša Hrvatska knjižnica je vrlo dobro opskrbljena raznim materijalima i zaista je dostupna svima, jer je cijeli dan otvorena. Proletjela sam po naslovima, i uživala u mnogim interesantnim knjigama - od recimo, grofa Nikolaya Tolstoya “The Minister and the Massacres”, velika kolekcija “Iseljeničkih kalendara”, “Hrvatske revije”, kompletna djela “Janka Matka” - a to su samo neke od dobrih hrvatskih knjiga koje možete naći u knjižnici. Na Vama je samo otići tamo, na 89 Queen st. s. Streetsville, pronaći knjigu koju želite pročitati, posuditi je, pročitati i - vratiti!

Dobro došli u hrvatsku knjižnicu u Streetsvillu. Vama, gosp. Puhalo, velika hvala na jako dobroj ideji!

Valentina

Za vrijeme predaje hrvatskih knjiga našoj novoj knjižnici

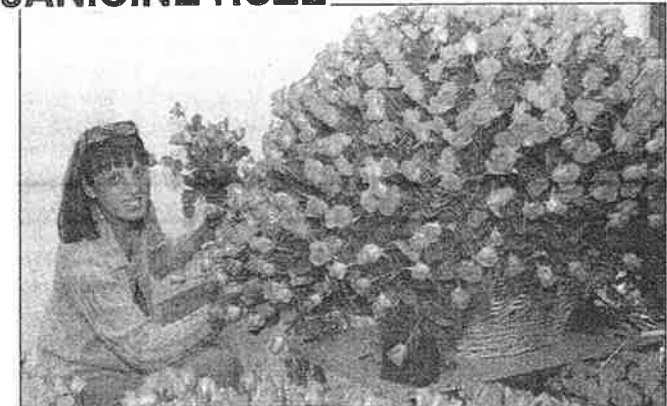
S rižinog tanjura, župa Naše Gospe Kraljice Hrvata: Dva poznanika koji su znaju već 40 godina: gosp. Ivan Adžija i gđa. Ana Šubić

Post festum....

Ovih dana nakon održane Godišnje skupštine Kreditne zadruge mnogi su me nazvali i pitali hoću li išta pisati o toj sjednici. Kako nisam tamo bila, jasno je da ne mogu išta pisati, a u uredništvo nije došao niti jedan napisan dopis o toj skupštini. Posebno ne od onih koji su “glasno” prigovarali. Tako je sve to rekla-kazala. Molim one koji me zovu s komentarima o takvim ili drugim važnim stvarima za zajednicu neka se obrate odgovornima ili zakonu. Drugo sve je zaista samo rekla-kazala, a time se HRVATSKA ISKRA ne bavi.

Uredništvo

JANIČINE RUŽE

Sjećate li se da je Janica Kostelić, naša najpoznatija skijašica, prvakinja svijeta, dobila po povratku u Hrvatsku 1256 narančastih ruža - buket koji će cijela Hrvatska pamtili. Dobila je onoliko ruža koliko je osvojila bodova u Svjetskom kupu. Čestitamo, Janica, i mi iz Toronta!

RAZMIŠLJANJA

Pred dva tjedna bila sam na jednom našem hrvatskom sastanku. Isti je bio održan u prepunoj donjoj dvorani hrvatske župe u Torontu. Vjerujem da je bilo oko pet stotina ljudi, uglavnom stariji sa svega možda dvadesetak mladih od trideset godina. Znači, odrasli, ozbiljni ljudi od kojih su veliki dio roditelji, a i djedovi i bake.

Zapitala sam se kako će ti djedovi i bake, majke i očevi svoju djecu učiti “kulturi” i ponašanju na javnim mjestima kad sam vidjela kakovi su bili WC. Nema isprike da su to djeca napravila ili “teenagers”! Da li pazimo na svoje, kako se ponašamo u našim klubovima, dvoranama, crkvama, kakav primjer dajemo i učimo mladi naraštaj KULTURI? Zamislimo se i razmislimo o tome!

Biserka Milinković

Povratak: Vukovarac se u Hrvatsku vratio iz neuropsihijatrijske bolnice u Vršcu u SRJ

Nakon 9 godina zatočeništva u SRJ oslobođen Nikola Kunac

***Dobro sam, bilo je sve što je fizički slab i vidno zbunjen Nikola Kunac mogao reći rođacima * Preksionc na Bajakovu predana dvojica Hrvata, koja su bila zatvorena u SRJ od 1995. godine**

Bajakovo - Nakon više od devet godina zatočeništva na teritoriju Jugoslavije Vukovarac Nikola Kunac (48) jučer je nekoliko minuta nakon 13 sati u vozilu Međunarodnoga crvenog križa na graničnom prijelazu Bajakovo prešao u Hrvatsku. Na granici su ga dočekali rođaci iz Splita, predsjednik Vladine komisije za zatočene i nestale pukovnik Ivan Grujić i Mladen Lončar iz Odjela za psihosocijalnu pomoć Ministarstva branitelja. S njima je već nakon nekoliko minuta krenuo za Zagreb, gdje će na Rebru, a potom i u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče proći zdravstvene preglede.

Prvo na liječnički pregled

- Dobro sam, dobro - bilo je sve što je fizički slab i vidno zbunjen Nikola Kunac mogao reći tijekom dirljiva susreta s rođacima, koji nisu mogli zaustaviti suze.

“Ovdje sam u teškoj situaciji. Nemam ni za cigarete, pa sam primoran skupljati čikove i prosjačiti za kavu. Netko se smiluje i da mi gutljaj kave pa bih molio da mi pošalješ koji dinar”, napisao je Nikola Kunac u pismu kojeg je 24. studenoga prošle godine iz neuropsihijatrijske bolnice u Vršcu u SRJ poslao bratiću Ivanu Kuncu u Vukovar. Međutim nije znao da je Ivan Kunac zarobljen nakon srpske okupacije Vukovara i ubijen u logoru Stajićevo te da su njegovi posmrtni ostatci 1996. godine izručeni iz SRJ i pokopani na splitskom groblju Lovrinac. Pismo u poštanskom sandučiću njegove kuće u Đergajskom odvoju 7 u Vukovarskom naselju Budžak pronašli su susjedi i poslali ga rođacima u Split. Potom je preslika pisma stigla i do vukovarskoga gradonačelnika Vladimira Štengla koji ga je prosljeđio pukovniku Grujiću. - Odmah smo poduzeli sve u suradnji s Međunarodnim crvenim križom kako bismo Nikolu Kunca prebacili u Hrvatsku. Nakon zdravstvenih pregleda bit će smješten kod obitelji, rekao je pukovnik Grujić i dodao da će slučaj Nikole Kunca sigurno probuditi nadu mnogih obitelji koje traže još 1540 hrvatskih građana nestalih u Domovinskom ratu. No, rekao je i kako su šanse za to u ovome trenutku nimalne.

Sreća i šok

Nikola Kunac živio je u Vukovaru prije rata, a roditelje je izgubio još kao dijete. Posljednji put viđen je 16. studenoga 1991. godine u selu Bršadin pokraj Vukovara kako skuplja tijela poginulih i sve do pisma o njemu se ništa nije znalo. Njegova sestrina Anda Čavar iz naselja Mitnica još se sa suprugom Ilijom nalazi u progonstvu u splitskom hotelu Lav. Suprug je kao hrvatski branitelj tri mjeseca bio u zatočeništvu u Sremskoj Mitrovici.

- Ovo je za nas sreća i šok - rekla je jučer sestrina Anda. Nikola će se smjestiti kod bratića Filipa u Potravlju kod Sinja.

Preksinoć su na Bajakovu predana dvojica Hrvata koji su u SRJ bili zatočeni od 1995. godine. (Jutarnji list, 15.3.)

Povratnik Srbin traži 60.000 kuna najamnine

Knin - Goran Šandrić (40) hrvatski branitelj s PTSP sindromom, zaprimio je sudsko rješenje o iseljenju iz kuće Srbina povratnika Đure Pečera.

U rješenju stoji da će se njemu i njegovoj obitelji osigurati alternativan smještaj, kojeg u Kninu nema. Nakon što je Pećar sudski dobio svoju imovinu, odlučio je sudski tražiti i 60.000 kuna najamnine za dvije godine od kad se vratio u Knin. -Pećarova kuća je bila uništena pa sam i ja uložio novca u njezino uređenje - rekao je Goran. On je preko odvjetnice Ankice Giljanović uzvratio protutužbom da i Pećar njemu, prema računima, isplati iznos koji je on uložio u kuću. (Jutarnji list)

HRVATSKA ISKRA

Na povratku u domovinu, nakon 9 godina, gosp. Nikola Kunac (u sredini) , s obitelji, pukovnik Grujić (na lijevo)

Dr. MLADEN LONČAR, PSIHIJATAR IZ KLINIKE U VRAPČU:

Psihijatri iz Vršca zreli su za Haag!

ZAGREB, 16. ožujka - Psihijatar dr. Mladen Lončar koji je u srijedu na hrvatsko-jugoslavenskom graničnom prijelazu Bajakovo sudjelovao pri preuzimanju Nikole Kunca i koji je potom zajedno s kolegama obavio potrebne liječničke preglede u Vrapču i Zagrebu potvrdio je kako nije postojalo razloga niti indicija za nikakvim liječenjem u duševnoj bolnici, a kamoli za devetogodišnjim boravkom u takvoj ustanovi. On tvrdi da je Kunac u neuropsihijatrijskoj bolnici u Vršcu bio zlostavljan i tučen te da su mu davani jaki lijekovi za koje nije bilo potrebe. I kod samog prijama Kunac je bio pod utjecajem tih lijekova, što se i odrazilo na njegovo ponašanje u srijedu na Bajakovu.

- Bio je uplašen i razumljivo je što nije želio govoriti. Čak niti u njegovu otpusnom pismu koje je dobio, a u kojemu stoji da je primljen 20. studenog 1991. godine, a otpušten 14. ožujka 2001. godine nema podataka da je koristio jake lijekove iako je i predstavnik Međunarodnoga crvenog križa imala kod sebe upravo jedan takav lijek. To govorim kako sutra netko ne bi mogao reci da smo mu ga mi podmetnuli - kaže dr. Lončar.

On drži da čitav ovaj slučaj spada u nadležnost Haaškoga suda buduci da se radi o nasilnom odvođenju i držanju civila iz jedne u drugoj državi.

- Srpski se psihijatri ne mogu praviti da nisu znali kada je rat završio, a da ne govorim da su prema Hipokratovoj zakletvi koju su dali imali sve pravne mogućnosti da ga pošalju kuci. Zato smatram da bi se Haaški sud trebao pozabaviti ovim slučajem posebno stoga što ovo nije prvi slučaj da se srpski liječnici nisu pridržavali ljudskih normi - kazao je dr. Lončar. (Slobodna Dalmacija)

BORIS MARUNA, RAVNATELJ HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Boris Maruna već se dugo nije pojavljivao u medijima, a glavni je razlog za to bio, kako nam je rekao, što je u Matici već dva mjeseca financijska policija. No, kako su u posljednje vrijeme učestale rasprave o hrvatskome iseljeništvu, Maruna je odlučio dati ovaj intervju, posebice zato što ga je nekoliko puta prozvao i njegov prethodnik iz redova HDZ-a Ante Beljo.

* Zašto je u Matici financijska policija?

- Došla je provjeriti poslovanje Matice u posljednjih sedam godina s obzirom na to da je poslovala bez upravnoga odbora i bez odgovornosti bilo kome. Upitna je, primjerice, sama činjenica da je Hrvatski informativni centar ovdje boravio sedam godina i da Matici nije platio ni lipe. Naprotiv, Matica je plaćala i njegov telefon, što nije teško dokazati računima. Oni su nekada iznosili i do 40.000 kuna, a sada ne plaćamo više od 17.000 kuna mjesečno. No, osnovni je razlog u tome što se nije radilo prema Statutu Matice.

* Policija je došla samoinicijativno ili na Vaš poziv?

- Došla je samoinicijativno, ali nakon što sam razgovarao sa Stankom Vidićem.

* Je li u svemu tome riječ o osobnome sukobu između Vas i Ante Belje ili je posrijedi nešto drugo?

- Ante Beljo vrlo bi rado to doveo na razinu nekakvoga animoziteta, ali skoro ga i ne poznajem. U 30 godina emigracije vidio sam ga samo jednom u Los Angelesu, a u Hrvatskoj možda tri ili četiri puta. Naravno, nije mi dobro sjeo kad je 1993. sada pokojni Vinko Nikolić dobio samo dan da se odseli jer nije htio Belju za tajnika. A ideja je bila da ga Nikolić uzme i da radi što se radilo dotad. Nikolić to nije htio i ubrzo je odavde odletio kao zadnje hrvatsko smeće, a samo zato što nije htio čovjeka sumnjive pismenosti.

* U čemu je glavna razlika otkako ste na čelu Matice zamijenili A. Belju?

- U tome što je Matica do prije šest mjeseci bila podstanar u vlastitim prostorijama. Sada nastojimo ne samo vratiti joj ugled nego je i usmjeriti u njezinoj temeljnoj svrsi.

* A što se promijenilo u njezinu radu?

- Matica je ostavljena kao i ostatak Hrvatske. Drugim riječima, ovdje je samo lanske godine za potrebe HIC-a ili ne znam čega potrošeno 17 milijuna kuna, što za ovu jednu Hrvatsku nije malo. Onda su 1991. Godine HRT-u oduzete neke emisije koje su prešle u privatne ruke, u Beljino privatno poduzeće, koje je s istim ljudima u "fušu" proizvodilo nekakve emisije za iseljenišтво. I onda se barata s golemim brojem sati emitiranih emisija u svijetu, što ne stoji jer su u raznim vremenskim zonama emitirane iste emisije. Matica Belju nije zanimala kao takva, već ga je zanimalo njegovo privatno poduzeće, Marketing d.o.o.

* Nagada se da Vaše zdravstveno stanje nije bas najbolje.

- Imam osjetljiva pluća i kako je došla jesen, nekakva je bakterija proizvela upalu, pa sam deset dana morao biti na antibioticima. No, rad Matice zbog toga nije ništa osjetio. Inače sam dobro.

* Koliko politika utječe na Vas rad?

- Politike u mom poslu nema. I kad sam nagovorio Jakšu Kušana da uđe u Upravni odbor kako bi se uistinu nešto učinilo, pristao je uz uvjet da se cijela stvar depolitizira. Matica mora biti jedna od ustanova hrvatske vlasti u kojoj ne bi trebalo mijenjati ljude iz političkih razloga. Ja nisam tražio ovaj posao. U neku ruku nametnuo mi ga je Ivica Račan, ali, poput Kušana, sa zadatkom da depolitiziramo Maticu.

* Svojedobno se pisalo kako biste voljeli biti veleposlanik u Madridu ili u nekoj drugoj zemlji. Imate li još takve ambicije?

- Ni to mi nije potrebno, ali mislim da bih na jednom od tih mjesta mogao biti od koristi Hrvatskoj.

* Znači da uskoro odlazite za veleposlanika?

- Ne bih se upuštao u to da nekim ljudima ne pokvarim posao.

* Kakvom ocjenjujete sadašnju politiku prema iseljeništvu? Je li ona neprijateljska, kako neki tvrde?

- Sadašnji predsjednik države sudjelovao je u prijašnjoj politici još od 1990. i zna kako stvari stoje. To možemo reći i za gospodina Račana jer on savršeno dobro zna, recimo, odakle je i kako dolazio novac i u kojim količinama. Račan je, uostalom, oženjen autentičnom emigrantkinjom i

smatram da jako dobro znade o čemu je riječ. On, prije svega, inzistira na depolitizaciji jer sve ovo što je rađeno bilo je kontraproduktivno ne samo za Hrvatsku nego i za emigraciju. Bio mi je ovdje nedavno jedan ekonomist koji bi želio nešto učiniti s emigracijom, ali jedan od osnovnih problema o kojem smo raspravljali jest nepovjerenje tih ljudi u vlasti u Hrvatskoj, stečeno još za hadezeovske vlasti, i kako ga natrag zadobiti bez ikakve primitivne demagogije primitivnoga čovjeka koji primitivnim ljudima govori primitivne stvari na koje oni padaju. Recimo, odbivši dati HIC-u novac Vladi sam jednim udarcem uštedio više od milijun njemačkih maraka. A isti HIC i danas putem satelitskoga programa prikazuje, primjerice, Sabor, gdje pola sata dobije Vladimir Šeks, a svi ostali samo deset minuta. To je čista vulgarna propaganda u kojoj se jedan čovjek rođen 1945., što bi trebao biti g. Račan, prikazuje kao teški komunist koji Hrvatsku vodi natrag u komunizam, dok bi nas pravi boljševici kao što je bio Franjo Tuđman vodili u bolje sutra. Ne zauzimam se za to da se hrvatskoj emigraciji obećavaju brda i doline. No, zauzimam se za Hrvatsku koja neće ukrasti ništa svojim ljudima koji dođu u nju. Taj naš čovjek vani nije samo nekakav tip kojega treba prevariti. On je često za hrvatski prosjek natprosječno sposoban za nekakav posao ili prinos društvu.

* Često za iseljenišтво upotrebljavate termin emigracija. Neki kažu kako ih to podsjeća na udbaška vremena, da im se diže kosa na glavi kad ga čuju.

- Slušajte, termin dijaspora jednostavno je glup. Zašto onda imamo državu? Cijeloga sam se života borio za nju i ne mogu sada biti dijaspora. Mogu biti samo iseljenik izvan domovine, mogu biti turist ili "gastarbajter", ali dijaspora ne. Postoji samo hrvatsko iseljenišтво i ono će biti od koristi dok bude postojalo, odnosno dok bude postojala Hrvatska koja funkcionira kao izvor iseljenišтва. Najveća politička pogreška koju sam učinio u životu bila je u tome što sam se 1990. upustio u organiziranje HDZ-a. Na to sam gledao kao na pokret, što je uostalom i ostao, pa zato danas nemaju ni stranku, ali sada nemaju ni pokret jer su izgubili vlast. U Hrvatskoj su kroz povijest vladale razne podjele i one su se odražavale i na hrvatsku emigraciju. Tako smo i 1990. dobili novu strukturu u emigraciji koja je, kako se kasnije pokazalo, išla samo za tim da pokupi hrvatski novac, ali ne znam u koje svrhe. Jer, ako smo mi iz iseljenišтва platili oružje, zašto je trebalo opljačkati fondove u Hrvatskoj? Uostalom, nisam siguran da je pomoć iz iseljenišтва uopće bila potrebna. HDZ je emigraciju samo podvojio.

(Večernji list, 9. prosinca)

Rižin tanjur, župa Naše Gospe Kraljice Hrvata, Grupa župljana nakon dobrog i ukusnog ručka, u razgovoru s jednom od kuharica, gđom. Boljkovac

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 79, 31. III. 2001.

Događaji u našoj zajednici

CLEVELAND, Ohio:

Zabava društva "Zvuci Domovine Hrvata Korduna"

U subotu 10. ožujka u Clevelandu, Ohio, USA u dvorani u Hrvatskom domu "Kardinal Stepinac" održana je velika zabava u organizaciji društva "Zvuci Domovine Hrvata Korduna". U ovoj zabavi, kojoj je prisustvovalo preko tisuću ljudi, uz ostalo, uključeni su bili i igrokazi "Ubit ću lugara" i "Žetva žita na Kordunu". Čist prihod sa ove zabave odlazi za popravak crkve Sv. Duha u Hrvatskom Blagaju, koju su srbočetnici srušili za vrijeme Domovinskog rata, misleći kako će oni i ostati tamo - Bogu hvala, nisu uspjeli. Hrvatski Blagaj spominje se još u 13. stoljeću, a nalazi se između Slunja i Karlovca, na putu za Split.

U Clevelandu, ženski dio društva "Zvuci Domovine Hrvata Korduna" u izvedbi jedne pjesme

Bilo nam je lijepo na ovoj zabavi. Hrana je bila dobra, a igrokazi izvrsni, "glumci" kao iz Hollywooda - dvorana prepuna zadovoljnih ljudi! Oba igrokaza bila su odlična, no meni se je više svidao "Ubit ću lugara". Glumci u ovom igrokazu bili su Miša Paulić, Rude Paulić, Mica Kućinić i Janko Vratarić. "Berba žita" bila je isto vrlo interesantna, publika je bila jako zadovoljna. Pljesak je bio oduševljen, čestitke upućene svima nakon oba igrokaza.

Ovo društvo, koje radi u Clevelandu oko pet godina održalo je tri velike zabave za cetningradsku crkvu "Marijina Uznesenja", koja je bila porušena do temelja. Do sada za tu crkvu poslano je US \$ 40.000, a za izgradnju crkve "Sv. Jurja" u Ladevcu i "Sv. Nikola" u Cvitoviću poslali su poUS \$ 7.000. Na ovoj zabavi, 10. ožujka ove godine, skupljeno je oko \$15.000 US, koji će biti poslani u Hrvatski Blagaj tamošnjem župniku.

Članovi "Zvuci Domovine Hrvata Korduna" u plesu

Kako rekosmo, na ovoj zabavi u Hrvatskom domu "Kardinal Stepinac" skupilo se preko tisuću ljudi. Krasan je to broj, kad se zna da u Clevelandu i okolici živi 127 hrvatskih obitelji sa Korduna, koji su vrlo složni, a na svaku njihovu zabavu dolaze i veliki broj prijatelja iz drugih krajeva Hrvatske koji žive u ovom kraju Amerike. Ovakovo prijateljstvo je urodilo plodom i svakako se dobri rezultati tako i vide, jer pomoć koju su oni poslali rezultat je dobrih "obiteljskih" odnosa Hrvata u Clevelandu.

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 79, 31. III. 2001.

Moram priznati da sam zaista ponosan na rad ovog društva, tim više što sam i ja pokretač osnivanja ovog društva.

Čestitam svima na izvrsnoj zabavi, uspjehu koji su doživjeli u publici, a posebno im čestitam na izvanrednom financijskom uspjehu ove, kao i svake druge zabave koju su do sada organizirali. Bravo "Zvuci Domovine Hrvata Korduna" u Clevelandu, Ohio, Americi.

Mile Paulić, za HRVATSKU ISKRU

Hrvatska knjižnica

As all of you know we have a new Croatian library, which is situated in Streetsville, in Cro-Sport 2000 building. I was there just for a few moments and I liked the atmosphere - a quaint room, fireplace, good light, possible cup of coffee, a good book, magazine or a periodical. Hopefully each and every one of you will visit this good place where you will be able to find almost every Croatian book your heart desires.

On Monday March 19 in the Central Mississauga Library there was a small celebration of a new partnership, new friendship was formed, one that could bear excellent results. Mr. Ivica Puhalo, the man in charge of the Croatian library contacted the Mississauga Central Library and asked for the donation of the Croatian books. They complied with the gift of more than 1600 books, which were presented by Mr. Donald P. Mills, the director of Mississauga library services to Mr. Puhalo and the Croatian representatives Mr. Drago Vučković, the president of Croatia soccer club, the one that is hosting the Croatian library, and Mr. Ivo Jolić, the secretary of the same. "The Mississauga News" press representatives were also present.

U Central Mississauga library, pri predaji hrvatskih knjiga našoj zajednici: gg. Donald P. Mills i Drago Vučković

In a short speech that was given Mr. Mills said that he is particularly pleased that this new partnership between the Mississauga Central library and the Croatian library was formed, because this could bring forth great results. He also promised all the possible help necessary for the young, new library to succeed. He promised they would put the name and the address of this library on their web site. Mr. Jolić asked about the possibility of the software for the library, which was also promised.

This dream of the Croatian library has been materialized, now the rest is up to you: should you want to read a good book, or read the newspaper, go to Streetsville, you will be amazed by the number of books and the materials which are already there. However, new books and new interesting materials are still needed - please call Mr. Puhalo, who has given his heart (and his time) to this project and arrange for delivery. The library is not yet officially opened: yet every one of you, especially your children, is very, very welcome!

Nastavljam na hrvatskom jer ovaj tjedan bio je važan sastanak Odbora za hrvatsku knjižnicu, na kojoj su bili razni predstavnici društvenog, športskog i vjerskog života ove zajednice. Između ostalog na ovom sastanku raspravljalo se o imenu knjižnice. U prošloj HRVATSKOJ ISKRI javili smo vam kako će se knjižnica zvati Tin Ujević, no došlo je do promjene. Ime je jednostavno "Hrvatska knjižnica", a kanadska verzija je

Stranica 27

PRETPOČECI HRVATSKOG NARODNOG PREPORODA (1.)

Narodni preporodi u pojedinim zemljama Europe odvijali su se u različito vrijeme. Počeli su u zadnjim desetljećima 18. stoljeća. Najviše preporoda razvilo se i dovršilo tijekom prve polovice 19. stoljeća, a ponegdje i u drugoj polovici 19. stoljeća. Poticani su potrebama društvenog razvoja, a glavna im je zadaća bila da objedine dijelove vlastitog naroda i stvore modernu naciju na osnovama teritorijalne cjelokupnosti, jedinstvenog književnog jezika, emocionalne integracije, uvođenja jedinstvenih propisa i mjera, jednakosti pred zakonom i uopće na omogućavanju što širih građanskih i ljudskih sloboda i prava. Svaki narodni preporod imao je svoje specifičnosti i svoju pretpovijest. Imao ih je, razumije se, i narodni preporod na hrvatskom području.

Težnja da se iz feudalno-sputanog društvenog ustroja prijeđe u komunikativnije i demokratsnije građansko društvo bila je u Hrvata svrhovito prožeta s dva osnovna preporodna postulata: da se postigne nacionalno-jezična unifikacija i nacionalno-teritorijalna integracija. U uvjetima kakvi su bili u Hrvatskoj pod tuđinskom vlašću, nije bilo ni jednostavno, ni lako ostvariti te hrvatske nacionalne potrebe. Vladajući, austrijski režim vodio je politiku suprotnu tim potrebama svojih hrvatskih podanika. Nametanje talijanskog jezika u Istri i Dalmaciji, njemačkog i mađarskog jezika u Banskoj Hrvatskoj i njemačkog jezika u Vojnoj krajini nije bilo poticano samo razlozima administracije, nego i tendencijama onarodnivanja talijanizacijom, germanizacijom i mađarizacijom. Odupiranje tim tendencijama u Banskoj Hrvatskoj obavljano je upornim održavanjem latinskog kao službenog jezika.

Hrvatski književni jezik do preporoda nije bio jedinstven. Kao što se u narodu govorilo, tako se i u književnosti pisalo jednim od triju dijalekta hrvatskog jezika: štokavskim, kajkavskim ili čakavskim. Potrebu jedinstvenog hrvatskog književnog jezika isticali su od kraja 18. stoljeća prvenstveno obični, poslovni ljudi. Želja im je bila da se sa svojim sunarodnjacima iz drugih krajeva u potpunosti i bez teškoća usmeno i pismeno sporazumijevaju. Naročito su tu potrebu i želju zagovarali pojedini trgovci. Tako je npr. karlovački trgovac žitom Josip Šipuš u svoj djelu *‘Temely xitne tergovine polag narave y dogacsajev’*, tiskanom 1796., isticao da bi i Hrvati, po uzoru na Nijemce, trebali urediti svoj jedinstveni jezik i to tako da izaberu jedan ‘dijalektuš’, kojim bi se moglo ‘čistije govorit i pisat’ i kojega ‘vsaki u pisanju knjiga držati bi se moral’.

U nastojanju da se prihvati jedan hrvatski dijalekt i dalje izgrađuje kao jedinstveni književni jezik sudjelovali su pojedini jezikoslovci, kojima je jezikoslovlje bilo usputna preokupacija ili pak struka. Tako je npr. Josip Završnik, Riječanin, 1801. predlagao dubrovačku štokavštinu kao jedinstveni hrvatski književni jezik, a izradio je i rješenja za prikladniju latiničku ortografiju. Dvije godine kasnije, 1803. tiskan je u Beču *‘Ričoslovnik iliričkoga, italijanskoga i nimačkoga jezika’* autora Josipa Voltića s ortografijom usavršenog slavonskog pravopisa. Osobito vrijedan napor poduzimao je potom Franjo Marija Appendini. Taj Talijan, pijarist, djelovao je od 1792. kao profesor u dubrovačkoj gimnaziji, poznatoj pod imenom Collegium Ragusinum. Uz svoj materinski (talijanski), Appendini je izvršno poznavao i latinski jezik, a dobro je naučio i hrvatski te je odlučio napisati i gramatiku hrvatskoga jezika.

Ima nešto bitno u svezi s tim, što ovdje usput treba istaći. Do Appendinijevih dubrovačkih dana dolazili su u slobodan Dubrovnik, kao što su dolazili i u mletačku Istru i u mletačku Dalmaciju, mnogi Talijani - svećenici, profesori, učitelji, liječnici, ljekarnici, obrtnici. Oni su, živeći od svoga djelovanja i prilagođavajući se ovamošnjoj društvenoj sredini, učili i naučili hrvatski jezik. Za takav primjer od talijanskih jezikoslovaca prije Appendinija valja istaći Giacoma Micagliu i Ardelia Della Bellu. Takvi Talijani bili su dobrodošli s ove strane Jadrana. Za razliku od njih, drukčiji su bili Talijani koje će Austrija kasnije, tijekom prve polovice 19. stoljeća, dovoditi u svoje ovamošnje administrativne službe. Ovi su talijanski impiegati - služeći politici Austrije, bili faktor onarodnivanja na ovim prostorima i kao takvi ostavili su štetne tragove. Nisu voljeli Hrvate, a niti su Hrvati voljeli njih.

Appendini je svoju gramatiku hrvatskoga jezika, pisanu talijanski (*‘Grammatica della lingua Illirica’*), dovršio za francuske okupacije Dubrovnika i objavio je 1808., nakon ukimuća Dubrovačke Republike.

Posvetio ju je zapovjedniku francuske vojske u Dalmaciji Augusteu Marmontu, koji mu je za izdavanje te gramatike dao potrebnu financijsku potporu. Appendini je držao da je ‘dialetto dalmato-bosnese’, tj. dalmatinsko-bosanski govor, a pritom je mislio na hercegovačku ijekavštinu, najpodobniji govor za jedinstveni ‘ilirski’ književni jezik.

I Joakim Stulli, istaknuti hrvatski leksikograf iz Dubrovnika, posvetio je svoj dvotomni talijansko-hrvatsko-latinski rječnik (*‘Vocabolario italiano-illirico-latino’*), tiskan 1810. u Dubrovniku, maršalu Augusteu Marmontu zbog Marmontove blagonaklonosti i financijske pomoći. Taj trojezični rječnik Stulli je pripremio u tri varijante. Ostale dvije varijante, također svaka po dva toma, objavio je ranije - 1801. i 1806. Taj njegov trojezični rječnik (talijansko-hrvatsko-latinski, latinsko-talijansko-hrvatski i hrvatsko-talijansko-latinski), svaki u po dva toma, imao je sveukupno gotovo 4.800 tiskanih stranica. Tom voluminoznom ostvarenju hrvatske leksikografije divili su se i stranci, osobito pripadnici češkog i slovačkog preporoda. Autor je u tim rječnicima predstavio jezično obilje iz dubrovačke i dalmatinske književnosti, iz čakavske i kajkavske literature, iz glagoljskih misala i brevijara, iz govora Bosne i Hercegovine, te iz latinsko-hrvatskih, talijansko-hrvatskih, talijansko-latinskih i drugih rječnika. Ovo djelo s oko 80.000 riječi, na kojem je autor radio punih pedeset godina, nadmašilo je svojom leksikografskom vrsnoćom i sveobuhvatnošću sva dotadašnja leksikografska ostvarenja na hrvatskom području i postalo nezaobilazan izvor iz kojega su učili kasniji hrvatski pisci i leksikografi. Stulli je pisao hrvatske riječi štokavskim narječjem, ijekavskim izričajem i dubrovačko-dalmatinskom grafijom. Bio je to njegov prinos standardizaciji hrvatskog književnog jezika u preporodno doba.

Na hrvatskim prostorima koji su se našli pod francuskom vlašću Francuzi su ne samo dopuštali, nego i poticali služenje hrvatskim jezikom. Svjedoče o tome prve hrvatske novine (*‘Kraglski Dalmatin’*), hrvatski jezik u novootvorenim seoskim osnovnim školama i Marmon-tovo imenovanje opata Ante Sivrića nastavnikom hrvatskoga jezika u Centralnoj školi u Ljubljani, upravnom središtu Ilirskih provincija. Zna se da je maršal Marmont bio sklon uvođenju hrvatskog jezika u njegovu štokavskom izričaju kao službenog zemaljskog jezika u Ilirskim provincijama.

Imajući na umu tu naklonost maršala Marmonta i potrebu jedinstvenog hrvatskog književnog jezika, Šime Starčević - svećenik, ujedno i filolog - napisao je i 1812. objavio u Trstu dva priručnika za učenje hrvatskog jezika: *‘Nova ričoslovica ilirička’* i *‘Nova ričoslovica iliričko-franceska’*. Rodom je bio iz Like, u kojoj se govorilo ikavskom štokavštinom, slično kao u Slavoniji. Prihvatio je i ponešto dotjerao slavonsku ortografiju iz druge polovice 18. stoljeća, zastupljenu u gramatikama onodobnih hrvatskih jezikoslovaca iz Slavonije: Blaža Tadijanovića, Matije Antuna Relkovića i Marijana Lanosovića, a zagovarao je štokavsku ikavštinu za jedinstveni hrvatski književni jezik u Napoleonovoj Iliriji. (Nastavlja se...)

Naš dopisnik, gosp. Mile Paulić (u tamnom odijelu) sa članovima “Zvuci Domovine Hrvata Korduna”

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 79, 31. III. 2001.

Zlatko Tomčić: Imamo terorizam jer nismo na vrijeme uklonili neprijatelje demokracije

U kratkom predahu između maratonskih saborskih sjednica, predsjednik Hrvatskog sabora i Hrvatske seljačke stranke Zlatko Tomčić govori za Vjesnik o aktualnoj političkoj situaciji u zemlji, odnosima s BiH, dugotrajnim saborskim raspravama te najnovijim događajima u Makedoniji. • Jesu li eksplozije na zagrebačkom Mirogoju i pred Gradskim Poglavarstvom, prema Vašem mišljenju, djelo političkog kriminala iskazana terorizmom ili je to možda izraz krize u kojoj je društvo?

Mislim da nije riječ o reakcijama na evidentnu krizu u kojoj je društvo. Mislim da smo na dobrom putu izlaska iz krize što ćemo vrlo brzo potvrditi činjenicama. Te su eksplozije politički terorizam koji je, na žalost, prisutan gotovo u svim zemljama Europe. Riječ je o ljudima nesprenima za demokratsku borbu, za rješavanje društvenih i ostalih pitanja na demokratski, politički način, pa pribjegavaju prijetnjama i terorizmu. Očito je riječ o ekstremnim idejama i političkim stavovima, o suludoj borbi potpuno neprimjerenoj suvremenom životu.

• Zar u tom slučaju nije obveza države naći i preventivno, s pomoću svojih institucija, onemogućiti središta koja inspiriraju i financiraju politički kriminal i terorizam?

Slažem se. Nema nikakve dvojbe da svaka država, koja pretendira da nosi epitet organizirane i demokratske države, mora upravo koristiti sve institucije sustava da zaštiti svoje građane. Nakon promjena 3. siječnja propustili smo napraviti značajnije zahvate u određene strukture vlasti na svim razinama. Tako smo mogli onemogućiti zlonamjerne, koji su još u institucijama, da strukture tih institucija zlorabe u svrhe koje nisu na tragu politike ovog društva. Ne tiče se to samo obavještajne zajednice nego i carinske uprave, raznih mirovinskih fondova, porezne uprave, strukture u javnom sektoru. Pogriješili smo, jer smo podlegli euforiji da smo revanšisti. Normalno je da kada nova policijska struktura preuzme u nekoj državi vlast, da na značajnijim pozicijama o kojima ovisi korektno funkcioniranje društva, zamijeni ljude. Mi smo se u tom procesu zaustavili potpuno nepotrebno. Inzistiram da se upravo taj proces završi. Ovdje nije riječ o revanšizmu. Riječ je o liječenju karcinoma koji je posljednjih deset godina duboko zahvatio to društvo.

• Znači li ta procjena da su u strukturama koje ste nabrojali zasjeli pojedinci i grupe koji pokušavaju posijati konfuziju u hrvatskom društvu, među ostalim i aktima političkog kriminala i terora? Politički kriminal i teror su samo jedan od tih aspekata. Za mene je mnogo gore to što se određeni potezi vlasti i postupci administrativnoga i drugoga karaktera, zapravo opstruiraju u državnim ustanovama, službama i tijelima gdje nismo promijenili ono što smo morali. Sustav je zakočen, jer još postoje značajne grupe kojima nije u interesu pomoći ovoj vlasti da izvede Hrvatsku na put gospodarskoga i socijalnog prosperiteta, nego im je cilj da zapravo Hrvatska ostane u nekakvoj sjeni sive ekonomije, u nekoj sjeni nedefiniranih odnosa gdje se onda može i politički ušćeriti. Što se pak tiče terorizma njega gledam na rubu tih činjenica o kojima govorim. • Mirko Čondić prikupio je 400.000 potpisa tražeći referendum o zakonu prema kojem bi se “hrvatski branitelji tretirali kao pripadnici drugih pobjedničkih vojski”. Kako Vi ocjenjujete taj stav?

Budite sigurni da Sabor neće kršiti Ustav, da neće izbjeći raspisivanje bilo kojeg referenduma koji je definiran kako to Ustav predviđa i za koji su skupljeni adekvatni potpisi sa svim potrebnim podacima. Dakle, to se jednostavno mora provjeriti. Osobno sam rezerviran prema načinu kako je definirano pitanje i kako su skupljeni ti potpisi. Najprije treba provjeriti je li uopće moguće provesti referendum s takvim pitanjem. Obvezni smo s punom ozbiljnošću provjeriti način i vjerodostojnost potpisa. No treba vidjeti što je u samoj pozadini tog zahtjeva. Onaj tko je to pitanje sastavljao najprije će morati protumačiti odnosi li se to na pobjedničke vojske u Hrvatskoj, u bivšoj Jugoslaviji ili na bilo koje druge pobjedničke vojske nakon Prvog ili Drugog svjetskog rata ili pak nekoga drugog rata. To pitanje tako postavljeno, prema mojem mišljenju, nema kvalitetu da bi se o njemu mogla izjašnjavati hrvatska javnost.

• Kako ocjenjujete to, što neki članovi vladajuće koalicije izbjegavaju glasanje o nepopularnim mjerama?

Smatram da je od nekoga u šestorki nepošteno ako izbjegava glasanje za nepopularne zakone, a biti prisutan kad se glasuje za popularne

zakone, one koje javnost bolje prihvaća. Hrvatska vlast ovoga je trenutka u vrlo ozbiljnoj fazi donošenja raznih reformskih zakona. Stoga je riječ o nekoj vrsti političkog nepoštenja. O tom pitanju, međutim, ne treba raspravljati pred javnosti, to je pitanje odnosa unutar šestoročlane koalicije, a oni koji žele nositi epitet korektnog partnera, moraju te stvari znati dogovoriti iza zavjese i utvrditi kako će se ponašati. Nešto smo usporili koordiniranje naših postupaka i mislim da nam u zadnje vrijeme nedostaje upravo to. Ušli smo u vrlo intenzivno donošenje nepopularnih mjera, ali to nije pratilo odgovarajuće političko usuglašavanje stavova pa nam se dogodilo to što nam se dogodilo. Izlazak iz te situacije samo je jedan: prethodna rasprava, prethodni dogovor oko ovako važnih pitanja.

• Hoće li SDP i HSS zajedno na lokalne izbore u Slavoniji i sjevernoj Hrvatskoj?

- HSS je stranka koja je vrlo vjerna koaliciji i to će biti sve dok ne procijenimo da ta koalicija eventualno ugrožava naš politički integritet i kredibilitet. HSS je dobio značajnu podršku i u hrvatskoj javnosti, bez obzira na to što neke domaće agencije i domaći listovi imaju silnu želju da maksimalno srozaju rejting HSS-a, pa raznoraznim istraživanjima dokazuju kako imamo oko dva posto birača. Mi vjerujemo samo u istraživanja koja su napravili američki IRI i naš Puls, to su jedina ozbiljna istraživanja, a prema njima dobivamo oko 15 posto. Budući da je do našeg biračkog tijela ponekad teško doći, mislim da nam pripada još oko dva do tri posto, tako da HSS, po mojoj procjeni, dobiva negdje između 17 i 20 posto u prosjeku, na državnoj razini. HSS uglavnom neće ulaziti u predizborne koalicije. Želimo ovaj trenutak iskoristiti da cijeloj hrvatskoj javnosti pokažemo koliko HSS ovoga trenutka vrijedi. Što će se pak dogoditi poslije izbora, to je druga tema.

• Jesu li hrvatski političari sposobni funkcionirati na lokalnoj razini kao poduzetnici? Zar nije nedopustivo da gradovi žive od poreza a ne od svoje zarade.

- Načelnik općine, gradonačelnik ili župan morao bi postati prvi menadžer svoje jedinice lokalne samouprave. No, strašno smo pogriješili što u pripremi ovih lokalnih izbora nismo ostvarili jedno od svojih temeljnih predizbornih obećanja - da ćemo načelnike, gradonačelnike i župane birati izravno. Ovoga trenutka nemamo, nažalost, modela kako ispraviti tu grešku. Meni osobno to je izuzetno žao i mislim da smo nanijeli veliku nepravdu našim biračima time što smo zadržali ovaj neizravni izbor.

• Razmišlja li se šestorki o smanjenju broja ministarstava, budući da su protivnici ukidanja Županijskog doma često isticali kako on košta manje nego neka ministarstva?

Ova država mora racionalizirati sve što se da racionalizirati. Kod ukidanja Županijskog doma nije bila primarna racionalizacija u financijskom smislu, nego racionalizacija u donošenju zakona. Nakon što potpiše Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska će biti pred izuzetno obimnim poslom jer će svoje zakonodavstvo morati prilagoditi zakonodavstvu EU-a. Sigurno je da se može naći osnove i za racionalizaciju ostalih dijelova državne administracije, ali u ovom trenutku nije dobro razmišljati o smanjenju ministarstva.

• Imate li nekih informacija o rekonstrukciji Vlade?

Za sada neće biti rekonstrukcije Vlade.

• Kako ocjenjujete saborsku raspravu o Daytonskom sporazumu i držite li da će doći do konsenzusa među našim strankama?

Ugodno sam iznenađen načinom na koji je ta rasprava vođena. Očekivao sam daleko više sukobljavanja i grubih riječi, ali očito su svi shvatili da se zapravo radi o izuzetno značajnoj stvari. Moramo konstatirati da je

hrvatski nacionalni korpus u BiH ozbiljno ugrožen. Hrvatska ima ustavne obaveze prema svojim sunarodnjacima u BiH, ima obaveze kao potpisnica Daytonskog sporazuma ali ima i politički i geostrateški interes za stabilnost cijele ove regije. Vodeći računa o stabilnosti BiH, najizvravnije doprinosimo stabilnosti i same Republike Hrvatske, a i stabilizaciji odnosa u ovoj regiji. U tim raspravama i svojim prijedlozima Hrvatska, međutim, mora voditi računa da ne prijeđe granicu koja bi značila miješanje u unutarnje odnose u drugoj državi. Mislim da smo to u saborskoj raspravi uspjeli, a i najnovije odluke HNS-a iz Mostara svjedoče da je u hrvatskoj politici otvoren prostor za to da svojim utjecajem pokuša pridonijeti druk-

čijem razmišljanju o sudbini BiH. Očito je da tamo mora doći do određenih promjena, prije svega u konstitutivnosti.

• Treba li, po Vašem mišljenju, revidirati Daytonski sporazum? - Izjasniti se za reviziju Daytona znači optužiti čitav niz međunarodnih faktora, koji su i danas odlučujući u BiH, da su u prošlosti učinili nešto loše. U svakom slučaju Dayton je zaustavio rat. Ali stvorio je državu koja ne funkcionira kao država.BiH je priznata država, ona mora biti cjelovita država, ona je članica UN, no ona funkcionira na jedan čudnovato asimetričan način. S jedne je strane Republika Srpska, etnički gotovo očišćena, s druge je strane Federacija koja zbog specifičnih odnosa Hrvata i Bošnjaka gotovo ne funkcionira kao jedan od elemenata državnosti u BiH. Dobar bi početni potez bio Dayton nadograditi ili unaprijediti, tako da se strogo poštuju odluke Ustavnog suda o konstitutivnosti svih triju naroda na cijelom području, te da se dođe do stalnoga izbornog zakona koji neće dopustiti da jednom narodu predstavnike biraju drugi narodi. Nakon toga moglo bi se razgovarati o nekakvoj novoj konstituciji BiH.

Hrvatska se još mora braniti od pogrešnih optužbi

• Zastupnica Pusić dobila je javnu opomenu jer je rekla da je HDZ izvršio agresiju na BiH. Nekoliko dana kasnije general Stipetić decidirano je rekao da je Hrvatska naoružavala i pomagala HVO te da je sudjelovala u nekim operacijama u Bosni.

- Zastupnica Pusić dobila je javnu opomenu zbog toga što je u Hrvatskom saboru vrlo jasno ustvrdila da je Hrvatska vodila u BiH agresivni rat, znači

Dan nezavisnosti - 8. listopada, 30. svibnja - dan Hrvatskog sabora

ZAGREB, 23. ožujka - Premda se očekivalo da će zastupnici tijekom glasanovanja u petak u Zastupničkom domu dati potporu Prijedlogu zakona o sukobu interesa u obnašanju javnih dužnosti, predsjednik Sabora Zlatko Tomčić bez obrazloženja je taj zakonski prijedlog "propustio" uvrstiti u izglasavanje. To nije promaklo šefu Kluba HDZ-a Vladimiru Šeksu koji je inzistirao da se glasuje i o tom zakonu, o kojem je u četvrtak poslije podne vođena polemična rasprava. Naime, uz oporbeni HDZ protiv zakona bili su i zastupnici HSLS-a, koji su najavili da će tražiti njegovo povlačenje iz procedure, i to zbog restriktivnih odredbi koje se odnose na imovinu dužnosnika i njihovih obitelji. Uslijedila je polusatna stanka koju je zatražio šef kluba SDP-a Mato Arlović, nakon koje je Tomčić najavio da se o ovom zakonu neće glasovati u petak, već do kraja sjednice, uz napomenu da to ne znači kršenje Poslovnika.

Prijedlog zastupnika HSLS-a Ive Škrabala da se izmijeni Zakon o blagdanima, spomendanu i neradnim danima, podržali su zastupnici vladajuće koalicije, a usprotivili se zastupnici HDZ-a i Zlatko Canjuga (HND). Škrabalo predlaže da Hrvatska dobije još jedan državni blagdan - Dan nezavisnosti koji bi se slavio 8. listopada, kada su prekinute sve državnopravne veze s bivšom državom. Ujedno predlaže da Dan državnosti, 30. svibnja, ubuduće bude Dan Hrvatskog sabora, a da se 5. kolovoza nazove Danom pobjede i domovinske zahvalnosti.

Govoreći u ime Kluba HDZ-a, Ivo Sanader je naglasio da promjena vlasti u demokratskim zemljama ne podrazumijeva odmah i promjene Ustava i blagdana. Podsjetio je da se 30. svibnja već deset godina slavi i u svijetu te da će moguća promjena toga datuma biti neozbiljna poruka međunarodnoj zajednici. Nije osporio da je 8. listopada važan datum u hrvatskoj povijesti pa ga je predložio za spomendan. Podržao je Škrabalov prijedlog da se 5. kolovoza nazove Dan pobjede i domovinske zahvalnosti.

Mario Kovač, u ime kluba HSLS-a, podržao je prijedlog da se 8. listopada proglasi Danom nezavisnosti, kao i novi naziv blagdana 5. Kolovoza, "jer time najbolje odgovaramo svima onima koji dovode u pitanje vrijednosti Domovinskoga rata, koji govore da je u Hrvatskoj vođen građanski rat i da bi se svi svima trebali ispričati" Ljubica Lalić je,u ime HSSa podržala prijedlog i ujedno zatražila da blagdan Tijelova bude državni blagdan, kao u svim europskim zemljama.

Gordana Sobol,u ime SDP-a,upitala je je li Hrvatskoj potreban još jedan neradni dan,osobito ako se zna da jedan takav dan košta 48 milijuna kuna. Ipak, je sugerirala da 2. siječnja bude neradni dan - iz turističkih razloga.

Ante Beljo (HDZ) smatra da je ovaj prijedlog samo karika u lancu detudmanizacije i rušenja svega onoga što je stvoreno u deset godina u Hrvatskoj a što žele i mnogi u svijetu kako bi Hrvatska lakše završila u

- osvajački rat. Nekoliko mjeseci prije toga taj isti Sabor donio je Deklaraciju o Domovinskom ratu u kojoj je vrlo jasno rečeno da je Hrvatska vodila pravedni, obrambeni rat, ni u kom slučaju osvajački, agresivni rat, bilo gdje.Za bilo što izgovoreno u saborskoj raspravi saborski zastupnik ne može odgovarati pred državnim organima ali može odgovarati pred Saborom. Hrvatska je sa svojim postrojbama bila prisutna u BiH, to ne može nitko osporiti. Hrvatska je po svojoj ustavnoj obavezi pomagala Hrvate u BiH. Ali Hrvatska vojska bila je u BiH prisutna isključivo temeljem posebnog sporazuma između Izetbegovića i Tuđmana. Je li bilo zlorababa tog sporazuma? Ja takvih podataka nemam. Ako mi netko dokaže da je bilo zlorababa, onda će Hrvatski sabor morati otvoriti raspravu o Domovinskom ratu i donijeti zaključak da smo donijeli neispravnu Deklaraciju.Ovdje se, prema tome, ne radi o dignitetu jednog saborskog zastupnika, niti o dignitetu svih zastupnika, ovdje se radi o dignitetu hrvatske države. Ne može se u Hrvatskom saboru tvrditi nešto što je neistina. Vlastitu državu tužiti da je vodila agresivni rat protiv druge države u fazi stvaranja hrvatske države, u fazi obrane od agresije, najblaže je rečeno neumjesno. No to nije opomena samo Vesni Pusić nego i svima onima koji ne shvaćaju da se Hrvatska ovog trenutka još uvijek mora braniti od krivih optužbi za ono što se događalo od 1991. do 1995. A u tom razdoblju važna je bila samo jedna stvar - obrana od velikosrpske agresije i obrana teritorijalnog integriteta. Sve sumnje i sumnjice o bilo čemu drugome vrlo direktno narušavaju dignitet RH.(Vjesnik, 20. 3.)

Krležinoj balkanskoj krčmi. Replicirao mu je Škrabalo rekavši da njegov prijedlog nije karika u lancu detudmanizacije, već, naprotiv, da taj prijedlog polazi od onoga što je stvoreno u tih deset godina. "Pobornik sam toga da se iz Tuđmanove vladavine izbaci sve ono što nije bilo dobro, ali i da se ne diraju pozitivne tekovine", rekao je Škrabalo. Zlatko Canjuga je kazao kako Dan državnosti nikada nije doživljavao kao dan koji je uveo Tuđman i HDZ. "To je veliki dan za hrvatsku povijest, dan kad je promijenjen jedan sustav i kad je proglašena naša nezavisnost i samostalnost", kazao je Canjuga. Dodao je da bi preimenovanje toga datuma bilo svojevrsno prekrajanje povijesti. Smatra također da ni naziv blagdana 5. kolovoza ne treba dirati. (Vjesnik)

Izaslanstvo Županijskog doma predalo Ustavnom sudu Ustavnu tužbu

ZAGREB,20.ožujka- Višestranačko izaslanstvo Županijskog doma Hrvat-skog sabora predalo je u utorak Ustavnom sudu tužbu kojom od tog suda traži da ništavnom proglasi odluku Zastupničkog doma da se pristupi ustavnim promjenama, bez prethodno dobivenog mišljenja Županijskog doma. U tužbi se od Ustavnog suda također traži da odmah donese privremenu mjeru kojom bi se obustavile daljnje aktivnosti na promjenama Ustava dok Ustavni sud ne donese konačnu odluku. Zahtjev da Ustavni sud presudi u nastalom sporu potpisalo je 49 zastupnika Županijskog te 31 Zastupničkog doma. U izaslanstvu Županijskog doma bili su HDZ-ovci Miroslav Prpić i Ivan Brleković, HSP-ovac Miroslav Rožić i LS-ova zastupnica Ankica Mamić. Ustavnim promjenama, što ih je inicirala skupina zastupnika Zastupničkog doma predlaže se ukidanje Županijskog doma i redefiniranje prava glasa hrvatske dijaspore. (Vjesnik, 21.3.)

Viesti o lokalnim izborima: HSS neće koalirati s HDZ-om

ZAGREB, 20. ožujka -Uže predsjedništvo Hrvatske seljačke stranke (HSS) odlučilo je da županijske, gradske i općinske organizacije HSS-a na skorim lokalnim izborima neće kaolirati s HDZ-om, no imat će odriješene ruke za sklapanje koalicija s drugim strankama. (Vjesnik)

Zanimljivosti

Michael Milkovich promovira hrvatsku likovnu umjetnost u Americi:

ZVJEZDANI HRVATSKI TRENUCI

Godinu dana nakon otvorenja veličanstvene izložbe hrvatske naivne umjetnosti u gradu St. Petersburgu na Floridi, gdje je bilo predstavljeno deset vrhunskih stvaralaca s maestralnim izvornim djelima, direktor Muzeja lijepih umjetnosti, američki Hrvat Michael Milkovich (72), ima nove planove. On je jedan od zaslužnih Hrvata koji želi Americi pokazati najpopularnije vrijednosti hrvatske likovne umjetnosti, predstavnike, škole i pokrete, povijesne teme i suvremenost. Zato je to prvo bila naivna umjetnost, deset najznačajnijih predstavnika čija se djela čuvaju u zagrebačkom Hrvatskom muzeju naivne umjetnosti i privatnim kolekcijama u Hrvatskoj i Njemačkoj - Mirka Viriusa, Franje Mraza, Ivana i Josipa Generalića, Matije Skurjenija, Ivana Večenaja, Mije Kovačića, Drage Gažija, Ivana Rabuzina, Ivana Lackovića, Emerika Feješa. "U svojim mislima tu sam izložbu pripremao mnogo, mnogo godina, a najdraže mi je što je dan otvorenja izložbe, 13. veljače, gradonačelnik St. Petersburga proglasio hrvatskim danom. To je bio moj naj sretniji dan. Za četiri mjeseca izložbu je vidjelo 40.000 posjetitelja, a na zatvaranje je organizirano, iz svih dijelova SAD i Kanade, došlo tristo Hrvata", rekao nam je M. Milkovich.

Hrvatski umjetnici sastavni su dio planova vezanih uz dogradnju i proširenje Muzeja lijepih umjetnosti na Floridi, jer će jedna od izložbenih soba biti posvećena hrvatskim umjetnicima i nositi ime "Galerija hrvatske umjetnosti". S obzirom da je Museum of Fine Arts privatni muzej, traže se sponzori i biznismeni koji će pomoći gradnju. Hrvati u SAD također će pomoći stvaranju muzejske jezgre naše umjetnosti u SAD, a skupit će pola milijuna dolara za muzej gdje ćemo imati permanentnu izložbu hrvatske umjetnosti, kaže M. Milkovich. Već sada u posjedu i stalnom postavu ovoga muzeja, gdje su eksponati iz Azije, Europe, SAD i Južne Amerike, djela su hrvatskih umjetnika Ivana Rabuzina, Zoran Musića, Ivana Lackovića-Croate, Marka Spalatina, Zdravka Mesarića, Emerika Feješa, Borisa Marušića.

Nakon naivaca, kako ne bi ispalo da je samo to vrijedno u Hrvatskoj, sljedeći Milkovichev korak u predstavljanju hrvatske likovne umjetnosti bit će izložba djela akademskih likovnih umjetnika, slikara i kipara koji su stvarali između 1850. godine i 1950. godine. Glavna djela bit će posuđena iz Moderne galerije u Zagrebu gdje Milkovich surađuje s ravnateljem te ustanove Igorom Zidićem, a posebnost će biti niz djela kipara Ivana Meštrovića koja će biti biti prenesena iz američkih zbirki. Michael Milkovich među rijetkim je povjesničarima umjetnosti Hrvatima u SAD. I ranije je već dvaput bio direktor, prvo u The University Art Gallery of the State University of New York at Binghamton, a potom Dixon Gallery and Gardens u Memphisu. Njegovo treće direktorsko mjesto je ovo u St. Petersburgu, gdje je već 19 godina, točno pola vremena od ustanovljenja Muzeja.

Američki Hrvati, među kojima je mnogo onih koji su prije trideset i više godina došli u Novi svijet, srdačno pomažu svom prijatelju Milkovichu čije je prezime i danas prepoznatljivo, surađujući s njim na programima obrazovanja dekana (vodića za posjetitelje) i educiranju publike, a među njima posebno se ističe Željko Beluhan. Kao dobar čovjek i prijatelj, Milkovich okuplja i naše studente među kojima je trenutačno Silvio Kovačić iz Hrvatskoga zagorja.

(Dorocea Jendrić, Večernji list, 26. veljače 2001.)

Priča o Kristijanu Čuraviću, Hrvatu koji je postao Svjetski rekorder u ronjenju na dah u ledu zaronivši na dubinu od 45 metara: SLJEDEĆI CILJ - 155 METARA!

Zaroniti na 45 metara čini se pravom sitnicom. No, kad to učinite na temperaturi zraka od -16 stupnjeva Celzijevih, mora od -2 na površini i +3.5 na dnu, još k tome na dah bez ikakvih pomagala, onda je to pothvat vrijedan svjetskog rekorda. Postavio ga je, produživši stari za tri metra, 4. ožujka u Oslu Kristijan Čuravić, 26-godišnji Šibenčanin. - S otoka

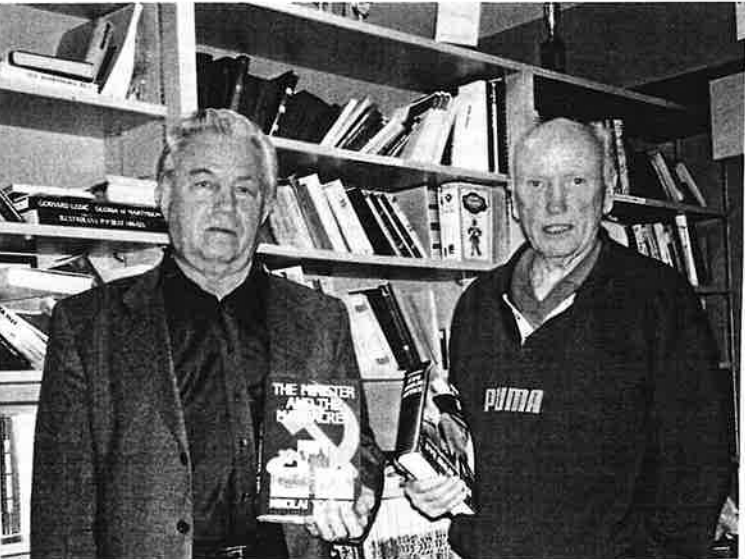
sam Krapnja pored Šibenika, koji je i inače poznat po roniocima. To nam je u genima, ja sam, primjerice, roniti počeo već s pet godina nakon što sam se skoro utopio - prisjetio se u telefonskom razgovoru Kristijan Čuravić, koji živi u glavnom norveškom gradu već petnaestak godina. Majka je išla u posjet sestri, svidjelo joj se i ostala je. Došao je za njom Kristijan i također - ostao. Radio je raznorazne poslove ne bi li preživio, sad vikendom obavlja službu redara u diskoteci, ostale dane naporno trenira za slične pothvate. Ideju je htio ostvariti već prije, ali mnoga vrata na koja je zakucao i potražio pomoć nisu mu se otvorila. Dok kvaku nije "potegnuo" Franjo Pašalić, direktor Marine Frapa - Rogoznica, prihvatio izazov i priskočio u pomoć. Zahvaljujući njemu Kristijan je ostvario naum i postao svjetski rekorder. - Dao sam obećanje da ću sljedeći rekord obarati upravo u Marini Frapa. Kad? Ne znam, ovisi kad se pripremim. A cilj je s utegom zaroniti na 155 metara, tri metra duže od dosadašnjeg rekorda! Možete zamisliti kolika će to biti promocija, ne samo za mene, već i za cjelokupni hrvatski turizam.

Pogotovo naide li na pompu kao u Norveškoj. - Prisutne su bile stotine novinara, veliki novinski članci, džambo plakati po čitavom Oslu. Obaranje rekorda promatralo je petstotinjak ljudi. Organizacija je isto bila sjajna, čuvali su me bolničari, doktori ronioci, bio je osiguran i helikopter. Stvarno fenomenalno. Onda je Kike opisao pothvat, koji je od uranjanja do izranjanja trajao oko tri minute. - Jako sam se dobro usredotočio i zaronio. Oko mene je bio samo mrak, ništa nisam vidio. Redao sam metre - 20, 25, 30, 40... I onda sam primijetio pločicu s grbom Marine Frape, koji služi kao dokaz ostvarenja, uzeo je i izronio. Strah? Nisam se toliko bojao dubine koliko je teško bilo zbog nesvakidašnjih uvjeta. Svakim metrom bilo je sve teže, ali kad sam vidio pločicu, skupio sam zadnju snagu i ugrabio je.

Zatim je izronio i onesvijestio se. U prvi se mah činilo opasnim, ali Kike je otklonio sve bojazni. - Tri dana prije urona bio sam malo bolestan, sve te stvari u vezi organizacije su me izmorile, izašao sam iscrpljen. No, brzo sam došao svijesti, sad je sve u najboljem redu. Prisjetio se Kristijanove nesvjestice i njegov sponzor Franjo Pašalić: - Kad sam ga vidio okrenutog na leđa, pomislio sam: Čovječe, ti si kriv za to, ti si sudjelovao u nesreći toga čovjeka. No, kad se osvijestio, bio sam sretan, možda i sretniji od njega.

I tu završava prvi dio priče o čovjeku koji je pothvat odlučio ostvariti nakon gledanja filma "Veliko plavetnilo" o nekadašnjem rekorderu, začetniku ronilačkog sporta Jacquesu Mayolu, kojega Čuravić odlično poznaje i koji mu je mnogo pomogao. Ali tu i počinje drugi dio priče, s istim glavnim akterom. - Konačni mi je cilj biti rekorder i u preostale dvije discipline ronjenja na dah; s utegom i s utegom bez balona - najavio je nove pothvate Kike, dodavši da je prikupio dovoljno sredstava za pripreme i ostvarenje novoga cilja.

- Što je to u čovjeku da se odlučuje na takve egzotične i opasne korake? - Uvijek sam htio napraviti nešto što malo tko može. A ronjenje mi je u genima... (T. Nicota, Večernji list)

U “Hrvatskoj knjižnici” u Streetsvillu: gg. Ivo Jolić i Ivica Puhalo pred policama punim vrlo interesantnih knjiga

KACIGE KROZ POVIJEST

Povijest svijeta bez sumnje je povijest ratovanja, krvavih bitaka i mirisa baruta što prate čovjekovu iskonsku želju (a valjda i potrebu) za borbom i dominacijom nad drugim. Od luka i strijele, prostih komada oružja - topova i kugla pa sve do modernih laserskih ciljnika traje okrutna borba čovjeka protiv čovjeka koju će u tonama knjiga objašnjavati generacije filozofa, sociologa i pisaca.

Jedna od najzanimljivijih izložaba što svjedoči burmu povijest ratovanja, otvorena je 26. veljače u Galeriji "Zvonimir" MORH-a. Izvanredno postavljena, izložba "Kacige u Hrvatskoj" autora Ivana Ružića i Želimira Škobemea nudi doista sjajan povijesni prikaz pokrivala što su čuvala - hrabre glave vojnika od pretpovijesti do Domovinskog rata. Koliki je napor bio prikupiti materijale iz raznih hrvatskih muzeja od Istre pa sve do Zagreba, objasnio je pred brojnim auditorijem pomoćnik ministra obrane Zoran Batušić. Obilazeći Hrvatsku, arheolog i stručnjak za željezno doba, savjetnik Muzeja grada Zagreba i nalaznik slavne žumberačke kacige Želimir Škoberna i Ivan Ružić, viši kustos MGZ-a, skupili su na jednom mjestu impresivne materijale od već spomenute zdjelaste kacige konjaničkog kneza ratnika nađene u grobu na Žumberku, preko kaciga hrabrih rimskih legionara, zatim kaciga srednjovjekovnih ratnika, pozlaćenih kaciga "carskih" vojski 17. i 18. stoljeća, pa sve do čeličnih kaciga iz burne povijesti 20. stoljeća, odnosno najsuvremenijih rađenih od posebnih materijala.

Svi su izložci postavljeni u velike staklene vitrine, dok vrlo zanimljivi plakati, fotografije i tekstualni sažetci rese zidove Galerije "Zvonimir". Izložbu prati i izvanredan katalog s iscrpnim povijesnim podatcima i nizom fotografija u boji. (Vjesnik)

ANTE STARČEVIĆ NIJE SAMO OTAC DOMOVINE

U 105 godina koliko je prošlo od smrti jednog od najznačajnijih hrvatskih političara, književnika i filozofa druge polovice 19. st. Ante Starčevića, napisane su mnoge knjige čiji su autori pokušavali razjasniti "što je to Starčević podrazumijevao pod idejom hrvatske države". Ali da ne bismo upali u istu klopku koja se otvara pred svima koji žele "sažeti" Starčevićovu političku misao, napustit ćemo taj pokušaj uz jednu napomenu: Starčevića možemo razumjeti samo čitajući njegova izvorna djela bez savjeta raznih tumača, koliko god oni bili kompetentni. U protivnom, našli bismo se ili na strani onih koji bez mnogo razmišljanja Starčevića obilježavaju kao utemeljitelja velikohrvatske šovinističke ideje, ili na strani onih koji podržavajući gotovo jednako tumačenje Starčevića smatraju "božanstvenim" osloboditeljem Hrvata.

Ono pak što mnogi zaboravljaju: Starčević je mnogo više od uzrečice "Bog i Hrvati" i pojma Otac domovine. On je ne samo utemeljitelj ideje suvremene hrvatske države, ne samo jedan od najznačajnijih hrvatskih političara uopće, već je bio i vrstan filozof, mislitelj državnoga prava te književnik, čija djela tek treba zapravo otkriti. (Večernji list)

ZAPJEVALA MILKA TRNINA

U mnogim se svjetskim muzejima eksponatima nastoje dodati i živi kostimirani ljudi, pogotovu kad je riječ o povijesnom materijalu. Tom idejom vodili su se kustosi i zaposlenici Muzeja grada Zagreba organiziravši prošloga vikenda "Žive slike", fašničko druženje s publikom. U stalni postav MGZ-a ušetali su gradski stražari, pekarice i brijači, kneginja i knez s Budinjaka, car Franjo Josip, Marija Terezija, o vremenu Iliraca pričala je ilirska majčica Josipa Vancas i Sidonija Erdödy Rubido, građanski je Zagreb predstavljala barunica Rauch, bile su tu i klarise i franjevci, kaptolski biskup, Slavoljub Penkala, cure sa savskoga kupališta i dame koje su stigle u kazalište. Gošća u ulozi Milke Trnine bila je opema pjevačica Ivanka Boljkovac koja je djeci i posjetiteljima pričala o životu operne dive, zapjevavši poneku ariju ili dječju pjesmicu. Gužva u muzeju najbolje je pokazala atraktivnost ideje, koja ne bi trebala biti samo fašnička. (Večernji list)

MILAN ŠUFFLAY UBIJEN 1931.

U povodu 70. obljetnice ubojstva velikog hrvatskog znanstvenika i

erudita dr. Milana pl. Šufflaya, u zagrebačkoj Staroj gradskoj vijećnici održana je svečana akademija koju je organizirala Udruga dr. Milan pl. Šufflay, pod visokim pokroviteljstvom Hrvatskog sabora i u suradnji s Unijom zajednice Albanaca u Hrvatskoj. Skup je otvorio predsjednik Skupštine grada Goran Hill, a u ime Sabora o Šufflayu je govorio predsjednik saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Ante Šimonić. Kako je naglasio, Šufflay je bio aristokrat po duhu i obrazovanju, poliglot i najbolji poznavatelj albanske povijesti. Također Šufflay je bio starčevićanac po duhu, podupirao je Stjepana Radića, a ubijen je kao žrtva Aleksandrove diktature. Na Milana Šufflaya izvršen je atentat 18. veljače 1931. u središtu Zagreba, u Dalmatinskoj ulici.

Akademik Dubravko Jelčić podsjetio je na Šufflayev književni opus, posebice na dva njegova romana "Konstantin Balšić" i prvi naš roman u kojemu ima elemenata znanstvene fantastike "Na Pacifiku 2025." Jelčić je istaknuo da je Šufflay u svojim, ne samo književnim djelima, bio "vizionar i prorok". O Šufflayu kao najboljem svjetskom albanologu govorio je Aleksandar Stipčević, podsjetivši na Šufflayevo znanstveno stajalište da Albanci i Hrvati imaju sličnu povijest. Njegovo proučavanje albanske povijesti kao i političko djelovanje smetalo je Aleksandrovoj beogradskoj politici pa je Šufflay ubijen u policijskom atentatu godine 1931.

Dr. Josip Jurčević govorio je o političkom ozračju, odnosno povijesnim okolnostima u kojima je djelovao Šufflay. Ponovio je da je Šufflay bio starčevićanac koji je isticao mogućnost stvaranja samostalne hrvatske države. Skupu se obratio i veleposlanik Republike Albanije u Hrvatskoj Arben Čiči rekavši za Milana Šufflaya da je bio "stup albanologije". (Vjesnik)

OD HRVATSKOGA "MISALA" DO INFORMATIKE

Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice obilježen je 22. veljače u prepunom predvorju Knjižnice, a utemeljen je kao sjećanje na 22. veljače 1483., kada je tiskana prva hrvatska knjiga, "Misal po zakonu Rimskoga dvora", veliko djelo glagoljskoga tiskarskog umijeća. "Divim se što stojim na mjestu koje bi se moglo nazvati Dom nacionalnog ponosa", kazao je u pozdravnom govoru predsjednik Hrvatskoga sabora Zlatko Tomčić, a o ulozi NSK u prošlosti i u sadašnjosti te o njezinim preobrazbama u informacijskoj eri, govorili su predsjednik Upravnoga vijeća Darko Novaković i glavni ravnatelj NSK Josip Stipanov.

Dan NSK, koji je jučer prvi put obilježen, proslava je i 400-godišnjeg hoda "čuvarice pismenosti" koji je kulminirao otvaranjem nove zgrade 1995. godine u Zagrebu, a u kojoj se hrvatsko pisano i tiskano kulturno naslijeđe koje čine milijuni svezaka nastoji uklopiti u najsuvremeniji trend informacijske tehnologije. Među posjetiteljima koji su u velikom broju dosli u NSK bio je i Dražen Budiša. Dodijeljene su i nagrade "Matko Rojnić" za naročiti doprinos radu Knjižnice - Branki Sorokin i Veri Dadić. Također je dodijeljeno i priznanje NSK Ivanu Dubravčiću, za veliki doprinos u nabavljanju i akviziciji stare hrvatske knjige. (Večernji list)

Rižin tanjur, župa Naše Gospe Kraljice Hrvata:
Grupa župljana nakon dobrog ručka u razgovoru

Popis pučanstva

ČETIRI DALMATINSKA BISKUPA REAGIRAJU NA UPUTE U POPISU PUČANSTVA NE STIDIMO SE NACIJE I VJERE

SPLIT - Četiri dalmatinska biskupa uputila su proglas javnosti u kojem navode:

U Republici Hrvatskoj predviđen je popis pučanstva od 1. do 15. travnja 2001., vrlo važan događaj u životu svake države. Sudjelovanje u popisu pučanstva naša je građanska dužnost. Pomnim čitanjem teksta popisnice očekuju se jasni odgovori na mnoga pitanja. Međutim, kao posebna novost, na koju želimo upozoriti vjernike naših biskupija, jest pitanje br. 21 o narodnosti i br. 23 o vjeri. Uz ta dva pitanja na popisnici stoji upozorenje: "Na ova se pitanja osoba ne mora izjasniti."

Do sada nije dovoljno razjašnjeno i nije dovoljno poznato koji su sve razlozi utjecali da se baš uz narodnost i vjeru stavi ovakvo upozorenje. Mogli bismo tek naslućivati razloge i moguće namjere.

Međutim, pripadnost jednom određenom narodu i pripadnost određenoj vjeri, nadamo se, da svi smatramo vrlo važnom osobnom odrednicom svakog čovjeka. Ovaj popis je svojevrsni naš osobni ispit savjesti pripadnosti i narodu i vjeri.

Stoga preporučamo svojim vjernicima da u jednoj i drugoj rubrici ne zaborave izričito zatražiti da kod popisivanja upišu svoju nacionalnu i vjersku pripadnost, kao što je to već naglasilo i Stalno vijeće HBK na svojoj sjednici 6. ožujka u Zagrebu. Dakako, ova dva pitanja, nadamo se, smatrat će važnim za sebe i drugi građani bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost.

U odnosu na te pripadnosti, čovjek se ne bi smio stidjeti svoje majke-vjere, niti svoje majke-nacije. A što se tiče vjere, Isus je u tome vrlo jasan: Tko god se, dakle, prizna mojim pred ljudima, priznat ću se ja njegovim pred Ocem, koji je na nebesima (Mt 10,32).

ŠITO ĆORIĆ : POPIS HRVATSKIH DRŽAVLJANA IZVAN DOMOVINE NEORGANIZIRAN

ZAGREB, 22. ožujka (Hina)-Predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa Šimun Šito Ćorić upozorio je danas da će mnogi hrvatski državljani koji žive izvan Hrvatske biti onemogućeni sudjelovati u popisu stanovništva te javno prosvjedovao zbog, kako ističe, skandalozne nebrige i neorganiziranosti hrvatskih državnih vlasti pri popisu hrvatskih državljana izvan domovine.

Ćorić traži da se učini sve kako bi se popisom obuhvatio što veći broj hrvatskih državljana u inozemstvu. Tvrdi da hrvatski državljani izvan domovine s prebivalištem u Hrvatskoj neće ovih tjedana dobiti na adresu obrazac za popis stanovništva kao što to rade druge države svojim državljanima u inozemstvu. "Za naš popis formalno je zaduženo Ministarstvo vanjskih poslova, a ono nas upućuje na hrvatska konzularna predstavništva koja su u mnogim zemljama stotinama kilometara i satima (leta) zrakoplovom udaljena od hrvatskih prebivališta u tuđini", ističe Ćorić.

Ćorić također tvrdi da s raznih strana stižu vijesti kako hrvatska konzularna predstavništva ni za ono malo dostupnih građana nemaju dovoljan broj obrazaca za popis.

"Takav način podsjeća mnoge Hrvate u tuđini na vremena kad su jugoslavenske vlasti nečistim postupcima umanjivale 'popisima' broj Hrvata izvan domovine", naglašava Ćorić. Dodaje da "ako se hrvatske vlasti toliko trude da, primjerice, budu sveobuhvatno popisani hrvatski državljani sada u Srbiji, očekivano je da se brinu da budu popisani i hrvatski državljani izvan domovine, a koji imaju prebivalište u Hrvatskoj".

Hrvatski svjetski kongres zahtijeva i moli hrvatske vlasti da za izbore, za popis stanovništva i slično počnu konačno po tom kontaktirati svoje državljane izvan domovine. Ujedno poziva sve hrvatske udruge i ustanove izvan domovine te posebice sve hrvatske državljane koji žive u inozemstvu, a prijavljeni su u Republici Hrvatskoj, da unatoč svim ograničenjima nađu načina da se popišu.

Možda ovim novim popisima na svoj način pišemo ili brišemo svoju vjersku i nacionalnu budućnost – kaže se u priopćenju što su ga potpisali msgr. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski, msgr. Slobodan Štambuk, biskup hvarsko-bračko-viški, msgr. Želimir Puljić, biskup dubrovački, i msgr. Ante Ivas, biskup šibenski. Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić uputio je pak posebno pismo svećenicima i vjernicima u nadbiskupiji:

"Nacionalna, a osobito vjerska pripadnost pripada osobi kao nešto bitno poput imena i prezimena. Stoga se čovjek kao takav ne treba stidjeti sebe ako drži svoje, a poštuje tude. Jedino je tako moguć život i suživot u pluralizmu, različitosti, dijalogu, ekumenizmu i zajedništvu. Zar se s ovakvim "neobaveznim" pristupom prema nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti ne želi minimalizirati i ukloniti kulturne, nacionalne i vjerske posebnosti, te svesti čovjeka, radi lakšeg manipuliranja, na bezbojnog potrošača građanina?"

Na početku smo 21. stoljeća, za koje su mnogi humani umovi promatrajući put čovjeka i društva ovako prorokovali: "Dvadeset prvo stoljeće ili će biti obilježeno religioznošću ili ga neće biti. Zato pozivam sve vjernike i ljude dobre volje da u ovom popisu daju prednost sebi - osobi ispred stvari, predmeta. Priznajmo i prihvatimo sebe pred ljudima i pred Bogom. Čovjek se ne bi smio stidjeti svoje majke-vjere-Crkve, niti svoje majke-nacije", ističe, među ostalim, u pismu nadbiskup Barišić. (Slobodna Dalmacija, 23.3.)

LJUDSKA PRAVA

U GODIŠNJEM IZVJEŠĆU STATE DEPARTMENTA - HRVATSKA
POPRAVILA ODNOS SPRAM LJUDSKIH PRAVA

Sudstvo pati od birokratske neučinkovitosti

WASHINGTON - Hrvatska se u ovogodišnjem izvještaju State Departmenta o ljudskim pravima u svijetu uspjela otrgnuti iz skupine "sumnjivih" zemalja a vlasti su zaslužile ocjenu "da općenito poštuju ljudska prava svojih građana" i da su tijekom 2000. godine "popravile svoj odnos spram ljudskih prava".

Preostale primjedbe tiču se prije svega sudstva koje je, kažu, "povremeno na lokalnoj razini pod političkim utjecajem", a općenito pati od "birokratske neučinkovitosti, nema dovoljno novca i zatrpano je zaostalim predmetima". Policiji se prigovara da je ponekad zlostavljala zatvorenike a negativna je ocjena i zakonske mogućnosti dugotrajnog pritvora prije početka suđenja.

Predsjednik (Stjepan) Mesić i premijer (Ivica) Račan često su javnim pozivima ohrabrivali povratak i reintegraciju svih hrvatskih državljana (...) njihovi pozivi praćeni su brojnim inicijativama", stoji u izvještaju. Primjećuje se međutim da nije riješeno pitanje povratka imovine povratnicima. Potvrđeno je i poštovanje vjerskih sloboda uz prigovor da vjerskim zajednicama nije vraćena njihova imovina.

U izvještaju se konstatira da u Hrvatskoj lani nije bilo slučajeva ograničavanja slobode govora i medija. "Promjene u javnoj radioteleviziji su spore", napominju u State Departmentu i dodaju da je pred sudovima još oko 900 tužbi protiv novinara.

"U prvoj polovici godine Vlada je poduzela korake da poboljša suradnju s ICTY-jem, ali je taj proces usporen u posljednjih šest mjeseci", piše u izvještju. "Nekim zahtjevima Tribunala nije udovoljeno do kraja godine", navodi se i objašnjava da se to prije svega tiče pristupa svjedocima i nekim dokumentima. (Večernji list, 27. 2.)

NA MOLITVENOM SKUPU U MOSTARU OKUPILO SE 15-ak TISUĆA LJUDI

Biskup Perić: Nećemo se klanjati Daytonu!

MOSTAR — Velike sile svijeta sastale su se u Daytonu s planom podjele BiH na dva entiteta, premda ovdje postoje tri naroda koji su suvereni, jednako vrijedni, ravnopravni i konstitutivni na području cijele zemlje. Po tom planu ljudskih velesila jedan je entitet dodijeljen jednom narodu i nazvan njegovim nacionalnim imenom, a drugi sastavljen od dvaju konstitutivnih naroda s mehanizmom postupnog kljaštrenja malobrojnijeg naroda. Taj "paket nepravde" nazvan je međunarodnim ugovorom, a zar ta tvorevina nije nepravedna struktura? Ona je uspostavljena u ovoj zemlji kao model mira i pravde koji se, kako se njegovi arhitekti zaklinju, mora provesti orilo-gorilo. Iz takve strukture ne rađa se ni prividan, a kamoli pravedan mir - poručio je u svom govoru u Mostaru na molitvenom skupu za pravdu i mir mostarski biskup Ratko Perić.

Ispred mostarske katedrale okupilo se 15-ak tisuća ljudi koji su u ponedjeljak slavili Dan zaštitnika mostarsko-duvanjske biskupije svetog Josipa, pa se ipak nisu ostvarila predviđanja organizatora da će se ispred mostarske katedrale okupiti čak 100.000 ljudi.

Biskup Perić upozorio je kako vjernici žele biti poslušni sinovi Božji i pokoravati se njegovim vječnim zakonima, a zemaljskim se vladarima pokoravati ako njihovi zakoni ne dokidaju Božje zapovijedi i ako ne zadiru u prirodna prava i obveze ljudi i naroda.

-Ako su zakoni zemaljskih vladara protiv života ijednog čovjeka, kamoli naroda, onda ih nismo dužni slušati. Nisu ovo glasovi ekstremista, kako se bezrazložno prigovara. Ovo je glas naroda koji je na rubovima društva, vapaj za napretkom i pobjedom pravde - kazao je biskup Perić.

Govoreći o nepravdama s institucionalnim oblikom, mostarski biskup podsjetio je da su velike sile svijeta pomno pratile ratna zbivanja u BiH i nepobitno znaju tko je izvršio agresiju, no pojedini međunarodni predstavnici tvrde kako ih ne zanima povijest BiH, nego samo Dayton.- Mi smo na ovim prostorima postojali, a da od Daytonu nije bilo nijednog slova, ni naslova ni stanovnika. Mi sežemo duboko u povijest i nitko pametan neće od nas očekivati da se klanjamo i širimo daytonsku idolatriju - naglasio je

mostarski biskup te javno upitao tko to može, u duhu prava i morala, spriječiti hrvatski narod da se ne organizira u pravednu samoobranu svoga bića, prava i sloboda.Tko to silom sankcija i represalija prijeti da samo Hrvati ne smiju biti narod sa svojim demokratskim institucijama, upitao je nadalje msgr. Perić te dodao da su izborna pravila OESS-a pospješila proces ignoriranja volje hrvatskog naroda. Prema tom scenariju, smatra Perić, hrvatski narod trebao bi se boriti za svoja prava i slobode kroz samostalne srpske institucije i kroz institucije muslimanske većine.

-Utopija je i kontradikcija nacionalna država u kojoj postoje tri nacije i u kojoj mnogobrojniji narod može preglasati malobrojniji u njegovim životnim pravima i slobodama. Stoga katolički biskupi ove zemlje jednodušno ocjenjuju da je odlukama međunarodne zajednice dokinuta ravnopravnost i jednakost hrvatskog naroda u BiH - rekao je mostarski biskup. On je na kraju upozorio da se i u Hrvatski narodni sabor mogu uvući strukture grijeha, ako ne bude donosio pravedne i poštene odluke, ako bi se osilio i ne bi poštovao svaki drugi narod s kojim treba živjeti i surađivati.- Sabor neće biti takva struktura ako bude saborište razuma i savjesti, a ne ljudskih strasti u kojima prevladava privatno nad javnim, pojedinačno nad općim, stranačko nad nacionalnim - zaključio je biskup Ratko Perić.

"Bože, prosvijetli tužitelje i suce"

- Prigovara se da smo na strani "osuđenih ratnih zločinaca" u Haagu. Na strani smo borbe za pravednost i pravednu presudu koja se izriče na temelju pouzdanih svjedoka, svestranih dokaza i svih okolnosti. Dokle god postoji zakonita odvetnička obrana optuženih i osumnjice, imaš pravo biti na strani odvetničkog tima bez obzira o kome se radilo. I moliti Boga da prosvijetli tužitelje, branitelje i suce da ne sude po "političkim stričevima, već po pravdi Boga velikoga".

- Na Božjoj smo strani, na strani pravde i istine i duboko vjerujemo da su Božja istina i pravda velike i pravda će nadvladati, koliko god nam se činila sporom u životu - poručio je okupljenima mostarski biskup Ratko Perić.(Slabodna Dalmacija, 20.3.)

vijestili su dužnosnici HDZ koji su željeli ostati anonimni. Prema istom izvoru Tomiću je zamjereno što komunicira s dužnosnicima međunarodne zajednice te s predstavnicima nove vlasti u BiH iz Alijanse za promjene. (Vjesnik)

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

HDA Bosne i Hercegovine, izboru Ilije Šimića za predsjedavajućeg Doma naroda vidi kao još jedan u nizu poteza koji nisu u skladu sa izraženom voljom biračkog tijela u Bosni i Hercegovini. Izbor osobe koja je na proteklm Općim izborima dobila 163 glasa kao i njegova zamjenika iz SDP-a koji u svojoj izbornoj jedinici nije dobio povjerenje birača, krajnje je licemjerno, nepromišljeno i štetna politička odluka kreatora postizborne i antiustavne vlasti u BiH.

Nakon izbora Vijeća ministara BiH, Doma naroda i Vlade Federacije BiH, predsjednika i zamjenika Federacije BiH, smjene člana Predsjedništva BiH iz reda hrvatskog naroda, konstituiranjem Doma naroda BiH i izborom Ilije Šimića nametnuta je još jedna državna institucija koja nema izborni legitimitet izražen u volji birača na demokratskim izborima, i koja BiH dovodi u još dublju ustavnu i stvarnu krizu.

Izborom novog Sejda Bajramovića, ovog puta u Domu naroda i temeljem stalnog i bezobzirnog negiranja volje jednog naroda, HDZ BiH, ne prihvaća legitimitet Ilije Šimića kao što ne prihvaća ni legitimitet Vijeća ministara, Predsjedništva BiH, Vlade Federacije i drugih državnih tijela. HDZ BiH žali što Alijansa i određenih krugova u međunarodnoj zajednici novim potezima proizvode sve dublju i težu ustavnu, političku i stvarnu krizu u BiH.

HDZ BiH, 21.03.2001

HRVATSKA ISKRA

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 79, 31. III. 2001.

kojoj govori o Tisnom:

*Još mi kažu zmaja ognjenoga,
Kapetana pobre od Tisnoga,
Po imenu silu Andrijaša,
A plemena Peronovića....*

I kad smo već kod pjesama pogledajmo malo i narodne običaje, za koje je narod ovog kraja govorio: "*Bolje da propadne selo, nego običaj!*" Nažalost, običaji polako zamiru, no prisjetimo se običaja Tisnog:

- biranje seoskog kralja vršilo se na trgu zvanom Bratska riva. Posljedni seoski kraljevi bili su Stipan Lampalo Ronkulov i Ante Lordan, a kuća u kojoj je Lordan stanovao još i danas zovu "kraljevica";
- Paljenje kolede vršilo se navečer 23. lipnja uoči Ivanje žetvene, koledo se palilo i progodom biranja seoskog kralja;
- Sud dobrih ljudi rješavao je sporove među dvjema strankama;
- Na Badnju večer proslavljao se komin badnjak (maslinovo drvo) koji je posipan žitom i zalijevan vinom;
- Na Božić su se mirila zavađena braća;
- Na Mlado lito ronda je s bubnjem i zastavom, uz pucanje pušaka i kubura, išla čestitati općinskom načelniku, glavaru mjesta i mještanima;
- Na Tri Kralja je blagoslov kuća;
- Krneval (jure, krnje) je donedavno bio središte pokladnog raspoloženja. Karnevala se provodi kroz mjesto, sudi mu se , izriče kazna spaljivanja na lomači. Uvečer na poklade priređuje se "Pokladni krabujni ples".

Većina Tišnjana je govorila do nedavna čistom ikavštinom. Manji broj pribjega pred Turcima iz udaljenih krajeva unutrašnjosti govorilo je ikavsko-štokavskim narječjem. Dr. Šime Mazzura, poznati Tišnjanim ovako govori o jeziku svog mjesta: "Težak tišnjanski niti govori. niti zna

Pjesnik i guslar gosp. Vinko Zlomislić

Preporučujemo.....

Krešimir Jewellers Inc.

- specijalna izradba nakita sa hrvatskim grbom i motivima
- vjenčano i zaručno prstenje
- muške i ženske narukvice u 10K, 14K 18K zlatu
- nudimo Vam brzi i stručni servis popravaka
- radimo procjenu nakita za osiguranja

3045 SOUTHCREEK RD. UNIT #2
MISS. ON L4X 2X6 (905) 629-0415

Stari Tišnjani u narodnim nošnjama

talijski, govori isključivo ikavštinom, a na istočnom kraju sela, koji se zove Rat, čistom ikavštinom, gramatički korektno da je milina čuti...."

Ovdje ću i završiti, jer milina je bila slušati Roka i Mariju Obradov, jednog rođenog a drugog došljaka, kako se gotovo takmiče tko će mi više ili jasnije odgovoriti na pitanje. Ne znam da li sam vam dovoljno predstavila ovo predivno mjestance, koje je ustvari na otoku i poluotoku, spojeno mostom. No, bilo kako bilo, ovo malo mjesto zauzima sve više i više interesa među turistima svijeta, pa ako nemate planove za ovo ljeto: podite u Tisno, prelijepo misto u Dalmaciji.

Valentina

Vinko Zlomislić:

DOMOVINO, HRVAT ZA TE ŽIVI

Robinja si stoljećima bila, rodna grudo Domovino mila.

Tvoj je narod patio još više, polovicu puka iseliše.

Tom su krivi i sinovi tvoji, tude sluge postadoše oni.

Izdadoše tebe rodna grudo, i staviše na te tuđe ruho.

Bože dragi Ti nam blagoslovi, Svetu zemlju u njoj narod ovi.

Ti nam dade uzorita sina, koji narod izvede iz tmina.

Stepinac je bilo njemu ime, pravi Hrvat ponosi se s' time.

Nas Stepinac Svetog Franju moli, imenjake nama posla ovi.

Kuharića i Tuđmana daje, i slobodne izbore države.

I trećega Komaricu Franju, u tom Trojstvu dobili smo državu.

I u Bosni ostasmo Hrvati, Hercegova zemlja će procvasti.

Kao nekad kad je divna bila, Tomislava kad je okrunila.

Dosta puta Franjo nama kaza, pomiri se jer nema izlaza.

Država se samo brani, tuđinac nas hoće da zavadi.

Kroz povijest smo to još osjetili, dok smo prije pod tuđinom bili.

Evo Franjo izvede Hrvate, pod tuđinom da više ne pate.

Slavit ćemo tog Hrvatskog sina, oslobodi zemlju od vampira.

Vijest nam šalje Domovina mila, izgubili smo najboljega sina.

Div je pao i na odru spava, presta kucat srce od Tuđmana.

On je svoju dužnost izvršio, Hrvatsku je nama poklonio.

Tijelo pade, ali duša živi, drugi puta Hrvate izmiri.

Oko mrtva skupi smo se Franje, kao djeca oko svoje mame.

Mora umrijet da ponovo živi, tko vjeruje sa ovim se divi.

Franjo sad počiva u miru, duh mu lebdi za Hrvatsku milu.

I Hrvate sad doziva po svijetu, vratite se igradite lijepu

Domovinu svojih pradjedova, Hrvatska je i moja i tvoja.

Pojedince sve nas ona treba, postanimo kao duša jedna.

Duša diše u svakome tijelu, borimo se za Hrvatsku cijelu.

Mrtvo tijelo okupi Hrvate, na počinak Predsjednika prate.

Zaklinju se na njegovu grobu, da će čuvat stečenu slobodu.

Franjo pade da Hrvatska živi, nema toga tko mu se ne divi.

Hrvatska se oprosti od Sina, vječno njega slavi Domovina.

GENERAL IVO LOZANČIĆ, DOZAPOVJEDNIK VOJSKE FBIH, PRIZNAJE:

Nemamo nadzor nad postrojbama HVO-a

BRUXELLES, MOSTAR - Zapovjednik I. Hrvatskog gardijskog zbora Vojske Federacije BiH general bojnik Mijo Jelić sa 50 drugih visokih časnika hrvatske vojne komponente - cijeli zapovjedni lanac - odbili su jučer poslušnost novome ministru obrane Miji Aniću i dozapovjedniku Vojske FBIH Ivi Lozančiću potvrđujući svoju odanost Hrvatskomu narodnom saboru BiH. Na popisu su zapovjednici sva četiri gardijska zdruza Posavine, Srednje Bosne, Mostara i Tomislavgrada.

Ministar obrane Federacije BiH, Mijo Anić i dozapovjednik Vojske FBIH, general Ivo Lozančić, priznali su da još nemaju potpun nadzor nad postrojbama HVO-a. Ministar Anić kaže da je njegovo Ministarstvo osiguralo sredstva za isplatu plaća pripadnicima HVO-a, ali da on ne posjeduje platne liste. Anić je pozvao uprave s terena da dostave platne popise. Na temelju njih radit će se i novi profesionalni ugovori, a s pripadnicima HVO-a koji ih ne potpišu Ministarstvo obrane raskinut će radni odnos.

Upravni odbor Vijeća za provedbu Daytonskog sporazuma podržao je mjere Visokog predstavnika za BiH i osudio uspostavu Hrvatske samo-uprave. Odbor koji čine najutjecajnije zapadne zemlje i Rusija, jučer je u Bruxellesu izrazio i zabrinutost što se "neke vjerske vođe", stavljaju se na stranu stranaka koje se protive mirovnom procesu. (Večernji list)

Mostarski HDZ uskraćuje povjerenje Tomiću

MOSTAR, 20. ozujka - Mostarski Gradski odbor HDZ-a BiH na svojoj je sjednici održanoj u utorak iza zatvorenih vrata odlučio uskratiti povjerenje dopredsjedniku tog odbora i gradonačelniku Mostara Nevenu Tomiću, iz-

Tisno.....

Kako je lijep taj naš hrvatski jezik! Jučer sam razgovarala s jednim tišnjanimom i ženom mu, Rokom i Marijom Obratov (za one koji to ne znaju, ljude iz Tisna zovu "Tišnjanima") i u razgovoru s njima naslušala sam se predivnih hrvatskih riječi, imena mjesta koja su me podsjetila na moja putovanja po jadranskoj obali, gdje se jedno za drugim redaju mjesta s imenima jedno ljepše od drugog.

Danas ćemo malo zastati u Tisnom, malom mjestu u Dalmaciji, koje se do kraja II. svjetskog rata zvalo "Tisno", a nakon rata su ga "Oni" prozvali "Tijesno", i sada, s uspostavom Hrvatske opet ima svoje dično ime "Tisno". Lijepo je to mjesto, po riječima Roka i njegove Marije (inače ponosne Slavonke, koju je, kako ona kaže "Roko privarija i odnija iz Slavonije", a on dodaje "Znate kako je, privarilo je vojničko odilo, pa se udala iz grada u selo!"). Pričaju mi oboje, u smijehu još i danas, kako je, kad su došli u Šibenik, ona pitala Roka: "A di ti je to tvoje misto?", a on govori "Tamo, priko mora gdi su oni bori ispred Šibenika!" - a čekalo ih je još dva sata brodom, gdje su ih dočekali svi mještani Tisnog. Jedan dio dočeka bio je i razgovor "a što će ta mlada sa svojim namještajem što je donila iz Slavonije?"

No, vratimo se Tisnom i pogledajmo što kažu knjige: *Tisno je naselje na otoku Murteru, nastalo u XV. stoljeću naseljavanjem stanovništva iz unutrašnjosti koje je pobjeglo pred Turcima. Spominje se od 1474. Župna crkva Sv. Duha građena je 1548, barokizirana 1791; nedovršen zvonik, odvojen od crkve, gradili su 1680 - 84 gradili su domaći majstori. Ostale crkvice su iz XVII. St. U naselju je očuvana kula iz 1475, a pred njom je 1797. sagrađen most koji preko tjesnaca povezuje otok s kopnom. U susjednim jezerima nalaze se ruševine tzv. Vičnice iz mletačkog doba, a u napuštenu zaseoku Ivinju na kopnu srednjovjekovna crkva Sv. Martina.*

Eto, to kaže Enciklopedija hrvatske umjetnosti, no porazgovarati s Rokom i Marijom o Tisnom bilo je pravo uživanje. Njegov govor jako me je podsjetio na govor prijatelja iz Rogoznice, no to nije čudno, svi ti naši Dalmatinci tako slično govore. Provela sam u ugodnom razgovoru s Rokom i Marijom skoro sat i pol, a da nisam gotovo ni osjetila. Razgovarali smo o svačemu, no prva me je priča zaista razveselila: govorili su o tome kako su Turci pobigili jer su se uplašili silne "vojske"! Naime, priča je da je neki špijun rekao Turcima neka pobignu kad vide velika svitla, jer to je vojska iz Italije, i, stvarno, kad su Turci vidili svitla, pobigili su, a da nisu znali da su tišnjani pokupili svu rogatu marvu, i na svaki rog stavili svitla!

Marija i Roko Obratov u rodnoj kući u Tisnom

Malo sam zavirila u knjige o Tisnom i na jednoj strani vidjela podatak koji me je zaprepastio: godine 1830. bilo je 119 stanovnika, 1857 : 1274, god. 1901 : 1723, a godine 1910 : 1900 stanovnika. Danas ih ima oko 500.

Govorili smo o svemu i svačemu, prvo, jasno o hrani, kao obično. To je meni najdraži subjekt. Pitala sam koja mu je najdraža hrana i čega se zaista poželio i rekao mi je bez razmišljanja: "Jari grah!" Jari grah? I objašnjenje je bilo: to je grah, ali četvrtastog oblika, izgleda kao kocka, i kuha se kao čušpajz sa dodatkom boba, ščevice (leće), suhog mesa (tko ga ima). Pitala sam za ribu i Roko mi je govorio o "ljetnoj" ribi, koju pripremaju na gradelama ili prave brudet (jedna vrsta guste juhe od riba) sa kašom (rijedi žganci). Roko je spominjao i srdele, lokarde, srunje i lacarde, a u zimi hvatali su gavune, girice i bugve. Posebno ove zimske ribe (uz sušene sipe i hobotnice) bile su spravljene u brudetu, a Roko govori: "A kad je bilo sušene hobotince u brudetu - to je bio pravi pir!" Čovik od mog srca!

Pogled na Tisno

Kako Roko, ali i Marija, vole svoje Tisno! Svaka riječ, svaka gesta i sve ono što me je dočekalo za razgovor pokazivali su ljude, koji su tamo ostavili srce, no moralo se otići. Kaže Roko, navigava je, a kako mu je otac već bija ovdje u Kanadi, 'tako san i ja doša sa familijon, žena i sin Marko, 5 godin, i kćer 15 msec. 'Ovdi je doša, zaposlija se i radija, i eto sada je već i did, a ima interesantan hobi: on, pomorac, radi goblene! Napravio je preko 30 što manjih, što većih goblena, no onaj koji je na zidu u primaćoj sobi zaista je predivan: goblen "Hrvatski preporod" - kaže Roko, trebalo mu je 4 mjeseca za završiti!

No, vratimo se opet u Tisno i pogledajmo to lijepo malo mjesto koje ima obično oko 500 osoba (što je porazno kad se sjetimo da je 1910 bilo 1900 ljudi!), no kad dođu turisti ima preko 10.000 stanovnika. Kaže Roko kad izide iz svoje kuće, koja je na rivi popločenoj kamenjem iz onog starog doba, pred njim je najlipe more na svitu, pa onda priko mora vidi se lipa borova šuma, kamen, drveće, smrike, pa brodice, pa most, pa krasne stare kuće, koje su mnoge nenaseljene. Mnogi Tišnjani odselili su iz svog rodnog mjesta u daleke krajeve. Eto, on je skoro jedini Tišnjanim ovdje u Torontu, dok u Australiji, u Sidneyu ima čak 260 obitelji Tišnjana, koji tamo žive već godinama. A tko je došao na njihovo misto u Tisno? Zna se, oni priko Drine, koji su dobivali besplatno misto za vikendice, dok mi rođeni tamo, nismo mogli ništa graditi. Danas Tišnjane možete naći svugdi po svitu: u Južnoj i Sjevernoj Americi, Australiji, priličan ih je broj i u Kanadi, kao i po zapadnim europskim zemljama.

Kakvo je kupanje, Roko, pitam ja. Kupanje - eto, mi se možemo kupati uvik i svugdi! Mi kao dica kupali smo se tu na rivi, dok su drugi odlazili u uvalu Jazine, inače zvanu "Groblje školjaka", koja se nalazi na sjevernoj strani poluotoka Oštrica, nasuprot otočiću Sustipanac. Inače možete su kupati i na kupalištu iza Brošćice (kojeg li lipog jezika!), i u uvali sv. Andrije. Govori Roko: "Kad puše maestral kupamo se na ovoj strani, a kad puše "donjak" (to van je vitar iz Italije, pazite se, taj vas može "propuniti"), onda idemo na drugu stranu. A kad zapuše bura, koja puše sa Velebita - u kućama smo, a naše van kuće imaju skoro metar i pol debele zidove - ma nije zima! Zimi je hladno vanka, jer puše jako, no more je toplo", kaže Roko, "i ima turista koji dolaze da se kupaju baš u to vrime".

No Roko žali za onim vinogradima, smokvama i mendulama svoje mladosti kojih više nima, jer aluminij je sve poio, a ni ljudi više ne rade ka prije. Tako sada raste kupina, pa smrika, sve je opustilo, srce boli za onom ljepotom koja je ostala u sjećanju Roka i Marije, posebno iz priča koje je Roko slušao o svojoj obitelji Obratov za koje nije ni siguran kad su došli ovamo, samo zna da su ostavili svoj trag u ovom mistu, jer bili su i popi, i načelnici, i doturi, i ribari i sve ono što je tribalo životu. Govori Roko kako je to bilo lipo misto, a sada opustjelo je, nema više onog života, onog veselja ka prije. Vuče ga srce nazad, no zdravlje za sada neda, no kad god može odlazi u Tisno, no prije Tisnog odlaze i on i žena mu za Slavoniju, u Černičku Šegovinu, mjesto pored Nove Gradiške, gdje je gđa, Marija odrasla, ugledala Roka i otišla u Tisno. Kad smo kod gđe. Marije, i njena priča je interesantna, ali i vrlo žalosna. Odlazilo se iz zemlje iz svih krajeva Hrvatske, pa i iz Slavonije, koliko god da je bila bogata. Tako je njen brat Milan napustio domovinu negdje 1958, otišao za Australiju i nisu ga vidjeli 40 godina. On i sestra sreli su se prošle jeseni po prvi put nakon 40 godina! Prvi susret je bio, kaže gđa. Marija, samo šutnja i suze! Danas je već malo lakše.

I eto dosmo skoro do kraja ovog kraćeg članka o Tisnom, no prije nego završimo poslušajte lijepu pjesmu fra Andrije Kačića-Miošića, u

HDZ BiH: PISMO OESS-U I PIP-U,

Misija OESS-a u BiH

23.3.2001.

N/r N.J.E. Veleposlanika Robert L. Barry,
Šef Misije i predsjedavajući PIP-a
Ekselencijo,

U svezi Vašeg dopisa od 14. ožujka 2001. g., netočno upućenog na adrese osoba koje nisu dopredsjednici stranke, želi vas izvijestiti o stajalištima stranke u svezi navodne zamjene kandidata HDZ-a u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH.

Naime, u zaključku Hrvatskog narodnog sabora BiH (sa 2. sjednice od 3. ožujka 2001.), kao najvišeg političkog tijela hrvatskog naroda u BiH, sastavljenog od legalnih i legitimnih predstavnika izabranih na demokratskim izborima, stoji:

1. Hrvatski narodni sabor unatoč mnogobrojnim prigovorima i upozorenjima hrvatskih političkih stranaka na određene neregularnosti prizna je rezultate lokalnih izbora iz travnja 2000. i općih izbora iz studenoga 2000. godine.

2. Hrvatski narodni sabor ne priznaje Odluke Prizivnog izbornog potpovjerenstva Misije OESS-a u BiH o sankcioniranju hrvatskih političkih stranaka i njihovih kandidata držeći ih neutemeljenima. Hrvatski narodni sabor ne može prihvatiti da referendum hrvatskog naroda u BiH kao izraz demokratske volje hrvatskog naroda može biti povodom za nedemokratsko kažnjavanje u ime demokracije. I zato ne prihvaća oduzimanje mandata pojedincima za koje je glasovalo hrvatsko biračko tijelo jer to je izravno kažnjavanje naroda zbog njegovih političkih opredjeljenja, poništavanje izborne volje i oduzimanje temeljnih političkih prava i sloboda: pojedincima (da predstavljaju vlastite birače) i narodu (da slobodno izraženom voljom bira vlastite predstavnike).

3. Hrvatski narodni sabor ne priznaje Odluke OHR-a o sankcioniranju hrvatskih dužnosnika u tijelima vlasti jer su neutemeljene i izraz su političkoga pritiska na legitime predstavnike hrvatskog naroda u institucijama i tijelima vlasti u BiH.

4. Zbog uspostave neustavnih i nelegitimnih tijela vlasti u Federaciji BiH i BiH, nepoštovanja demokratski izražene volje hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, a time i njegove političke slobode; Zbog dokinuća samostalnoga izbora predstavnika hrvatskog naroda u zakonodavnim tijelima narodnih zastupnika u tijelima nacionalnog zastupanja u FBiH i BiH; Zbog promjene načina glasanja u Domovima naroda čime se pokušava onemogućiti zaštita vitalnih nacionalnih interesa i dokinuti pravo veta kojim se kao malobrojniji narod do sada štutio od dominacije na nacionalnoj osnovi; Zbog nepoštovanja načela konsenzusa i prava veta u Predsjedništvu BiH; Zbog izravnog poništavanja biračke volje oduzimanjem mandata; Hrvatski narodni sabor donijet će odluku o uspostavi Međuzupanijskog - Međupćinskog vijeća kao oblika privremene Hrvatske samouprave (u daljnjim zaključcima Hrvatske samouprave) kao oblika samozaštite hrvatskog naroda, od svih nasrtaja na njegova prava i slobode, kao i trajno štetnih posljedica djelovanja vlasti uspostavljenoj protivno njegovoj demokratski izraženoj volji, u BiH - koja ustavima jamči ravnopravnost hrvatskog naroda s druga dva konstitutivna naroda.

5. Sukladno odlukama Hrvatskoga narodnoga sabora BiH, legalnih i legitimno izabranih zastupnika hrvatskog naroda u BiH, privremena Hrvatska samouprava pridržava prava odnosa prema jednostranim promjenama ustavnoga poretka i Daytonskog mirovnog sporazuma na višim razinama i oblikovanja unutarnjeg ustrojstva Federacije BiH sukladno članku 1. Ustava Federacije BiH.

6. Hrvatski narodni sabor Odluku o uspostavi Privremene Hrvatske samouprave i svi zakonski propisi njezina Privremenog Zakonodavnog vijeća povući se u roku od petnaest dana ukoliko se ispune uvjeti Hrvatskoga narodnoga sabora u skladu s ustavima BiH i F BiH koji jamče ravnopravnost hrvatskog naroda s druga dva konstitutivna naroda BiH (Srbima i Bošnjacima):

Politički partneri iz druga dva konstitutivna naroda obvezuju se poštovati izbornu volju hrvatskog naroda kao sebi jednakoga i ustavom zajamčene ravnopravnosti. Politički partneri iz druga dva konstitutivna naroda, u skladu su ustavnim jamstvom ravnopravnosti naroda, obvezuju se poštovati načela pariteta, rotacije i konsenzusa u svim zajedničkim tijelima i institucijama.

Međunarodna administracija se obvezuje povući protrustavnu Odluku o načinu izbora zastupnika u Dom naroda Parlamenta Federacije BiH i FBiH, jamčeći ustavno izraženo načelo samostalnog (suverenog) izbora u tijela nacionalnoga zastupanja, te se, na poseban način, obvezuje poštovati

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 79, 31. III. 2001.

način glasanja u Domu naroda sa svim zaštitnim jamstvima za svaki narod, kao i na poštovanje slobodno izražene volje na demokratskim izborima i prihvaćanje ravnopravnosti hrvatskoga naroda s druga dva konstitutivna naroda u BiH".

Iz naprijed citiranih zaključaka naša stranka (koja je sudjelovala u usvajanju ovih zaključaka dužna se ih se je i pridržavati) ne može prihvatiti zamjenu za legalno izabranog zastupnika u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH u osobi Ive Andrića Lužanskog, do rješenja ukupne političke krize stvorene prije svega neustavnim izbornim pravilima Privremenog izbornog povjerenstva.

Smijenjeni visoki časnici HVO-a

SARAJEVO, 23. ožujka - Trojica visokih časnika hrvatske sastavnice Vojske Federacije BiH smijenjena su u petak sa zapovjednih dužnosti zbog neposluha iskazanog zakonito izabranom ministru obrane Miji Aniću. Ti su časnici odbili proslijediti svojim vojnicima zapovjed ministra Anića o ponovnom stavljanju obilježja federalne vojske na odore koje su ranije uklonjene temeljem odluke smijenjenog člana Predsjedništva BiH Ante Jelavića. (Vjesnik)

Smijenjen direktor carine Federacije BiH

SARAJEVO, 23. ožujka - Direktor Carinske uprave Federacije BiH Filip Andrić smijenjen je u petak s te dužnosti i udaljen iz službe. Odlukom federalnog ministra financija Nikole Grabovca Andrić je smijenjen zbog "teže povrede službene dužnosti" i naredeno mu je da odmah napusti dosadašnji posao do okončanja pravnog postupka. Andrić i skupina hrvatskih djelatnika u federalnoj Carinskoj upravi u četvrtak su iskazali potporu Hrvatskom narodnom saboru. (Vjesnik)

MOSTAR: IZ PRIOPĆENJA ZAJEDNICE PROGNANIH, IZBJEGLIH I RASELJENIH HRVATA BIH

Petritschu, kaznili ste hrvatsko biračko tijelo!

MOSTAR (Habena), 24. ožujka - Zajednica prognanih, izbjeglih i raseljenih Hrvata BiH objavila se priopćenjem za javnost u kojemu iznosi svoje stavove o odnosu predstavnika međunarodne zajednice prema provedbi izbornih rezultata u BiH. "Neposredni je povod za naše reagiranje imenovanje nove federalne Vlade, točnije imenovanje umirovljenog generala Armije BiH Šefera Halilovića na dužnost ministra rada, socijalne politike, raseljenih osoba i izbjeglica. Gospodo iz međunarodne zajednice, nerazumljivo je vaše podržavanje "novoizabrane" vlasti tzv. Alijanse za promjene. I sami znate da su u toj Vladi osobe koje su, poput Šefera Halilovića, najodgovornije za sukobe u BiH i koje imaju svoj dosje u Haagu. Kako Hrvate mogu predstavljati Krešimir Zubak, Jadranko Prlić, Ivo Lozančić, Ivo Komšić, Ilija Šimić, Ivan Brigić i Mijo Anić kad njihove stranke imaju manje članova nego što je prstiju na ruci? Oni mogu predstavljati jedino sami sebe te Vama i Alijansi podanički služiti", tvrdi se u priopćenju. Što prognanici mogu očekivati od Šefera Halilovića, koji je prognao Hrvate iz njihovih domova ili od onih koji su potpisali odluku o formiranju logora u Dretelju, pitaju se u Zajednici prognanih.

"Gospodine Petritschu, nasilno ste smijenili velik broj legalnih i legitimnih predstavnika i dužnosnika hrvatskog naroda. Oduzeli ste hrvatskim predstavnicima pravo da sudjeluju u uspostavi vlasti na osnovi izbornih rezultata. Time ste uvrijedili i kaznili hrvatsko biračko tijelo i hrvatski narod u BiH", tvrdi se u priopćenju. "Smatramo da su legitimno izabrani predstavnici hrvatskog naroda bili prisiljeni poduzeti mjere koje će omogućiti hrvatskom narodu ostvarivanje istih prava koja imaju i druga dva konstitutivna naroda. Pozdravljamo i podržavamo odluke Hrvatskog narodnog sabora (HNS) o uspostavi privreme hrvatske samouprave u BiH i pozivamo sve institucije i predstavnike hrvatskog naroda da poštuju i provode te odluke", stoji u priopćenju Zajednice prognanih i izbjeglih Hrvata koje je potpisao njezin predsjednik Štefo Masatović. (Slobodna Dalmacija)

Želite li znati sve o našoj zajednici?
Slušajte radio postaju "Zvuci Hrvatske"
Radnim danom 2.00 po podne; FM 100.7,
Nedjeljom, 12.00 PM; AM 15.40

140 THOUSAND CITIZENS HAVE LEFT CROATIA IN THE LAST 10 YEARS

ZAGREB - In the last 10 years the total population of Croatia has decreased by 6.5 percent, or approximately 290 000 people. These are the results of the research conducted by Alice Wertheimer Baletic, a regular member of the Croatian Academy of Arts and Sciences. Of this number, between 120 000 and 140 000 are young, educated people who have left Croatia due to war and economic circumstances.

The war caused the disruption of the socio-economic structure, as well as the continuation of the depopulation and the change of the national structure on the entire territory of Croatia, stated Academician Wertheimer Baletic. The results of the new population census will only confirm the negative demographic tendencies.

Since the last population census carried out 10 years ago, the number of deaths is larger than that of births, the number of young people has decreased and the population is getting older.

In the period from 1991 to 1995 a trend of natural depopulation was registered which may be explained by the war and migrations. However, in 1996 this trend makes a sharp turnaround and a baby boom is registered. The increase in the number of new born babies is normal in a post-war period, stated Wertheimer Baletic but it also occurred because of the specific methodology which was applied during the research that was carried out then. Namely, apart from the Croatian citizens living in Croatia, all the refugees from B-H who had formal residence in Croatia but live in third countries were also counted. When these data are broken down and divided into sections then we get a clearer picture of the situation and come to the conclusion that the rapid increase in population was recorded abroad and that the number in Croatia is continuing to fall, explained Wertheimer Baletic.

The ageing of the inhabitants has increased on the level of the entire country and is similar to the demographic picture in Sweden. This is burdening the economic situation in the country even more because there are more and more inhabitants over the age of 65. In 1998, for example, the

average age of the inhabitants of Croatia was 39.2. In some areas of the country the average age is as high as 40 and over. According to research data, the most difficult situation may be found in the areas under special state care that were directly affected by the war.

The distribution of the inhabitants has also been considerably changed on the entire territory. The greatest concentration of people is in the towns with considerably sparsely populated areas in the central part. For example, only 1 percent of the population live in Lika. Emigration continues all the time and those who emigrate are in general young people who take their reproduction and their knowledge with them. This will be felt not only in the demographic picture of Croatia but also in its economic development.

The migrations within the country during the war, the emigration of Croats as well as the immigration from B-H and Yugoslavia have considerably changed the demographic structure, emphasised Wertheimer Baletic because in the place of the inhabitants that have left people are arriving with a different way of life, different habits, mentality and values. This will certainly reflect on the development of the area, believes Wertheimer Baletic.

Due to the migrations of a large number of refugees, the national structure has changed which will be seen in the upcoming population census. Not going into details, she stated the predictions of the UN that the national composition in the next few decades would change to a great degree due to the settlement of non-Croats, for example from Albania, or from other areas from which large numbers of emigrants are arriving.

"The situation is very unfavourable and the negative trend continues", concludes Wertheimer Baletic and adds, "Such trends are the result of, among other things, the non-existence of a systematic demographic politics, which will greatly reflect on the social, economic, cultural and every other aspect in the development of Croatia in the years to come." (Jutarnji list, March 22, 2001)

Obitelji nestalih protiv osnivanja zajedničke komisije za traženje nestalih sa SRJ

OSIJEK, 16. veljače - Savez udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja nije suglasna sa zaključcima koji su doneseni 4. veljače na sastanku u Novom Sadu u vezi s osnivanjem zajedničke Komisije za traženje nestalih osoba između RH i SRJ. To je u petak zaključio Upravni odbor Saveza udruga. Nazočili su predsjednik Saveza udruga Josip Jugec, predsjednica osječko-baranjske udruge Štefica Krstić kao i predstavnici udruga iz Varaždina, Vukovara, Vinkovaca, Siska i Petrinje.

Savez se zajedničkoj komisiji protivi zato što ne želi da ovo izuzetno važno pitanje u Hrvatskoj ima prvenstvo, a ne da ga se rješava onako kako to čini Međunarodna komisija, koja, upozoreno je, financira ovakva udruženja u Srbiji kao i udruženje u Vukovaru koje vode predstavnici srpske etničke zajednice. Kako je upozorila Štefica Krstić, na sastanku u Novom Sadu istaknuto je da ta komisija mora biti osnovana što prije i sastavljena od stručnjaka bez obzira na stranačku pripadnost, mora brže i efikasnije rješavati pitanja nestalih - od ekshumacije i identifikacije do DNA analiza. U njezinu radu moraju sudjelovati predstavnici obitelji nestalih i njezin rad mora biti javan.

Podsjetimo, na području Hrvatske još uvijek se traži 1.560 osoba od čega 125 u Osječko-baranjskoj županiji, u kojoj je do sada identificirano 129 ekshumiranih žrtava rata.

Krstić je napomenula da sada treba riješiti i pitanje novosadskog groblja, na kojem je zakopano 57 tijela nepoznatih, no sigurno je da je riječ o Hrvatima koji su završili u rijeci Dunav te potom pokopani na tom području. Prema njezinim riječima, Međunarodna komisija za nestale osobe uskoro će svoj ured otvoriti u Beogradu, a, kako je upozorila, njihov se rad proširuje i na djelovanje na Kosovu.

"Međunarodna komisija pokušava izjednačiti udruge s područja Hrvatske i Srbije, ali mi ne možemo dopustiti da naš problem bude u tom

smislu potisnut", upozorila je predsjednica osječko-baranjske udruge. Podsjetivši da Hrvatska na području SRJ potražuje još oko 300 tijela Hrvata, Krstić je zaključila da ekshumacijama grobnica na tom području moraju ipak biti nazočni i predstavnici te međunarodne komisije.

Bilo je riječi i o proteklom prosvjedima koje su organizirale udruge proistekle iz Domovinskog rata, na koje, kako je istaknuto, nije bio pozvan nitko od Saveza udruga obitelji zatočenih i nestalih. Predsjednik Jugec rekao je da se na prosvjedima mogla vidjeti masa jadnih ljudi s problemima, te da ti prosvjedi moraju biti organizirani i provedeni na civiliziran način. Od nazočnih na ovom sastanku mogle su se čuti različite reakcije u vezi s tim prosvjedima, uglavnom uz podršku umirovljenome generalu Mirku Norcu, jer kako drže u Savezu udruga, hrvatski generali ne bi se trebali procesuirati zbog ratnih zločina dok se to ne učini za one Srbe koji su počinili ratni zločin, a još uvijek slobodno šetaju po Hrvatskoj. Savez udruga je i protiv sramonog privođenja i hapšenja hrvatskih branitelja, a po pitanju zahtjeva za abolicijom, stav je da ju treba primijeniti i na Hrvate. (Vjesnik

HRVATSKA ISKRA

**Uredništvo: 1137 Centre Street
Thornhill, Ont. L4J 3M6
Canada
Tel: (905) 738-0053
Fax: (905) 738-9853**

Prošetajmo Hrvatskom...

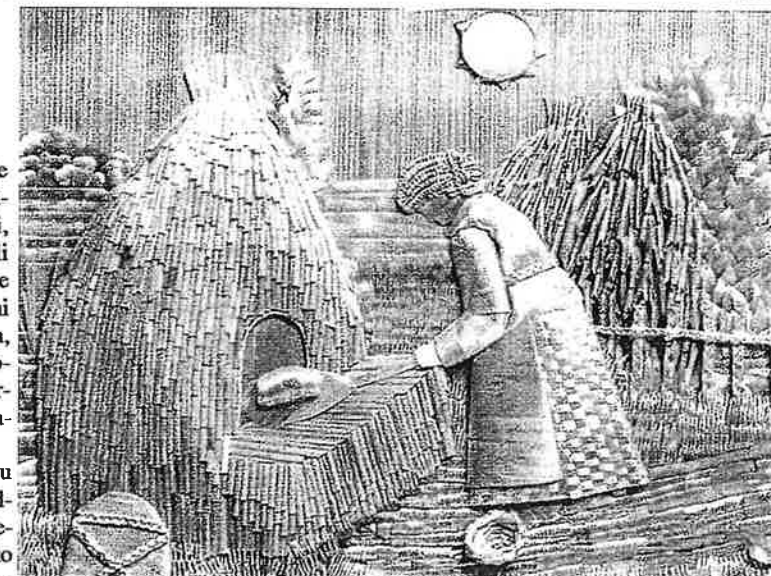
Naivna umjetnost od slame kod Bunjevaca

Bunjevci su, kao i Gradišćanski Hrvati, ime za hrvatski narod, koji je naselio prostore Hercegovine, Dalmatinske Zagore, Like, Primorja i Bačke. Ali najviše se je ovim imenom nazivao narod Hrvata u ravnoj Bački, koja je podijeljena između Jugoslavije i Ugarske. Nju su Bunjevci naselili tijekom niz stoljeća, osobito po proganjanju Turaka u tom dijelu Ugarske (1686), kada su došli u većoj skupini. Svoje postojanje je ovaj vrijedni poljodjelski narod uvijek očuvao kultiviranjem bačkih močvara i pustara, gradskom arhitekturom (doprinijeli su da su Subotica, Sombor i Baja postali moderni srednjoeuropski gradovi) kao i osebujnim i bogatim kulturnim naslijeđem. U ovo zadnje spada njegovo jedinstveno likovno izražavanje običnih žena iz naroda u žitnoj slami.

Naime, od sredine prošlog stoljeća, tako bar povijest veli, mlade su Bunjevke, čuvajući guske na strništu, lijepo plele od ostataka slame predmete za kićenje (na pr. rinčice). Početkom ovog stoljeća, pak, kad se svečano svjetkovanje završetka žetve - Dužijanica - prenosi u crkvu i tako dosiže sakralnu dimenziju, starije žene pletu krune od krhke slame (svojim izgledom ličile se na prave kraljevske), koje su predstavljale simbol za vrhunog mučnog rada i zahvalnost Bogu.

Međutim, spoznajući da slama po sebi ima, naravno ako je u pravim rukama, i druge mogućnosti, šezdesetih godina dođu na ideju da slama služi kao grada za stvaranje kipova. Ta razmišljanja i aktivnosti stvaraju se u okviru Likovne sekcije Hrvatsko kulturno - prosvjetnog društva "Matija Gubec" iz Tavankuta, sela blizu Subotice. I tako na podstjecaj Stipana Bašića, likovnog pedagoga, Ana Milodanović, jedna od ondašnjih najboljih pletilja, 1962 god. stvara kip u tehnici slame, koga naziva "Rit". Potom joj se pridružuju i slijede njen primjer i ostale autodidaktne umjetnice, i kao posljedica ovog djelovanja počinju vrijedne žene priređivati izložbe u tuzemstvu i inozemstvu. Dolaze, naravno, i priznanja. Naručuju se djela. Recimo, pletu mitru Sv. Oca, koja se danas nalazi u Vatikanskom muzeju, a kipovi bunjevačkih seljaka kite rezidencije biskupa, predsjednika, gradonačelnika...

Marija Vojnić: Pečenje kruha

Sredinom osamdesetih godina, točnije 1986, na poticaj Ane Crnković, u Tavankutu se održava Prva kolonija naive u tehnici slame, i koja će se neprekidno održavati svake godine do danas. Tako je ova rijetko grana naive u svijetu dosegla jedan primjeran institucionalni okvir, koji omogućuje njeno populariziranje, širenje i, naravno, stalno upotpunjavanje.

Vlado Kovačević

Prema članku u brošuri: "Naivna umjetnost u slami kod Bunjevaca"

Traže se.....

Ante i Milka Anić (Arkić) i kćer Andela, stanuju negdje u okolici Kitchenera. Molimo informaciju o toj obitelji.

U slučaju da ste čuli o njima, molimo obratite se na tel. (416) 223-7617. Puno hvala.

PREPORUČUJEMO
GENERALTOURIST TRAVEL SERVICE LTD.

Special Agents for
CROATIA AIRLINES
MEMBER OF IATA

CAR RENTALS
IN CROATIA

General Tourist Travel Service Ltd. je jedna od najuglednijih putničkih agencija u Kanadi. Utemeljitelj i vlasnik ove poznate tvrtke je obitelj Lončarić. Profesionalnim uslugama ove agencije koriste se Hrvati iz Kanade, Hrvatske, Ujedinjenih Američkih Država i drugih zemalja, već više od 30 godina.

- Naša agencija zastupa gotovo sve zrakoplovne i pomorske linije.
- Organiziramo grupna (charter) putovanja s najnižim cijenama, naročito u domovinu Hrvatsku.
- Također, već više od 30 godina, obitelj Lončarić uredjuje i emitira hrvatski radio sat "Zvuci Hrvatske," kojeg možete slušati: na radio postaji CHIN 100.7 FM od ponedjeljka do petka od 14:00-15:00, te nedjeljom od 12:00-13:00 sati. (15.40AM)
- Za sve informacije obratite se na naš ured.

- IVICA (JOHN) LONČARIĆ -

3045 Southcreek Rd., Unit 1, Mississauga, Ontario L4X 2X6

(905) 602-8900 Generaltourist@ICA.net **www.generaltourist.com** **Fax: (905) 602-8899**

de se nisu ostvarile, zbog intriga nije mogla dobiti odgovarajući angažman u mladoj Hrvatskoj operi, već je potpisala ugovor s Leipziškom opernom kućom, kod čuvenog Laubea. Slijedili su angažmani u Grazu i Bremenu, a 1890., u dobi od dvadeset sedam godina, imenovana je pjevačicom prestižne Bavarske dvorske opere u Münchenu, gdje je ostala deset godina.

Publika ju je voljela, kritika poštivala, a dirigenti - Hans von Bulow, Herman Levi, Richard Strauss i drugi - hvalili.

U povijesti svjetske opere ušla je Milka Trnina kao jedna od najvećih vagnerijanki svoje i ne samo svoje epohe, kao nenadmašna Beethovenova Leonora, kao Tosca, Leonora u *Trubaduru*, Valentina u *Hugenotima*, kao Mozartova donna Ana i dr.

Na svojim čestim i dalekim turnejama, pjevala je samo one uloge u kojima su mogle doći do punog izražaja sve one odlike koje su je u očima njenih suvremenika činile tako velikom - blistavost i opseg njenog soprana koji se isticao rijetkom ljepotom i neobičnom toplinom, njena gluma, osjećajna, produhovljena i inteligentna, njena urođena glazbenost, profinjnost, dostojanstvo i otmjenost njene visoke i skladne scenske pojave.

Deset je puta odlazila u Ameriku, bila je čest gost londonskog Covent-gardena, na molbu carice Aleksandre pjevala je na krunidbenim svečanostima u Moskvi, na poziv Cosime Wagner sudjelovala je na svečanim igrana u Beyreuthu, Wagnerovom opernom svetištu. Na pozornici Metropolitan bila je prva Kundry u *Parsifalu*, na pozornici Covent-gardena prva Tosca.

Uvijek, kao i na vrhuncu svoje slave, Trnina je uvijek osjećala nostalgiju za svojim zavičajem, za Zagrebom. Od njenih gostovanja u Zagrebačkoj operi, najznačajniji je svakako onaj u ožujku 1898. Pjevala je svoju vrhunsku vagnerijansku kreaciju Elisabetu u *Tannhauseru*, Verdijeju Aidu i Leonoru, i kao osobit događaj Fidelia u prvoj zagrebačkoj izvedbi jedine Beethovenove opere.

Jedne svibanjske večeri....

Sjećam se jedne svibanjske večeri nakon dugog izbjivanja u Kanadi, tada još u Edmontonu, vratih se u Zagreb i odlučih otići na predstavu u HNK.

Pri dolasku pred tu veličanstvenu zgradu nešto me je steglo u grudima i najradije bih bila zaplakala tu na Zdencu života, pred kazalištem. Topla večer, prekrasno cvijeće, osvijetljeno kao iz bajke zdanje kazališta, ljepota arhitekture i sklad ambijenta dojmio me se više negoli isto prije. S obzirom da sam odrasla u Zagrebu nije to meni prvi puta do vidim HNK. Shvatih tad kao mlada studentica čega smo se sve morali odreći u ime nekog boljeg života ili na silu istjerani iz naše Hrvatske.

Ulazak u kazalište nakon dugog vremena za mene je bio kao san...Crveni pliš, zlatom obrubljene lođe, prisnost kazališta, a tek onda Bukovčev Ilirski preporod oslikan na zastoru oduševio me je. Mogla bih tada satima samo sjediti i upijati svaki detalj našeg "hrama kulture".

Za vrijeme predstave, a bila je to opera "La Boheme", sjedili smo o lođi s desne strane; nisam mogla a da ne okrećem glavu i upijam tu posebnu atmosferu, ljude i unutrašnje uređenje kazališta. S obzirom da sam po prirodi romantična, u mojim maštanjima vidjeh otvorenje kazališta 1895. i cara Franju Josipa I sa svom dvorskom svitom u tim istim lođama, a i kasnije dame i gospodu, umjetnike i velike prošlih decenija, a sad već i stoljeća...U tom trenu negdje se stopila sadašnjost sa prošlošću i vrijeme postade nevažeći faktor za Hrvatsku i za ovu prekrasnu građevinu.

Shvatih tad da naši ljudi i vladavine i stranke prolaze, ali Hrvatska i HNK kao simbol kulture, nacionalne svijesti ostaje za sva vremena.

Toga ovdje u Kanadi nema, i mogu otići u bilo koje kazalište u Torontu a da ne osjetim tu atmosferu, ma kako dobra predstava. Znam samo da sam te svibanjske večeri tri sata za vrijeme opere "La Boheme" u HNK-u sjedila ukočeno, stegnutog grla, na rubu plača. Moja sestrina pokraj mene gledala me je čudno i stalno pitala: "Kaj ti je, kaj ti je...?"

Dr. Davorka Križaj - Kapljic

HRVATSKA ISKRA....
VAŠE ZADOVOLJSTVO

Nikad prije ni poslije nijedan umjetnik nije izazvao među zagrebačkom publikom takav delirij oduševljenja kao toga proljeća Milka Trnina. Bio je to i posljednji Trninin nastup u domovini. Osam je još godina ubirala lovorike na velikim scenama Europe i Amerike, a tad se iznenada, poslije neuspjele operacije oboljelog živca na licu (nervus facialis), zauvijek povukla s pozornice.

Poznata po svojoj samokritičnosti, kojom je uvijek bila najstroži sudac, nije željela nastaviti blistavu karijeru s umanjnim mogućnostima. Posljednja joj je uloga bila Sieglinda na opernom festivalu u Münchenu 1906. godine.

Nekoliko je još godina provela u inozemstvu, djelomično i kao pjevački pedagog, a zatim se zauvijek vratila u svoj voljeni Zagreb, gdje je živjela do svoje smrti 18. svibnja 1941. godine.

Krajem 19. i 20. stoljeća, tj. u Trninino doba tehnika još nije dostigla današnji stupanj svog razvitka, tako da nam njena umjetnost nije prema tome ostala sačuvana posredstvom savršenih gramofonskih snimki i magnetofonskih vrpce koje bi i danas još mogle služiti kao vječni svjedoci njezina pjevačkog glazbenog umijeća. O njenoj veličini svjedoče nam samo kritike i ocjene njenih suvremenika, tj. muzikologa folklorista i istaknutih glazbenih kritičara.

Legendarna osobnost Milke Trnine i danas služi naraštajima naših glazbenih umjetnika kao uzor i poticaj. Njenim imenom je prozvan jedan slap na Plitvičkim jezerima, zatim Godišnja nagrada koju svake godine (od 1957.) dodjeljuje Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika, a u Vezišću je podignut Dom kulture i poprje, koji svojom svrhom i namjenom služe kao trajan spomenik Milki Trnini.

Hrvatski kajkavski Kalendar, 2000.

Pogled na unutrašnjost Hrvatskog Narodnog Kazališta

Brat i sestra koji se nisu vidjeli 40 godina: Marija Obratov (d. Jelanić) i Milan Jelanić, u rodnoj Slavoniji

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 79, 31. III. 2001.

To smo i znali....

ULOGU POZNATOG MIROVNOG POSREDNIKA NA BALKANU I PREDLAGAČA PREKRAJANJA GRANICA BEOGRADSKI MEDIJI POKUŠAVAJU RASKRINKATI:

Owena angažirao Milošević, a Koštunica ga nastavio plaćati?

Je li lord Davida Owena u njegovim mirovnim misijama na području bivše Jugoslavije izravno angažirao Slobodan Milošević i je li zbog proturanja srpskih ciljeva lord Owen bio na platnoj listi jugoslavenskog predsjednika, pitanje je kojim se sve više bave aktualni beogradski dužnosnici i mediji. Prema scenariju, koji su iz beogradskih preuzeli i sarajevski mediji, lord Owen je kao mirovni pregovarač angažiran na preporuku Radovana Karadžića a i danas je, tvrde neimenovani beogradski dužnosnici, na platnoj listi aktualnog jugoslavenskog šefa države Vojislava Koštunice.

Takvi su se navodi intenzivirali nakon što je sredinom ovoga mjeseca lord David Owen, poznat po planu iz 1993. godine koji je predložio zajedno s Cyrusom Vanceom, ponovno počeo s iznošenjem prijedloga za budućnost politički trusnog Balkana te objavio tekst s novim rješenjima u Wall Street Journalu.

Podsjetimo, njegov prijedlog rješenja situacije obuhvata novo prekrajanje granica, pa i nove konferencije, po uzoru na Berlinski kongres, na kojima bi svjetske sile dale zeleno svjetlo za teritorijalne kompenzacije na jugoistoku Europe.

- Ono što je danas potrebno, to je široko balkansko rješenje, kroz današnji ekvivalent Berlinskog kongresa iz 1878., uz unaprijed dogovorene promjene granice prihvacene od glavnih sila. Novi

Mladić se vratio kući?

U posjet susjednoj BiH u ponedjeljak stiže i glavna tužiteljica Haaškoga suda Carla del Ponte, koja će se u toj zemlji zadržati tri dana, s tim da će dva dana boraviti u Sarajevu, a posjet BiH završit će u Banjoj Luci. Očekuje se da će u razgovorima s dužnosnicima BiH razgovarati o ubijenjima ratnih zločinaca, posebice Radovana Karadžića i Ratka Mladića.

Bosanski mediji ovoga su tjedna objavili vijest da se Ratko Mladić, nakon što mu je odbijeno daljnje "gostoprinstvo" u Srbiji, vratio na teritorij BiH te da se krije ne potezu između Han Pijeska i Kalinovika. U Han Pijeskukoji se već nekoliko puta spominjao kao Mladićevo sklonište, nalazi se splet podzemnih skloništa bivše JNA koje je Mladić već ranije koristio. U potjernici Haaškoga suda upravo se Han Pijesak spominje kao Mladićeva posljednja adresa prije odlaska u Beograd. Sarajevski mediji, pozivajući se na visoke izvore u BiH, dodaju kako je Kalinovik, kao rodna općina Ratka Mladića, vrlo dobro sklonište za njega, zato jer haaški optuženik među tamošnjim pučanstvom uživa veliko povjerenje i smatraju ga ratnim vođom, pa se tamo i osjeća vrlo sigurnim.

Ipak, opreza nikada dosta pa se, tvrde sarajevski izvori, Mladić sa svojom kolonom i osobnom gardom svakoga dana kreće na potezu Han Pijesak - Kalinovik, s tim što na taj svakodnevni put kreće u ranim jutarnjim ili kasnim večernjim satima.

Radovan Karadžić, kojemu je nedavno zabranjen boravak na teritoriju Crne Gore, krije se na području istočnog dijela Republike Srpske, gdje se ranije skrivao, i to u područjima oko pravoslavnih manastira kod Pluzina. Međutim, sada su mu zatvoreni svi izlazi iz Republike Srpske. (Slobodna Dalmacija, 22.3.)

Nagrađena Jugoslavija!!!

Council of Europe to help

Yugoslavia join pan-European body

BELGRADE, March 20 (AFP) -The Council of Europe will help Yugoslavia to reach the standards needed to become a member state as soon as possible. Indulis Berzins, the chairman of the pan-European body, said Tuesday.

"We hope to see your country in this organization as fast as possible, of course when you will be ready to become a member state," Berzins, who is also Latvian foreign minister, told reporters. Berzins, who met his Yugoslav counterpart Goran Svilanovic, said the Council of Europe delegation was in Belgrade "to discuss how we could

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 79, 31. III. 2001.

jugoslavenski predsjednik Vojislav Koštunica je pokazao da je vješt voda - smatra lord David Owen.

On naglašava da sljedeći korak NATO-a treba biti taj da albanskoj muslimanskoj vladi i muslimanima u vladi BiH izričito kaže da, kako bi Kosovo dobilo svoju neovisnost, mora doći do kompenzirajućih promjena granica na području bivše Jugoslavije.

Stoga ponovno određivanje granica u BiH, "uspostavljenoj 1992. nakon početka jugoslavenskog građanskog rata", ističe kontraverzni lord, treba biti poduprto referendumom u Bosni.

- Nakon nedavnog odbijanja bosanskih Hrvata da surađuju u muslimansko-hrvatskoj federaciji, postoji interes u Sarajevu za vraćanje na plan EU-a iz 1993. za rješenje s tri republike - hrvatskom, srpskom i muslimanskom. Muslimanska republika bi uključivala Brčko i isto tako bi trebala uključivati Srebrenicu - predlaže u svom novom planu Owen, koji je već naišao na izrazito negativne reakcije u bosanskoj javnosti.

Što se pak tiče sudbine Crne Gore, Owen je njezinu budućnost zamislio tako da, ako Crna Gora odluči biti nezavisna, onda mora ustupiti dio svoga teritorija Srbiji kako bi Srbija dobila pristup Kotor-skom zaljevu. Tako bi se teritorijalno kompenzirao oduzeti dio Republike Srpske, a Srbija bi time dobila izlaz na more. (Slobodna Dalmacija, 22.3.)

cooperate" with Yugoslavia "to reach the standards necessary to access this organization."

Yugoslavia applied for membership in the Council of Europe last November, a month after the ouster of former president Slobodan Milošević.

The council granted Belgrade "special guest" status in January, ahead of offering it full membership. "Membership in the Council of Europe is a priority of Yugoslavia's foreign policy," Svilanovic said. He said the talks Tuesday focused on developing the Yugoslav judiciary and police system and improving human rights and rights of minorities.

Berzins also met Yugoslav Prime Minister Zoran Zizic and was expected to hold talks with President Vojislav Kostunica later. He then heads for Bosnia. Belgrade's cooperation with the International Criminal Tribunal for former Yugoslavia (ICTY) was also discussed, Berzins said after meeting Zizic, Tanjug news agency reported.

Taste of Europe

MEAT & DELICATESSEN INC.

- * Zadovoljava srca svih gurmana sa kvalitetnim odrescima za vaše roštilje.
- * Taste of Europe vas očekuje danas i svaki dan s velikim izborom mesa, kobasica, salama i velikim izborom proizvoda iz Hrvatske i Europe.
- * Snabdijevamo meso za duboko smrzavanje.
- * Povoljne cijene za bankete i slavlja.

Posjetite nas na

200 County Court Blvd. Brampton, Ontario

905-455-1077

OBITELJ POLUNIĆ RADO VAS OČEKUJE

Stranica 13

Damir Borovčak : Hello Toronto – ovdje Zagreb

ŠTO TREBA VLADA ZNATI KADA ZASJEDA U KNINU

Vlada se iz Knina ne smije vratiti u Zagreb s pustim obećanjima, već samo s konkretnim zaključcima i akcijama koje će odmah i početi provoditi. U Kninu hrvatska Vlada polaže svoj nacionalni test, test svoje odgovornosti i test svoje sposobnosti.

CARITASOVA KUHINJA U KNINU

Kada smo prije neki dan otvarali javnu kuhinju u Kninu, bili su to više osjećaji tuge nego radosti. Tuga zato što su samo koju godinu poslije blistavih uspjeha oslobođenja grada Knina u Domovinskom ratu, nevolje postale tolike da je baš u tom gradu obećane nove hrvatske perspektive i budućnosti, potrebno otvaranje institucije poput Caritasove pomoći gladnim Hrvatima Knina. Potisnuti sebičnost, odricati se i pokušati barem malo suosjećati svu nepravdu koju još uvijek trpe prisilni hrvatski ratni beskućnici, bolesni, gladni i besposleni, i skupiti hrabrost dolaska u Knin nije lako. Međutim, taj problem nisu imali naši legendarni generali, ali ne i oporbeni i vladajući političari. Naši generali bili su uvijek uz svoj narod i kada su oslobađali Knin u silovitoj 'Oluji', ali i sada kada su donijeli vrijednu pomoć u hrani i novcu. Dokazali su tako, kako uvijek stoje uz svoj narod. Ali zato nisu došli oni koji su trebali doći po svojim političkim i državnim dužnostima. Nisu došli čak niti oporbene stranačke vođe, koji su vjerojatno kalkulirali i procjenjivali ispravnost čina prisustva među najjadnijima kojima je teško gledati u oči i obećavati im ono što im je ne jednom već obećano. Nisu došli niti predstavnici međunarodnih organizacija, oni koji ne poštuju slijed ratnih događanja, koji cijeli niz godina ništa ne čine za Hrvate koji su prvi ostali bez svojih domova i koji su istinski prave žrtve srbočetničkih ratnih pustošenja i stradanja. Nisu došli niti oni koji su predizborno mnogo obećavali, a kasnije sve zaboravili i sve probali opravdati teško zatečenim stanjem.

Čini se da je ispijanje kavica u Kninu ustvari davno zaboravljeno i nije više interesantno slikati se na tvrđavi i pokušati dotaknuti hrvatski barjak. Kroz hrvatski kraljevski grad samo se protutnji na putu prema moru. Na Zvonimirov kraljevski grad najprije su zaboravili oni još u prošloj vlasti, koji su trebali po svojim ministarskim ili premijerskim dužnostima prioritetno brinuti za njegovu obnovu i puno učinkovitije riješavati njegove probleme. I tako sve do dana današnjih i otvorenja javne kuhinje u Kninu, kada je Fra Petar Klarić neumorni inicijator, organizator i voditelj Župnog Caritasa registrirao već oko 2500 obitelji, od čega ih je direktno o humanitarnoj pomoći ovisno preko 1200, te tim činom javno dao na znanje da ima istinu gladnih Hrvata u kraljevskoj gradu. Ljudi su u Kninu nezaposleni, gladni, na rubu očajja. Za mnoge od njih to je bio obećani grad, a sada je beznađe, neizvjesnost i tuga.

U toj tuzi ipak postoji i osjećaj radosti zato što uspijevamo i u ovako neshvatljivim i teškim političkim vremenima, razno-raznih podvala sa svih strana s kojima se svakodnevno i nadalje podmeće najsiromašnijem dijelu našeg hrvatskog naroda, ponovno potaknuti naše osjećaje odricanja i solidarnosti za bližnje, te pokretati i podupirati projekte pomoći i iskrene solidarnosti koji će barem malo ublažavati nedaće koje su nas snašle. Krenulo je to između ostaloga i na poseban način posredstvom računalne e-mail AMAC-RB mreže, izmjenom poruka hrvatskih intelektualaca i domoljuba širom svijeta. Mreža je postala djetlotvorna veza hrvatskih domoljubnih iseljenika, zapravo najbrža poveznica Hrvata sa svih kontinenata svijeta do prijatelja istomišljenika i institucija u domovini. U ovoj akciji i Caritas u Kninu uspostavio je svoju elektronsku adresu i tako žurno i neposredno omogućio najbrže komuniciranje i povezivanje sa svijetom. Rezultati nisu izostali i već u jednom od prvih telefonskih razgovora s Fra Petrom Klarićem, naš gvardijan,

najzaslužniji pokretač i organizator cijele akcije APEL ZA KNIN, ushićeno je uskliknuo: "Uz pomoć vaše mreže učinjeno je čudo!" U stvari od 2. veljače og. samo u akciji pomoći gladnima u Kninu, AMAC-RB mrežom prenijeto je preko stotinjak poruka raznih sadržaja, sve pod istim nazivom APEL ZA KNIN. Bitno je bilo motivirati ljude na akciju, osigurati dovoljne količine hrane i na kraju osigurati otvorenje javne kuhinje u Kninu. U lančanom sustavu povezanosti elektronskih adresa, poruke su se tako širile na sve strane i stizale na tisuće raznih primatelja širom svijeta, na sve hrvatske izvandomovinske medije i odabrane domaće medije. Na taj su način hrvatski tisak i IITV počeli u posljednje vrijeme vrlo često skretati pozornost javnosti na humanitarnu katastrofu i potrebnu akciju, kako organizirati i ublažiti tešku situaciju gladi i nezaposlenosti u Kninu. Poruke su se i fotokopirale, slale poštom, pa tako neki nisu niti svjesni kako i od kuda je sve to uzelo takav zamah. Kao neposredan rezultat aktivnosti putem elektronske pošte, možemo konstatirati da je pomoć u hrani i novcu počela stizati, ili je najavljena, ili je već na putu, iz Kanade, Njemačke, SAD, pa čak i iz daleke Australije i Novog Zelanda.

HRVATI I SRBI U KNINU

Danas Hrvati u Kninu ne znaju što će s njima biti sutra. Jedino sa sigurnošću znaju da lako mogu dobiti iseljenje za prekooceanske države. Jer poznato je da u gradu djeluje čak oko 35 različitih međunarodnih tzv. humanitarnih organizacija, koje ništa ne čine za ratom stradale Hrvate, osim da isle mlade hrvatske obitelji. U prosjeku ti tzv. humanitarci zapošljavaju po tri osobe (vozač, prevoditelj i čuvar) i to u desetak posto slučajeva srpske nacionalnosti. Poneke plaće tako zaposlenih Srba dosežu i do 8.000 kn što je više i od najviših plaća u poglavarstvu grada Knina! Bilo kakova raspodjela humanitarne pomoći od tih organizacija i nadalje ide po starom nacionalnom ključu. Tako je bilo i nedavno kada su se dijelili poljoprivredni strojevi, motorkultivatori. Jedan je Hrvat priželjkivao za sebe i druge Hrvate u njegovu selu bar jednu frezu, da mogu naizmjenice nešto obraditi. 'Slobodna Dalmacija' je zabilježila kako je prije nekoliko dana gledao kolonu novih freza koje međunarodni humanitarci prevezoše Srbima povratnicima u susjedno selo. Kao što je nekoć gledao na TV ekranu kako kolone Srba izvoze iz Knina sve što žele, sve što su od bivših susjeda Hrvata u ratu oteli. Onda su otimali i vukli sve sa sobom, sada se vraćaju bez otete hrvatske imovine, ali im zato 'međunarodni humanitarci' dovoze novc strojeve. Kada se međunarodne organizacije zamole da pomognu Hrvatima barem posredstvom kninskog Caritasa, odbijaju suradnju i traže prigovore na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, iako u toj javnoj kuhinji nitko ne pita gladne za njihovu nacionalnost. Srbi se vraćaju sve više, zaboravljajući uz međunarodnu zajednicu sve zlo koje su na ovim prostorima činili, tražeći bezobzirmo i ultimativno sva svoja prava - prvenstveno povratak stambenih prostora u kojima su sada hrvatski beskućnici. Knin je još 1960.g. bio grad sa većinskim hrvatskim stanovništvom. Priča mi jedan Hrvat, rođeni Knjninanin, koji je tih godina radio na željeznici, kako su ga Srbi čestim premještanjem službe izvan Knina u stvari natjerali na odlazak. Sada se vraćaju bez imalo kajanja, a o njihovoj potrebi da budu operativni u otkrivanju nestalih, počinitelja ratnih zločina ili razminiravanja terena, nema niti govora. Napr. na televiziji se u vijestima prikazuje kako netko (teško je pogoditi tko?) reže i odnosi žicu i stupove kojima su obilježena minska polja. Samo u posljednjih tjedan dana u knin-

No, danas nam je prisjetiti se još jednom s radošću, najizvodenije opere hrvatskog glazbenog kazališta, a uz Zajčeva "Nikolu Šubića Zrinjskoga" djela koje je nedvojbeno najdulje u srcima svih ljubitelja domaće glazbene scene. Dakle, "Ero", iz skladateljskoga pera meštra Gotovca, i libretističkoga knjižvenika Milana Begovića, nađen slučajno u čitanci Gotovčene starije kćeri i nakon dvije godine i sedam mjeseci rada oživotvoren zauvijek kao jedna od najboljih komičnih opera u svekolikoj literaturi toga žanra.

"Zagreb, 8. svibnja 1935., 22 sata i 47 minuta. Hvala Bogu", zapisao je autor na zadnjoj stranici partiture. Samo osam godina kasnije, prigodom gostovanja "Ere" u Beču, slavni Richard Strauss rekao je autoru: "Hrvati mogu biti ponosni ovim djelom..."

I doista prateći samo Erinu kronologiju iskazanu brojkama u proteklih šest desetljeća, čini se da nema primjera koji je tako predstavljao Hrvatsku u svijetu. Libreto "Ere" preveden je na devet jezika (slovenski, mađarski, češki, slovački, bugarski, talijanski, engleski, njemački i finski), igran u osamdesetak svjetskih kazališta, a prva inozemna premijera bila je u Brnu već 1936., prva njemačka u Karlsruheu 1938., a među mnogim izvedbama valja tek izdvojiti tri sezone u Berlinskoj državnoj operi kao i dvije sezone u Bečkoj narodnoj operi.

Gotovo je nemoguće ustvrditi koliko je uopće izvedaba "Ere" bilo do danas, brojke se svakako penju do nekoliko tisuća predstava, gledala ga je i publika London, Rima, Kaira, Moskve, Soluna, Praškog proljeća, Bečkih svečanih tjedana..., a ovih se dana, u povodu 60. godišnjice praiizvedbe, naš "Ero" po tko zna koji put mogao čuti u emisijama austrijskog radija. Izvornik partiture pohranjen je u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu, autograf skica nalazi se u Austrijskoj nacionalnoj biblioteci pod signaturom Mus.Hs.40.874, a djelo štiti ugledna svjetska izdavačka kuća "Universal edition" iz Beča.

Dakako da Gotovčeva domicilna kuća Hrvatsko narodno kazalište, unatoč mlakom prijemu kritike po praiizvedbi tijekom dodanašnjih šest desetljeća postavljalo "Eru" u niz navrata. Jedanaest puta od 1935.Godine do danas s ukupno 610 izvedaba u njegovim se postavama doslovce izmijenilo nekoliko generacija vrhunskih hrvatskih umjetnika. Praiizvedbom je ravnao sam autor koji je vodio i tri slijedeće premijere, a potom su ga zamijenili, među mnogima, i slovenski dirigent Samo Hubad, potom Nikša Bareza, Pavle Dešpalj, Zoran Juranić i mnogi drugi. Praiizvedbenu režiju vodila je legendarna Margareta Froman, koja je ujedno postavila koreografski i znamenito završno kolo, do danas na sreću nepromijenjeno (osim jedne usputne i nesretne intervencije), a potom je redateljsku palicu preuzeo Tito Strozzi, pa Nando Roje, Vladimir Ružđak, Stanko Gašparović, Vladan Švacov, Petar Šarčević i Krešimir Dolenčić u čijoj se postavi djelo danas prikazuje. Zanimljivo je da kazališni plakat s praiizvedbom ne navodi autora kostima, ali se zato kao scenograf pojavljuje Marijan Trepše, dočim su od premijere 1954. godine kostimi Inge Kostinčar do danas ostali modelom i uzorom autentičnoga ruha Gotovčeva djela.

Interpreti "Ere" posebna su priča, oni su dio tradicije i najljepših uspomena iz "zlatnoga" doba Zagrebačke opere, počem od onih s praiizvedbe tenora Marija Šimenca u naslovnoj ulizi, potom Gite Đuranec u ulozi Đule, Josipa Križaja kao gazda Marka, Ančice Mitrović u liku Dome i Lea Mirkovića u ulozi mlinara Sime. Križaj je godinama ostao legendarni

"Ero" na konju, HNK

Marko, a u toj se ulozi među mnogima pamte i Dragutin Bernaredić, Tomislav Neralić, Ante Mijač i Franjo Petrušanec; nezaboravna Doma bila je Marijana Radev; u galeriji interpretacija uloge mlinara godinama je osvajao Tugomir Alapović, a najviše je bilo izvrsnih Đula, od Nade Tončić, Vere Grozai, Mirke Klarić. Branke Stilinović sve do Branke Beretovac-Vondraček, koja ovu ulogu tumači niz godina i još uvijek očarava svježinom svog tumačenja. Naslovni pak lik oduvijek je bio "kamen smutnje" u tenorskom "fahu" Kao da je Ero bio predodređen za tenore slavenskoga podrijetla. Nakon Šimenca, godinama je tu ulogu izvanredno pjevao Josip Gostič, potom Noni Žunec, Josip Šutej i danas Janez Lotrič, a uz njih i nekoliko bugarskih tenora, Stojan Kolarov i Nikola Marinov. I pjevački i glumački vrlo zahtjevan, Ero je, kažu, tenorima zadavao velike muke, mnogi su zazirali od njegovih visokih tonova tvrdeći da se to "ne da" onako uspuhano pjevati nakon trke i zbrke koju Ero stvara na sceni!

Uz "Eru" su vezane i mnoge anegdote, zgodne i manje zgodne za ovakovu prigodničku priliku, no svakako su neodoljive priče o konjima bez kojih se niti jedna bolja izvedba "Ere" ne može ni zamisliti. U nekim postavama tih plemenitih životinja nije bilo, naravno zbog besparice kažu, ali nije bilo ni jabuke, ni "urezana srca dva" - zbog raznoraznih modernističkih redateljskih zamisli od kojih se starom Gotovcu koža ježila. No, vratimo se konjima i spomenimo zgodu o uvrijeđenoj primadoni Đuli, koja je odbila razgovor za novine riječima: "Idite i intervjuirajte konja, jer on ima veći honorar nego ja plaću...!"

Bilo kako bilo, u besparici ili ne, tek "Ero" je ostao na hrvatskoj glazbenoj sceni zahvaljujući neporecivim vlastitim umjetničkim vrijednostima, vedroj, sunčanoj i srčanoj Gotovčevoj glazbi, sjajno duhovitom Begovićevom libretu, jedinstvenom spoju dviju kazališnih osoba koje su sa vršenim poznavanjem opere dramaturgije stvorile djelo u kojem nema niti jednog suvišnog ni takta ni zareza. "Ero" je odolio svim "izmima" i stilovima nastalim prije i nakon te opere. Utaborio se u sintagmi "nacionalnog glazbenoga izraza" koji do dana današnjega nije dobio suvislo tumačenje. A činjenicom ostaje njegova unutarnja energija, vitalnost, zdravlje te opere koja u gledateljskoj svijesti zri poput staroga vina. Što stariji - to bolji, to uvjerljiviji, kao zalag jedinog istini u umjetnosti - zalag talentu.

(Hrvatski iseljenički zbornik, 1995/96)

MILKA TRNINA - HRVATSKI SLAVUJ

Ne umanjujući ničiji doprinos, ipak moramo ustvrditi da je jedna od najvećih u svijetu opere, bila i jest, hrvatska pjevačica Milka (Katarina) Trnina, poznata u svijetu i kao Termina.

Dva je desetljeća oduševljavala publiku Europe i Amerike svojom umjetnošću, dvadeset je godina suvereno dominirala najvećim svjetskim opernim pozornicama. Ali put iz Vezišća (Donji Sip, Moslavina), gdje je Trnina rođena 19. prosinca 1863. kao kći seoskog posjednika, do glazbenih metopola, bio je ispunjen intenzivnim radom i samoprijegorom. Sa šest godina dolazi u Zagreb, u kuću svog ujaka poznatog književnika Janka Jurkovića, koji joj je bio skrbnik i savjetnik. Već je zarana pokazivala izrazit smisao za glazbu, a ljepotu njenog glasa otkrila je slučajno obiteljska prijateljica i pjevački pedagog Ida Winberger - Brkić, kada je Milki bilo 13 godina. Poslije Zagreba, Milka odlazi na konzervatorij u Beč, gdje je među njenim učiteljima bio i poznati osječki pedagog prof. Josef Gonsbacher.

Prvi zapaženiji nastup devetnaestogodišnje djevojke bio je u Zagrebu 11. travnja 1882., gdje se kao debitant predstavila ulogom Amelije u *Krabuljnom plesu*. Uspjeh je bio neočekivan, zagrebačka je publika s najvećim

Milka Trnina

oduševljenjem primila mladu početnicu, nadajući se da će konačno jedna domaća pjevačica zamijeniti strane primadone koje su dotad dominirale opernim izvedbama na pozornici starog gornjogradskog kazališta. No, na-

pretijesna za tri kazališta pod istim krovom (Dramu, Operu i Balet). Unatoč svemu, stari i novi Zagrepčani od milja je zovu samo “kazalištem”, ponose se njome čak i ako nikad nisu prekoračili njezin prag. Oni koji je redovito pohode znaju da se u njoj svake večeri, milošću muze Talije i umijećem njezinih štitenika, zbija pretvara u pričine, a pričine u zbilju. Tankoćutnije duše vjeruju kako kupolu Helmer-Fellnerova zdanja napučuju dobro duhovi Fijana, Strozziya, Dujšina, Konca, Fromanice i drugih nekoć slavnih umjetnika, bdijući nad stvaralačkim mukama i bodreći svoje nasljedovatelje na pozornici HNK. Za druge, to je samo duh tradicije i uljudbena obveza prema stečenom ugledu.

Bilo kako bilo, stoljetna ljepotica je primila 1995. godine zaslužene rođendanske čestitke!

Ivan Mrduljaš, Hrvatski iseljenički zbomik 1995/96

Cuveni zastor Vlahe Bukovca “Hrvatski preporod”

HRVATSKA OPERA

Hrvatska opera bilježi početak 10. lipnja 1846. praiizvedbom opere *Ljubav i zloba* V. Lisinskoga. Kao daleke predhodnice hrvatske glazbene scene (i kazališta uopće) mogu se smatrati izvedbe liturgijskih drama, odnosno crkvena prikazanja isusovaca sve do XVIII. st., kao i izgubljeno djelo “*Atalanta*”, što ga je 1629 u Dubrovniku napisao J. Palmotić, a uz glazbu L. Courtoysa mlađeg. U XIX. st. sukladno nacionalnim težnjama i u drugih slavenskih naroda (1836. nastaje prva slavenska opera “*Ivan Susanjin*”, M. Glinke), javlja se i potreba za autentičnom hrvatskom operom. Zamisao se ostvaruje u okvirima narodnog preporoda, na plodnu tlu ilirskog zanosa. Postupno je oblikuje niz događaja, među ostalim 1835. u sklopu predstave *Die Magdalenen Grotte bei Ogulin* J. Schweigerta pjeva se budnica “*Još Hrvatska nij’ propala*” F. Livadića; tri godine poslije glazbeni diletanti prvi put pjevaju arije iz njemačkih i talijanskih opera na hrvatskom jeziku, a 1840. izvodi se prva dramska predstava na hrvatskom, junačka igra s pjevanjem “*Juran i Sofija*” ili “*Turci kod Siska*” I. Kukuljevića Sakcinskog, na glazbu F. Livadića. U takvu okruženju nastaje “*Ljubav i zloba*” djelo ranoromantičnoga opernog stila, čija praiizvedba izaziva oduševljenje i upozorava na neprijepomi dramski talent Lisinskog. Nedugo potom on sklada i drugu svoju operu “*Porin*”, također na libreto D. Demetra, ali djelo čeka praiizvedbu sve do 1897. S “*Porinom*”, zrelim djelom Lisinskog, započinje svoj put hrvatska velika herojsko-romantična opera, koju nastavlja Ivan pl. Zajc svojim trolistom *Mislav* (1870), *Ban Leget* (1872) i *Nikola Šubić Zrinski* ((1876). Iako se Zajc, zbog svoje talentirane glazbene naobrazbe i dugogodišnjeg boravka u Beču, ne nastavlja izravno na naglašeni nacionalni glazbeni izraz Lisinskog, njegove su tri glavne operne tematike od kojih neke stranice pripadaju duhu nacionalnog izraza. Zajc je najplodniji hrvatski operni autor, “*Nikola Šubić Zrinski*” do danas ostaje najpopularnijom hrvatskom operom, a u vrijedna djela ubrajaju se i njegove opere vedra ugođaja “*Lizinka*”, “*Zlatka*”, “*Gospoje i husari*” i dr.

Do kraja XIX st. i u prvim godinama XX. st. javlja se nekoliko hrvatskih autora s novim operama: Dj. Eisenhut (*Sejслав ljuti*), B. Versa (*Cvijeta*), S. Albin (*Maričon*). Drugo znakovito razdoblje hrvatske opere, nakon Lisinskog i Zajca, smješta se u 1911. pojavom opere “*Oganj*” B. Berse i “*Povratak*” J. Hatzea. Prvi - slijedeći načela opernoga kazališta R. Wagnera i R. Straussa (sastav lajtmotiva, moderna orkestracija) a drugi - operni verizam svojega učitelja P. Mascagnija - pripadaju vremenu hrvatske glazbene moderne u kojem opera dobiva suvremenija libreta i skladateljska izražajna sredstva. U opusima ovih skladatelja naći će se još

vrijednih djela: “*Postolar iz Delfa*” (1914), komično-fantastična Bersina opera, te “*Adel i Mara*” (1932), romantična Hatzeova opera.

Treće važno razdoblje hrvatskoj operi donosi ponovni uzlet nacionalnog u nizu djela zapaženih autora: B. Širola (*Čitara i bubanj*), F. Lhotka (*Minka*), L. Šafranek-Kavić (*Medvedgradska kraljica*), A. Dobronić (*Udovica Rošlinka*), K. Baranović (*Striženo košeno*). Godine 1933. Karlo Odak sklada operu “*Dorica pleše*” temeljenu isključivo na međimurskim motivima, a 1935. praiizvodi se (uz tada slabi uspjeh) do danas najbolja i najpoznatija opera narodnog izričaja “*Ero s onoga svijeta*” Jakova Gotovca. Glazba jarkih boja i duhovit libretto M. Begovića urodili su najizvođenijom hrvatskom operom u inozemstvu. Glazbenoj sceni Gotovac ostavlja i lirsko-romantičnu “*Moranu*” (1930), povijesno-glazbenu dramu “*Mila Gojsalića*” (1951) i druga djela.

U daljnjem tijeku hrvatske opere nastaju djela različitih stilskih određenja, među mnogima valja izdvojiti “*Adelovu pjesmu*” I. Paraća (1941) i “*Sunčanicu*” B. Papandopula (1942), komičnu operu “*Pomet, meštar od ženidbe*” (1944) I. Lhotke Kalinskog i realističnu glazbenu dramu “*Ekvinocij*” I. Brkanovića (1945). Opere pišu i D. Savin, T. Vidošević, B. Bjelinski, I. Tijardović i dr. Suvremenijim glazbenim jezikom s elementima istarskog folklora progovara N. Devčić u “*Labinskoj vještici*” (1957). Majstor klasičnog izraza i vrhunske instrumentacije Stjepan Šulek obje svoje opere “*Koriorana*” (1958) i “*Oluju*” (1969) sklada prema Shakespeareovim djelima.

Suvremeno doba hrvatske opere velikim je djelom vezano uz Muzički biennale Zagreb. Osebnim glazbenim i izražajnim koracima kreće M. Kelemen u komornoj operi “*Novi stanar*” (1964) prema Ionescu, koje djelo pripada teatru apsurdna, opera “*Opsadno stanje*” (1969), prema Camusu, pripada teatru prosvjeda, a pera balet “*Apokalipsa*” (1978), prema Arrabalu, totalnom teatru. Suvremenom glazbenom kazalištu pripada i djelo “*Victor Hugo - sam protiv svih*” (1971), podnaslovljen kao “glazbeni plakat”, I. Maleca. Hrvatsku glazbenu scenu svojim djelima obogaćuju i Miro Melamarić operom “*Ljubav don Perlimplina*” (1975) te I. Kuljerić djelima “*Moć vrline*” (1977) i “*Richard III*” (1987). Glazbeno-scenski misterij “*Prazor*” R. Radice (1993) posljednje je u nizu djela pluralističkih ideja i određenja hrvatskih autora na glazbenoj sceni.

I blista naše kazalište pod suncem....

Šest desetljeća Gotovčeva “Ere”

NEKOLIKO TISUĆA PREDSTAVA, PRIJEVODI NA DEVET JEZIKA, PREMIJERE U OSAMDESETAK OPERNIH KUĆA DILJEM SVIJETA - BILANCA JE NAJIZVOĐENIJE HRVATSKE OPERE KOJA JE PRAIZVEDENA 2. STUDENOG 1935. GODINE.

“I opet je jedan hrvatski kompozitor uzalud napisao operu...” Bio je to zaključak kritičara “Jutarnjega lista” iz Zagreba u povodu praiizvedbe opere “*Ere s onoga svijeta*” Jakova Gotovca. Danas, šest desetljeća od onoga 2. studenoga 1935. godine, znamo da je upravo ta rečenica označila jednu od najvećih, ako ne i najveću zabludu u hrvatskoj glazbi uopće, zanemarimo li, dakako, životni put i povijest ubogoga Vatroslava Lisinskoga koji je umro anonimno, u bijedi, ne dočekavši počasti koje mu s pravom pripadaju kao autoru prve hrvatske opere.

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 79, 31. III. 2001.

skoj se bolnici nalazi jedan hrvatski gardista i jedan pirotehničar, obojica stradali od mina. Nismo još doživjeli da su se Srbi napr. prihvatili razminiravanja. Ako im se već tako bespogovorno oslobađaju stambeni prostori, zašto se napr. Srbi ne bi vraćali pod uvjetom da najprije razminiraju ono što su tako bezočno u Hrvatskoj zagadili? Neskloni razminiravanju, skloni su i dalje ispadima poput Đapića u Lapcu u svezi iseljavanja iz stanova Hrvata i promjena hrvatskih imena ulica, te umjesto programa razminiravanja već prijeti kako će mijenjati uskoro i nazive ulica u Kninu. Naravno, perfidno razmišljajući kako će na slijedećim izborima Srbi ponovno postati apsolutna i vladajuća većina. Zato im intenzivan program ponovnog iseljavanja mladih hrvatskih obitelji dobro odgovara.

U Kninu 20 posto stanovništva živi koliko-toliko normalno, a 80 posto je na rubu ili ispod ruba egzistencije. Knin je najmlađi grad u Hrvatskoj s prosjekom starosti 29 godina i sa 220 prvopričesnika na godinu. Ali radi neimaštine posla u samo posljednjih godinu dana 1200 mladih Hrvata već je iselilo iz Knina. Za Knin i sve njegove stanovnike najgore će biti ako taj grad i dalje ostane socijalni i humanitarni problem. Knin je u stvarnosti gospodarski problem, ali i problem nepravilne raspodjele državnih sredstava lokalnoj upravi. Knin je za vrijeme prošle vlasti dobivao 9,5 milijuna kuna iz godišnjeg proračuna, što je i tada bilo premalo za sve potrebe, a danas dobiva samo 3 milijuna kuna. Knin je bez dječjeg vrtića, a samo stavljanje u funkciju dječjeg vrtića u gradu Kninu koštalo bi 2,5 milijuna kuna.

ISELJENICI I VLADA U KNINU

Hrvatski su iseljenici, iako se danas po sadašnjoj vlasti nažalost žele zakonski posve isključiti iz domovinskog institucionalnog utjecaja, političkog i gospodarskog života, pokazali i opet visoku solidarnost s onima kojima su najpotrebniji - Hrvatima u domovini, gladnima i nezaposlenima u Kninu. Iseljenici povratnici i oni koji su još uvijek u iseljeništvu, su ti koji su preko spomenute elektronske mreže cijelu humanitarnu akciju za gladne intenzivno pokrenuli, žele isto tako pokrenuti i gospodarske inicijative za otvaranje novih radnih mjesta u Kninu. Jer

Vijesti iz medicine:

LOVRANSKI LIJEČNICI PRVI PUT SAMOSTALNO TRANSPLANTIRALI BEDRENU KOST IZ VLASTITE KOŠTANE BANKE :

Koštani transplantati iz inozemstva više nam ne trebaju

Liječnički tim bolnice u Lovranu, koji čine ravnatelj prof. dr. Damir Matovinović, prof. dr. Boris Nemec, prof. dr. Radovan Milelić, prof. dr. Ratko Salamon i prof. dr. Veljko Šantić, samozatajno obavlja jedinstvene zahvate u Hrvatskoj. Pioniri transplantacije kostiju u našoj zemlji (1981. obavljena je prva) odlučili su nabaviti spremnik i osnovati vlastitu koštanu banku. Ona je osnovana još 1985., kad se počelo sa živućim donatorima, a 1992. uzet je ligament s kosti. Lovranska je bolnica sada jedina u kojoj se obavljaju transplantacije cijele bedrene kosti, nadlaktične kosti, pola zdjelice. Tim se dodatno educirao u Bologni, gdje su doznali sve o tomu kako uzeti, spremiti i pripremiti transplantat. Dosad su transplantati nabavljani iz Moskve i Miamijsa, pa su tako troškovi nabave jednoga transplantata bili oko 3000 USA dolara.

Prošloga je tjedna u lovranskoj bolnici prvi put obavljena transplantacija, 50-godišnjoj pacijentici oboljeloj od sinovialnog sarkoma, pomoću kosti nabavljenic iz Rijeke, što znači da su postali posve autonomni. Kost je pohranjena u banku i slučaj je htio da odgovara pacijentici sa zloćudnim tumorom, rekao nam je dr. Salamon, koji je obavio zahvat. Transplantacija je trajala oko tri sata, a presađena je bedrena kost. Pacijentica K. F. potvrdila nam je kako se nakon zahvata odlično osjeća: - Dobro se osjećam, danas sam prvi put hodala pomoću štaka. Nadam se skorom izlasku iz bolnice. I moram reći da sam silno zahvalna cijeloj ekipi liječnika.

Prof. dr. Matovinović kaže kako Hrvatska u transplantaciji bubrega, koštane srži, srca i jetre drži korak sa Zapadom.

- Počeli smo s transplantacijom još 1981. Već su tada postojali kadar, znanje i uvjeti, ali kosti smo morali nabavljati iz inozemstva. Sada smo autonomni, nije nam više potrebna pomoć sa strane. Obavljamo masovno transplantacije ne samo kod koštanih tumora nego i rekonstrukcije

poznata je ona najbitnija potreba Hrvata u Kninu - pravo i mogućnost rada i zapošljavanja, koju su im Srbi na vlasti u tom gradu posljednjih 50-tak godina sustavno i smišljeno onemogućavali.

I dok je grupa iseljenika, poslije otvorenja javne Caritasove kuhinje, u poglavarstvu grada Knina razgovarala o gospodarskim mogućnostima i programima zapošljavanja, došla je iz Zagreba vijest da je hrvatska Vlada odlučila 29. ožujka održati svoju sjednicu u Kninu! Time je u stvari još jednom potvrđena djelotvornost elektronske mreže, koja je pokrenula medije - a mediji Vladu! Vlada jednostavno nije mogla više ignorirati taj sve istaknutiji socijalni i gospodarski problem. Zato je najavila da će u Kninu zasjedati 29. ožujka i donijeti važne odluke o pokretanju gospodarstva i otvaranju radnih mjesta. Kao i u Domovinskom ratu, u najkritičnijem času, hrvatski iseljenici ponovno prepoznaju situaciju ‘biti ili ne biti’. Međutim pomoć iz domovine, ali posebno iz iseljeništa, dolazi s porukom: ‘Hrvati u Kninu - ostajte u svojim domovima i ne iseljavajte ponovno’. Od onih tko vas potiče na preseljenje u treće zemlje, a posebno od hrvatske Vlade, zatražite javno i glasno osiguranje svojih radnih mjesta u Kninu! Vlada to može učiniti jednostavnim potezom - predajom industrijskih i gospodarskih nekretnosti iz državnog vlasništva u nadležnost raspolaganja poglavarstvu grada. Ili otvaranjem javnih radova na obnovi industrijskih pogona, izgradnji stambenih objekata ili izgradnji kninske cestovne obilaznice. Poglavarstvo će pak davanjem jeftinih ili besplatnih koncesija odabrati one poduzetnike, koji će ponuditi najveći mogući broj novih radnih mjesta. Vlada koja iz Zagreba dolazi u Knin, u stvari je i obećala otvaranje novih radnih mjesta još u svojoj predizbornoj kampanji. Bilo je dosta izgovora, u Kninu treba pokazati konkretne sposobnosti. Vlada se iz Knina ne može i ne smije vratiti u Zagreb s pustim obećanjima, već samo s konkretnim zaključcima i akcijama koje će odmah i početi provoditi. U Kninu, Vukovaru, Hrvatskoj Kostajnici i Pakracu, svaka hrvatska Vlada kao i ova sada aktualna, polaže svoj nacionalni test, test svoje odgovornosti i test svoje sposobnosti. Ako ništa drugo, neka se barem to zna unaprijed.

kuka, bedrene kosti, zdjelice. Osobito kod rekonstrukcije kuka, gdje su i defekti veći, pa se često ne mogu riješiti protezom - kaže prof. dr. Matovinović.

Prof. dr. Veljko Šantić, koji vodi koštanu banku, napominje kako pri transplantaciji kostiju tipizacija tkiva nije odlučujući faktor. - Kost se pohranjuje na - 80 Celzijevih stupnjeva, na temperaturi na kojoj prestaje svaka reakcija u stanici. Prije zahvata vade se svi potrebni laboratorijski nalazi. Strogo se držimo europskih standarda - ističe prof. dr. Šantić.

Prvu je transplantaciju u Lovranu obavio prof. dr. Nemec, kad je uklonjen tumor u samoj kosti. Tadašnja metoda bila je amputacija, no nabavom kosti iz Moskve prof. Nemec obavio je prvu transplantaciju bedrene kosti, nakon koje se rodila ideja o osnivanju vlastite koštane banke. (Večernji list)

Neka se i Vaš glas čuje....

Pišite, kritizirajte, hvalite, iznosite svoje mišljenje - naše su vam stranice otvorene!

Anonimna pisma ne objavljujemo. Važno je napomenuti da sva pisma moraju sadržavati podatke o autoru koji pak, na njegov zahtjev, mogu ostati poznati samo redakciji.

Objavljena mišljenja i gledišta nisu stav Uredništva. Uredništvo pridržava pravo kraćenja, opreme i obrade pisama.

Čitatelji HRVATSKE ISKRE, šaljte nam pisma na uredništvo 1137 Centre Street, Thornhill, Ont. L4J 3M6, Canada ili na i-mail: iskra1@look.ca

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 79, 31. III. 2001.

Stranica 15

Mojim očima (i srcem).....

“Danas idemo u kazalište.” To je bila ona čarobna rečenica koja nas je, dok smo živjeli doma u Zagrebu, uvijek oduševila onim što će se dogoditi. Pitate li nekog starog Zagrepčana, ali i Varaždince, Osječana ili Riječana što za njih znači njihovo kazalište - svatko od njih nasmiješit će se jednim određenih izrazom sreće i ponosa i zadovoljstva. Naše Kazalište - ponos je svih nas, i nije potrebno tome imenu išta dodati - jer “Kazalište” označava određeno kazalište, u ovom slučaju Hrvatsko narodno kazalište na trgu u sredini grada, no ime tog trga ne ćemo spominjati, nije nam drago.

A koliko je kazalište ponos za svakog od nas - teško je izreći. U riječ “kazalište” toliko je pojmova uneseno, toliko uspomena, toliko zadovoljstva da je teško čak i govoriti o toj riječi bez da se čovjek ne unese u sjećanja koja vas nose tamo gdje koji puta ni ne želite otići. Sjećamo se onda raznih stvari koje su vezane s tim odlaskom u kazalište, recimo “klajda za kazalište”. Za vas koji niste živjeli u Zagrebu, to je “posebna haljina za kazalište”, koju niste smjeli niti pipnuti za bilo koju drugu svrhu. Samo pogled na tu haljinu je značio nešto posebno - dan za koji ste se spremali (u mašti) dulje vrijeme, i jedva ste progutali večeru, pa onda ona priprema posebna frizura (pa ne ideš u kazalište bez frizera, kaj ti pada na pamet!) - pa onda se oblači haljina, i posebne čarape, a cipele su isto posebne, koje se uglavnom ne nose nigdje osim za tu priliku. I onda odlazak prema Kazalištu.

Kako su predstave počimale obično oko 8 sati navečer, svjetla grada se već polake pale, i tamo na tom trgu uljane lampe su već uvelike zapaljene tako da taj trg dobiva jedan čarobni izgled posebne ljepote koja vam se ureže duboko u srce, da se nikad ne zaboravi. Kroz sumaglicu jesenje ili zimske večeri vide se obrisi Pravnog fakulteta, pa onda Leksikografskog zavoda, nazire se i gimnazija (sada Mimara), pa onda preko puta Tucman, pa onda na lijevo od vas je Kazališna kavana, a iz Praške ulice samo nadolaze lijepo obučeni ljudi, jer u kazalište se ne ide bilo kako. Kazalište je posebno mjesto gdje se i oblekom pokazuje koliko štuje rad pjevača ili glumaca.

I onda ulazak u predvorje... kad naglo shvatiš kako si ti samo jedan od mnogih generacija ove zemlje koji su prolazili i prolazit će kroz te prostorije u prekrasnu dvoranu.... a unutra vas dočekuje raskošno rasvjetljena dvorana, sva blješteća u sjaju svjetla ogromnog lusteru, čija ljepota nas ostavlja bez daha.

I ako ste sretnik, pa ste dobili karte za posebnu premijeru pred vama je jedan od pet prekrasnih zastora koji svojom ljepotom i značenjem pridone svakoj posjeti kazalištu. I opet naglašavam, ako ste sretnik - pa je pred vama zastor Vlahe Bukovca, Hrvatski preporod... onda ste zaista sretnik! Nažalost, ja sam taj zastor vidjela samo na slikama, i vjerojatno ga nikad neću vidjeti, a ljudi mi govore: “Ah, koja je to ljepota....!”

A dvorana se polako puni ljudima: starijim (koji će sutra vjerojatno puno manje jesti - no danas su tu, u svijetu snova i glazbe) i mladima, koji još ne shvaćaju vrijednost ovog događaja i tu su po naredbi mame ili bake. No, mame i bake, ne gubimo nadu: i ti naši mladi vrlo brzo shvate koliko smo bogatiji s našim Kazalištem, posebno drugi dan kad se pohvale u školi ili na fakultetu: “Znaš, jučer sam bil v Kazalištu!” i najednom vidi gotovo zadivljen pogled sugovornika, s uzdahom, “Blago tebi!”

Stariji obično sjede u parketu, poneki (imućniji ili s boljim vezama - a kako bi mi Hrvati bez toga?) u ložama sa strane (pa izvijaju glave nek drugi vide ‘gdje mi sjedimo, ha!’), dok mladi trče gore u galerije ili u “kokošinjac” - tamo gdje se stajalo, govori moj prijatelj. I nastavlja: “Tamo se (a moj prijatelj je onaj “za vrijeme II. svjetskog rata”) moglo naći svaku vrstu ljudi, ponajviše studenti, bohemi, pa studenti glazbene akademije, koji su znali nositi i partiture i slijediti note pod svjetlom džepne baterije’, pa mlade djevojke čije su mame zadnje novčেকে dale za kartu. A tamo nije bilo lako stajati: koji puta su vas pritisnuli uz ogradu i jedva ste disali, no prigovora nije smjelo biti - jer, “kaj ti pada na pamet, i ja moram vidjeti, stisni se malo, dušica draga!” A moja prijateljica mi priča kako su se mnogi pjevači doslovno bojali “onih” na najjači i najjači kritičari, koji su svoje oduševljenje ili negodovanje vrlo gromko izražavali - pljeskom ili fućkanjem!

Kaže mi ta ista prijateljica kako je kazalište bilo u stvari i “škola za lijepo ponašanje”: prije nego što je odlazila, mama bi po ne znam koji puta rekla: “I bomboni se NIKAD ne odmotavaju u kazalištu, a kad ideš na svoje mjesto okreni se prema ljudima kraj kojih prolaziš” itd. No, mama nije možda ni znala da su se ti mladi možda još više bojali redara u kazalištu, koji je one koji se nisu lijepo ponašali, ili su pravili nered - jednostavno

potjerao van iz kazališta. I zamisli sramote! Cijeli Zagreb je odmah znao!

A ti “mladi” (danas malo stariji) sa galerije još pamte te doživljaje, kad su gledali u lože gdje tko sjedi, pa kako tko izgleda i kak je obućen, pa onda kako oni iz “šurne” uređuju nokte za vrijeme pauze (no moralo se drugi dan reći ‘bili smo u kazalištu’), pa onda pogled u glumačku ložu je pokazivao one koji su se “rastapali” samo na pojavu drugih pjevača, ili obratno.

A kazalište je izgleda uvijek puno. Kad sam dolazila u Hrvatsku, uvijek sam probavala kupiti kartu i jednostavno nije bilo niti jedne, osim vjerojatno “karte više”. Priča mi moj prijatelj da je čak i za vrijeme onog prvog rata kazalište uvijek bilo puno, usprkos ratnim nedaćama i događalo se da se koji puta predstava trebala prekinuti zbog zračne uzbune, no to nikoga nije sprječavalo da ne ode. I zamislite moj prijatelj je tada, kao mladi dečko znao ići u kazalište čak dva puta tjedno - kao da su njegova mama i tata slutili da nakon 1945. njegova noga neće više nikada ući tamo! Ipak, ono što su mu dali tada, dva puta tjedno u kazalištu (a vjerojatno su se žrtvovali zbog njega) - ostalo je u njegovu sjećanju zauvijek, i ta glazba, i ljepota zastora i osjećaja kulture i nacionalnog ponosa obogatili su ga za cijeli život i iako si želi još jednom ući u kazalište (i tko zna hoće li doći do toga, jer vrijeme neumoljivo trči) - u njemu žive izvanredne uspomene, koje su mu omogućili njegovi roditelji, i za to im je vječno zahvalan.

I jasno, svatko od nas ima svoje uspomene. Ja se kao dijete sjećam Noni Zunece u ulozi “Ere”, istoimene opere koju sam stvamo voljela, dok moja prijateljica priča o Neraliću kao “Eri”. Moji prijatelji spominju “Nikolu Šubića Zrinskog” i onog posebnog zanosa kad je Zrinski pjevao “U boj, u boj” i cijela dvorana je upravo “pjevala” sa njim.... Kaže moj prijatelj, “Uspomene koje nosim iz kazališta nezaboravne su. Sve sam volio: i balet, i operete, i drame i opere. Sjećam se još danas opemih pjevača kao što su Gostić, Solari, Ruže Cvjetičanin, pa onda Dubravka Dujšina, Vike Podgorske, Tita Strozija....!”

I onda dolazi, pauza, kak se to zove ‘interval’... I to je isto događaj, kad su mlade damice tako uzbuđene da se uzvrpolje, jer “svi ih vide”, a mladi dečki, kako moj prijatelj kaže ‘dobro su bili svi oblašeni (za vrijeme onog rata), barem su imali tamno odijelo, bijelu košulju i kravatu i tadašnji hit mode “špacerice”. I taj “interval” bio je jako važan, gdje su se naše dame znale pokazati u svojim kazališnim klajdama usprkos ratnom vremenu, jer držalo se do mode”. U to vrijeme još se možda i malo imalo, no u moje doba (a ja sam vam ratno dijete) dakle, nakon rata - malo tko je imao, no za “kazališne klajde” moralo je biti, iako se ta “klajda” oblašila tako rijetko! Moja prijateljica mi govori kako su se oni s galerije tada morali “proš-pancirati” među onim posjetiteljima koji su sjedili u ložama (a u to vrijeme nosile su se šuš-kave podsuknje) - pa su tada bile u mogućnosti vidjeti cijele klajde onih koje su gledali u ložama za vrijeme predstave.

Kad je završila zadnja nota, i zamuknuo orkestar - cijelo kazalište, svi gledatelji su obično na nogama (a ne kao ovdje, gdje svi trče kako bi na brzinu sjeli u auto i nestali iz grada). Svatko je “crven” od oduševljenja, svi plješću umjetnicima, cvijeće pada ili je donešeno na pozornicu - jer umjetnik koji vam je dao svoje srce u operi treba biti nagrađen za te emocije koje će nas oduševljene sjećati na taj dan tjednima, ili godinama u slučaju mog prijatelja... I vraćamo se kući praznim ulicama, osvijetljenim misterioznim plinskim svjetlima, oduševljeni onim što smo čuli, zahvalni umjetnicima da su s nama podijelili taj Božji dar glasa ili glume, i ispod glasa pjevušimo poznate melodije koje nam još i sada zvone u ušima....

I danas, u ovoj dalekoj Kanadi da me netko pita što bi željela danas više od svega, znala bih: ući samo na tren u Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, i još jednom kratko doživjeti onaj poseban osjećaj koje doživljavaju moji Zagrepčani ili Osječani, ili Varaždinci, ili Riječani ili Dubrovčani koji su na nekoj predstavi ovog trenutka! Blago njima!

Valentina

Ero s onoga svijeta, jedna scena na HNK

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 79, 31. III. 2001.

O stoljetnici zgrade HNK u Zagrebu: DOM GLUMIŠNIH PRIČINA

Na vjerojatno najljepšem zagrebačkom trgu, obrubljenom palačama Rektorata, Hrvatskog učiteljskog doma, Akademije dramske umjetnosti, Muzeja za umjetnost i obrt i Hrvatskog leksikografskog zavoda, već stotinu godina propinje se zdanje Hrvatskog narodnog kazališta (HNK). Premda Zagreb već odavna ima desetak kazališta, samo njega svatko jednostavno zove - Kazalište. Svojom kupolom i kićenim, stupovljem urešenim pročeljima, zgrada HNK neizostavno je obilježjem grada na višebojnim poglednicama i vodičima putničarskih tvrtki i udruga. Puteljci oko nje obdan su prohodišta užurbanih prolaznika i staze za dječje biciklističke jurnjave, klupe uz njih odmorištem umornih i dokonih, a Meštrovićev Zdenac života okupljalištem mladeži. Obnoć, pale se kandelaberi i rasvjeta pročelja, buka ulice onemoća, pa zdanje poprima još slikovitije i velebitije obrise u igri svjetla i sjena. Tada sa svijlu strana trga pristižu gledatelji, Prozori Kazališta zablistaju pozivajući ih u predvorja i hodnike uokolo gledališta.

Ulazak u HNK natkrovljen je balkonom oslonjenim na masivne stupove, dok pristupno predvorje krasi pak mramorni potponji koji mu uz glavno i bočna stubišta daju impozantan izgled. Na prvom katu veliko je svečano predvorje raskošno oslikana stropa, s kristalnim svjećnjacima i zrcalima, štukaturnim uresjem zidova i brončanim poprsjima velikana hrvatskog glumilišta, radovima uglednih hrvatskih kipara. Posebice je ugodan i udoban svečani salon za goste u razini mezzanin-loža opremljen stilskim pokućstvom. Malobrojni znaju da su umiovaonik i školjka u njegovu nužniku izrađeni od skupocene majolike i obostrano oslikani, te predstavljaju rijedak primjer vrhunske primijenjene umjetnosti. Oprematelji zgrade Kazališta htjeli su i takvom potankošću dojmiti pokrovitelja proslave otvorenja Njegovo Carsko i Kraljevsko Veličanstvo Franju Josipa I., ali nema pisanih tragova jesu li u tome uspjeli! Gledalište potkovastog oblika (posve nalik većini srednjoeuropskih glumilišta nacionalnoga značaja) podijeljeno je na mjesta u parketu, tri kata loža, i na balkon a danas može primiti oko 950 gledatelja. Golemi kristalni svijećnjak ovješten je o raskošno oslikani strop, obrub otvora pozornice i ograde loža bogato su urešene pozlaćenim gipsanim figurama i ornamentima. Sjedalice su presvučene zagasitocrvenim baršunom, a takva je i “radna” zavjesa. Uz protupožarnu željeznu, HNK danas imade i pet svećanih zavjesa među kojima je nastarija i najslavnija ona Vlahe Bukovca poznata kao “Hrvatski preporod”. Unatoč činjenici da je praćenje zbivanja na pozornici otežano iz pojedinih dijelova gledališta (napose iz bočnih loža i s gornjih redova balkona), svaki posjetitelj mora biti zadivljen blistavošću i skladonošću nutrine kuće HNK, graditeljsko-opremateljskog suglasja cjeline i svake podrobnosti. Nisu je naši stari uzalud nazvali “hramom umjetnosti” i ponosili se njome.

No, spominjanje K.u.K. monarha odvodi nas početku priče o gradnji zgrade HNK. Povijest hrvatskog glumišta znatno je starija od naše slavljenice, seže do XI. st. i prvih zabilježenih crkvenih prikazanja. Kazališni život obdržavao se tečajem stoljeća na raznovrsne načine u pojedinim područjima Hrvatske, obično u okrilju sjemeništa uz poklade, zatim u izvedbama domaćih i stranih putujućih družina na otvorenim prostorima ili u svratištima, ali i predstave za zatvorene krugove u plemićkim dvorcima i građanskim palačama. Tako su se sačuvali pisani tragovi o nastupima nje-mačkih družina g. 1780. u gostionici u onodobnoj Pivarskoj ulici, potom u daščari na Harmici (današnji Trg Bana Jelačića), kao i u napuštenom samostanu klarisa u Opatičkoj ulici. Istom g. 1797. Zagreb dobiva lijepu i prikladnu dvoranu tzv. “Amadeovo kazalište” u onodobnoj Blatnoj, danas Demetrovoj ulici na Gornjem gradu. Velika dvorana na I. katu rabila se za zabave, plesove i kazališne predstave, imala je vrlo malu trokutastu pozornicu, sjedala u parketu i čak dva kata loža, a rasvjetu (nadasve skromnu) davale su lojanice i uljne svjetiljke. Brojni pokušaji svjedoče da su Zagrepčani izgleda, odista voljeli glumište i nastojali se gradnjom stalne kazališne kuće izjednačiti s drugim europskim gradovima. Tako je imućni trgovac Stanković, dobivši g. 1832. na bečkoj lutriji glavni zgoditak u iznosu od 30.000 dukata, odlučio sagraditi “pravo” kazalište. Dvije godine poslije, niknula je na uglu Markova trga i današnje Čirilometodske ulice velika jednokatnica, prva zagrebačka zgrada namjenski građena za glumište s gledalištem od 750 mjesta. U njoj je 10. lipnja 1840. izvedena i prva hrvatska predstava, Kukuljevićeva junačka igra “Juran i Sofija” ili “Turci kod Siska”, ali je tu ban Jelačić proglasio “rat Mađarima” g. 1848. na jednom od povremenih zasjedanja Hrvatskoga sabora. Poslije punih 60

Hrvatsko Narodno Kazalište u predvečerje

godina Zagrepčani su odlučili napustiti staro zdanje i sagraditi novo i moderno, primjereno rastu grada i građanske samosvijesti.

Zamisao je dugo sazrijevala. Potaknuo ju je g. 1871. Eduard barun Jelačić Bužimski, ostavivši oporukom imanje u Ugarskoj i zemljište na početku zagrebačke llice za gradnju pet kulturnih ustanova, među kojima i glumišta. Nekoliko godina kasnije, vladin savjetnik Mirko Halper Sigetski založio se u bana Ivana Mažuranića (bana-pučanina i autora glasovitoga spjeva “Smrt Smailage Čengića) za gradnju novoga kazališta, spominjući gradilište na mjestu potonje Prve hrvatske štedionice (danas Oktogon) i projektanta Hermanna Helmera. Ovaj je bečki arhitekt tada već sagradio jedno kazalište u Hrvatskoj - varaždinsko - i istodobno postao varaždinskim zetom. Mjesto gradnje ostat će gotovo 20 godina predmetom oštih, pa i žučljivih javnih parbi, jedino nitko nikada neće osporiti “spuštanje” u Donji grad.

Novi ban, grof Ladislav Pejačić, na nagovor novoga vladinog povjerenika, pravnoga stručnjaka (ali i dramatičara) Marijana Derenčina odobrio je g. 1881. sabiranje dragovoljnih prinosa za gradnju, a Sabor je donio “Zakon o građenju novoga zemaljskog kazališta”. Pothvat ipak nije ostvaren dok g. 1893. nije predstojnik Odbora za bogoštavlje i nastavu dr. Izidor Kršnjavi (zaslužan za otvaranje i gradnju niza kulturnih i prosvjetnih ustanova) zaigrao na taštinu bana Khuena Hedervarya. Povijesno zloglasni ban-madaron, kojega je u Saboru jedan hrvatski zastupnik “počastio vrtmjakom” želio se i gradnjom kazališta iskazati pred carem i kraljem Franjom Josipom I. Budući je vladarev posjet Zagrebu bio najavljen za g. 1895. sve se odvijalo strelovitom brzinom. Najprije je trebalo presjeći “gordijski čvor” glede lokacije. Tvrdoglavi ban osobno je odlučio da se glumište sagradi na onodobnom Sajmištu, ogorčivši time cjelokupnu javnost. Pokazalo se, začudo, da je odluka iz prkosa bila posve utemeljena. Zagrebačko i hrvatsko središnje glumište gotovo je uzorito smješteno, neprispodobivo bolje od pariškoga, bečkoga, praškoga ili milanskoga (stejšnenih uz prometnice ili riječnu obalu, utopljenih u nizove drugih kuća i sl.). Početkom mjeseca siječnja g. 1894. potpisan je ugovor s bečkom tvrtkom Fellner i Helmer. Već 22. svibnja otpočeli su zemljani radovi, a za 120 dana kuća je bila nadkrovljena. Dana 14. listopada 1895. udarcem srebrenoga čekića po rukohvatu balkona, Franjo Josip I. proglasio je zgradu kazališta otvorenom. Bilo je to vrlo suvremeno opremljena kuća, objektivno prevelika za onodobni grad na obrubu Austro-Ugarske Monarhije i njegovih 65.000 žitelja. Njezin vanjski izgled novobaroknoga sloga dug je ukusu naručitelja, ali unutrašnjost skriva masivnu željeznu konstrukciju, prevratničku novost graditeljstva koncem protekloga stoljeća.

Kuća ne čini glumište, kao ni odijelo čovjeka. Ali nacionalno glumište bitno je obilježeno svojim domom, poistovjećujemo ih i doživljavamo kao neraskidiv spoj. Zagrebački HNK u uljudbi Hrvata i njihovoj svijesti tvori stožerno mjesto glumišta i dramatike. Pod njegovom kupolom izvedena su najvažnija hrvatska dramska, operna i baletna djela, nastupili svi velikani hrvatskoga glumišta, uprizorene sjajne predstave, stvarani proboji u nove umjetničke izričaje.... Naravno, nije sve bilo blistavo, izmjenjivali su se usponi, zastoji i padovi, pohvale i prigovori - takav je usud glumišta. Oronula kuća temeljito je obnovljena g. 1967-69. a odavna je

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 79, 31. III. 2001.

Stranica 17